

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวชุลีกร โชติดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2541
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

340.41
868'๗
ร.3

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวชุลีกร โชติดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2541

๒ 51148

130/21

19 ต.ค. 2543

ชูลีกร โชติดี. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง , รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี , อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู และศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม กลุ่มประชากรเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 587 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. ตัวแปรตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยเรียงลำดับตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปยังตัวพยากรณ์ที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คือ

3.1. สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.559 + .277 x_7 + .128 x_8 + .166 x_9$$

3.2. สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้
คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .293 x_7 + .263 x_8 + .270 x_9$$

X_7 = สภาพแวดล้อมในการเรียน

X_8 = ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

X_9 = ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

**VARIABLES RELATED TO ATTITUDES TOWARDS PROFESSIONAL
TEACHER OF STUDENTS OF THE FACULTY OF EDUCATION AT
SILPAKORN UNIVERSITY IN PRARATCHAWANG SANAMCHAN
CAMPUS , CHANGWAT NAKORNPATTHOM**

**AN ABSTRACT
BY
CHULEEKORN CHOODDEE**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University**

October 1998

Chuleekorn Chooddee. (1998). *Variables Related to Attitudes towards Professional Teacher of Students of the Faculty of Education at Silpakorn University in Praratchawang Sanamchan Campus, Changwat Nakornpathom*. Master thesis, M. A. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate School , Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Kamolrat Greethong , Assoc. Prof. Dr. Aree Panmanee , Mrs. Wilailuck Pongsopar.

The purpose of this study was to investigate variables related to attitudes towards professional teacher of students of the Faculty of Education at Silpakorn University in Praratchawang Sanamchan campus , Changwat Nakornpathom. The students was designed to determine comparability of attitudes towards professional teacher held by the students and to examine if the variables of private , family , and university have a significant impact upon their attitudes towards professional teacher. The subjects were 587 students of the Faculty of Education at Silpakorn University in Praratchawang Sanamchan Campus , Changwat Nakornpathom. The research instrument was the variables related to attitudes towards professional teacher questionnaire. The data were analysed by Pearson Product – Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly relationship between university environment ; learning environment , relationship between teachers and students , relationship between students and their friends , and the students' attitudes towards professional teacher at .01 level.

2. There were significantly effected the students' attitudes towards professional teacher by university environment , they effected from the most to the least were learning environment , relationship between teachers and students , relationship between students and their friends at .01 level.

3. The predicted equation of the students' attitudes towards professional teacher were as follows :

3.1. The predicted equation in term of raw score were as follows :

$$\hat{Y} = 1.559 + .277 x_7 + .128 x_8 + .166 x_9$$

3.2. The predicted equation in term of standard score were as follows:

$$Z = .293 x_7 + .263 x_8 + .270 x_9$$

x_7 mean learning environment

x_8 mean relationship between teachers and students

x_9 mean relationship between students and their friends

สารนิพนธ์
เรื่อง
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

ของ
นางสาวชุลีกร โชติดี

ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก จิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

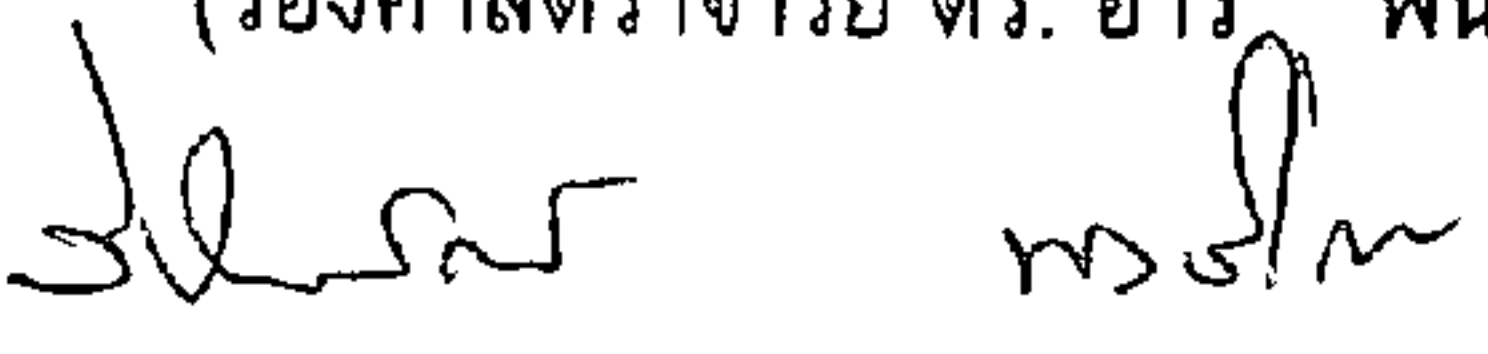

(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรสุกุล)
หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่ 12 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2541

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธาน
(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี)

กรรมการ
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด ข้อเสนอแนะและให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้จนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณและความกรุณาจากอาจารย์ทั้งสามท่านเป็นอย่างมาก จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลิขิต กาญจนามรณ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัชย์ เกษร ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันราชภัฏ นครปฐม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการทำสารนิพนธ์และการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบใจนักศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากรที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณและขอบใจเพื่อนจากวิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา เพื่อนจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อนจากมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ให้ความห่วงใย ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

และขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ที่เสียสละทุนทรัพย์ ให้การสนับสนุนการเรียน ให้กำลังใจ และห่วงใยผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งพี่น้องทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือทุกอย่างที่พอจะทำได้ และคอยให้กำลังใจกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ผลความดีของสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ขอมอบให้คุณพ่อ คุณแม่ และอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน

ชุลีกร ไชยดี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	ภูมิหลัง..... 1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า..... 4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 4
	กลุ่มประชากร..... 4
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 4
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 5
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า..... 9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู..... 10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู..... 10
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู..... 20
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง..... 23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว 23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว..... 34
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย..... 35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง..... 43
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว..... 43
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว..... 49
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย..... 50
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 54
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง..... 54
	กลุ่มประชากร..... 54
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 61
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 62
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 63
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 63
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 64
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 64
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 73
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 73
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า..... 73
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 73
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 73
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 74
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า..... 74
	อภิปรายผล..... 75
	ข้อเสนอแนะ..... 80
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู.....	90
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือ.....	105
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มประชากรจำแนกตามเพศ.....	54
2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง.....	64
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ.....	66
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย.....	69
5 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย.....	70
6 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์.....	71
7 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้ วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ.....	71

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แผนภูมิองค์ประกอบของทัศนคติ.....	13
2	ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากสภาพการณ์ของประเทศในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ผลักดันให้มีการแข่งขันในการค้าขายกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และรายได้ของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ยั่งยืน นานาประเทศมองว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่พุ่งเพื่อ ขาดการพัฒนากำลังคนให้เก่งกาจ มีความสามารถเทียบได้กับต่างชาติ (อมรวิรัช นาคทรพ.2541 :1-2) จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นถึงภาวะตกต่ำของสังคมไทยที่ขาดภูมิปัญญาที่จะอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 2 ธันวาคม 2508 (กระทรวงศึกษาธิการ (2). 2540 : 79) ความว่า “...ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า...” จากพระบรมราโชวาทข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ซึ่งครูเป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จในการศึกษาของชาติ และมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา ผู้เรียนให้ทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ (ชำนาญ อริยะกุล.2541 : 5-11) เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับอมรวิรัช นาคทรพ (2541: 89) ที่กล่าวว่า ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ๆ และชุมชน

ในระยะแรกของการมีครูอาชีพ หรือครูที่สอนในระบบโรงเรียน การฝึกหัดครูไทยประสบผลสำเร็จอย่างสูง เพราะสามารถคัดเลือกคนเก่งคนดี มีความรู้เข้าสู่อาชีพครูได้ แต่ในระยะต่อมาความต้องการครูเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก การผลิตครูในระบบเดิมที่เข้มงวดพิถีพิถัน และเน้นเรื่องคุณภาพจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ ทำให้ต้องเร่งผลิตครูโดยที่ไม่อาจควบคุมคุณภาพได้อย่างเดิม ครูที่ผลิตออกมาจำนวนมากหางานทำไม่ได้จึงเข้าสู่ยุคที่อาชีพครูตกต่ำ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการลดความนิยมในอาชีพครู ครูไม่มีการพัฒนาดตนเอง ไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าสายการบริหาร ขาดการวิจัยและพัฒนา มีค่าตอบแทนต่ำ และขาดเสรีภาพทางวิชาการ จากที่กล่าวมาเรียกได้ว่าปัญหาครูเป็นวิกฤตที่รุนแรง ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (รุ่ง แก้วแดง (2).2541 : 4-6) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิกฤตทางการศึกษาไทยประการหนึ่งคือ ความเสื่อมโทรมของสถาบันครู ซึ่งในปัจจุบันครูมีสถานภาพทางสังคมตกต่ำลงมาก สังคมไม่ค่อยยอมรับฐานะของครู และการเข้าเรียนครูเป็นทางเลือกสุดท้ายของผู้ที่สอบเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา และในด้านคุณภาพของผู้เรียนพบว่า คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครูยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้ครูและสังคม โดยครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทั้งยังขาดศรัทธาในวิชาชีพครู จากวิกฤตศรัทธาที่มีต่ออาชีพครูดังกล่าวพบว่า ผู้ที่เข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูส่วนหนึ่งไม่มีความตั้งใจที่จะเรียน และสมัครสอบโดยเลือกเข้าศึกษาในอันดับท้าย ๆ ทำให้ได้นักศึกษาครูที่มีความรู้ไม่สูง ไม่ศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครูทำให้ไม่สนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในหน้าที่ของตน มีภาระงานมาก

ครูบางส่วนใช้เวลาไปประกอบอาชีพอื่นเสริม และสังคมให้ความเคารพนับถือครูน้อยลง เนื่องจากมีครูบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ศักดิ์ศรีของอาชีพครู และความนิยมเข้ารับราชการครูเสื่อมถอยลงอย่างมาก และสิ่งที่ทำให้อาชีพครูถูกละเลยจากสังคม คือ ค่าตอบแทน การส่งเสริมสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความนิยมและศรัทธาในวิชาชีพครูลดน้อยลง (รุ่ง แก้วแดง (1). 2541 :12) ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ที่กำลังศึกษาวิชาชีพครูมีทัศนคติทางลบต่อวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ได้

แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ.2541 : 17-20) ได้กำหนดนโยบายเรื่องการพัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยเร่งพัฒนาคุณภาพของครู อาจารย์ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ รวมทั้งให้มีความสำนึกในวิชาชีพครู และจากแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ.2541 : 75-78) ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยในอนาคตในด้านการประกอบอาชีพไว้ว่า ให้มีทักษะ มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบสัมมาชีพ สามารถสร้างและพัฒนาสัมมาชีพ และได้กำหนดนโยบายเรื่องการปฏิรูประบบการสรรหา การผลิต และการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา มีเป้าหมายคือ ให้มีระบบการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการคัดเลือก และจูงใจให้ผู้ที่มีความเหมาะสมมาเป็นครู รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นครู ให้มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีความก้าวหน้า และมีความภาคภูมิใจในอาชีพ และจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) (สำนักนายกรัฐมนตรี (2).ม.ป.ป. : 57) ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาเรื่อง การปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู โดยมุ่งปรับปรุงและพัฒนาระบบการผลิต การฝึกอบรม และการพัฒนาครูประจำการ รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม โดยสร้างและปรับปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนต่อการประกอบวิชาชีพครู และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีโครงการคุรุทายาท ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเข้ามาศึกษาในสถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัย (กระทรวงศึกษาธิการ (1).2540 : 4) ส่วนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540 : 15-16) ได้กำหนดจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 ประการหนึ่งคือ ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู และจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร.2540 : 7) ได้กำหนดปณิธานไว้ว่า มุ่งผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ให้เป็นผู้รอบรู้และลึกซึ้งในศิลปวิทยาการ มีทักษะและสามารถประยุกต์วิทยาการสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีจรรยาและศรัทธาในวิชาชีพ ตลอดจนมีคุณธรรมในฐานะผู้ที่จะเป็นครูที่ดีและสมาชิกที่ดีของสังคมไทย และมีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตประการหนึ่งคือ มีความเป็นผู้มีจริยธรรมแห่งความเป็นครู มีความประพฤติที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ร่วมงานและเพื่อนมนุษย์ ตลอดจนศรัทธาและตระหนักในคุณค่าแห่งวิชาชีพครูที่มีต่อคุณค่ามนุษย์และสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาการศึกษาของชาติที่สำคัญหลายฉบับให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู ในประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่ง คือ การผลิตและการพัฒนาครูจะต้องพัฒนาควบคู่กันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะการสร้างทัศนคติหรือความศรัทธาที่ดีต่อวิชาชีพครู เพื่อครูรุ่นใหม่จะได้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมยุคใหม่ ให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเป็นสุข

จากข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2540 (ทบวงมหาวิทยาลัย (2).2540 : 67) พบว่า ผู้สมัครส่วนใหญ่เลือกสาขาวิชาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จากการเลือกอันดับทั้งหมด 4 อันดับ ในอันดับ 4 ร้อยละ 32.55 อันดับ 3 ร้อยละ 30.02 อันดับ 2 ร้อยละ 20.65 และอันดับ 1 ร้อยละ 16.77 ตามลำดับ และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 โดยการตอบแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 100 คน ได้ผลดังนี้ ด้านความคิดที่มีต่อวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 46.67 เห็นว่า วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความอดทน เสียสละ และรับผิดชอบสูง ร้อยละ 30.27 เห็นว่า วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มีรายได้ต่ำ มีโอกาสความก้าวหน้า น้อย ค่าตอบแทน ไม่มีเกียรติ ไม่มีความภูมิใจในวิชาชีพครู และร้อยละ 23.06 เห็นว่า การเป็นครูที่ดีเป็นได้ยาก การเรียนวิชาชีพครูต้องอาศัยการท่องจำ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้น้อย คนเก่งมักไม่เลือกวิชาชีพครู ด้านความรู้สึกที่มีต่อวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ร้อยละ 43.47 เห็นว่า วิชาชีพครูน่าเบื่อ ไม่มีคนสนใจ ไม่มีคนนิยม สังคมไม่ให้ความสนใจ ร้อยละ 30.43 เห็นว่า วิชาชีพครูได้รับเงินเดือนน้อย มีโอกาสความก้าวหน้า น้อย ต้องใช้ความอดทนและเสียสละมาก และร้อยละ 26.10 เห็นว่า ครูไม่มีประสิทธิภาพ ไม่รักและภูมิใจในวิชาชีพครู และครูทำให้วิชาชีพเสื่อมเสีย และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการเป็นครูที่ดี พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ร้อยละ 41.08 เห็นว่า ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีต้องศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองตลอดเวลา รู้จักพัฒนาเทคนิควิธีการสอน การถ่ายทอดความรู้ใหม่ ร้อยละ 33.59 เห็นว่า ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีต้องมีความอดทน เสียสละ รับผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน เป็นผู้ให้คำปรึกษา เอาใจใส่ รับฟังความคิดเห็นและเข้าใจนักเรียน และร้อยละ 25.33 เห็นว่า ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดี รักและศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีอุดมการณ์ คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

การเลือกอันดับเพื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึง การมีทัศนคติทางลบของนักศึกษาต่อวิชาชีพครู ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาคิด รู้สึก และแสดงพฤติกรรมในทางลบต่อการเรียนในสาขาวิชาชีพครู ดังที่ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528:231) กล่าวไว้ว่า ถ้ามีทัศนคติที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ แต่ถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ และสมพงษ์ เกษมสิน (วไลนิภา พัดเปีย.2539 : 2 ; อ้างอิงมาจาก สมพงษ์ เกษมสิน.2520) กล่าวว่า ผลงานที่ทำด้วยใจรัก และมีทัศนคติที่ดีต้องงานยอดเยี่ยมดีกว่าผลงานที่ทำโดยคนไม่รักงาน และมีทัศนคติไม่ดีต้องงาน จะนั้นถ้าหากนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางลบต่อวิชาชีพครูก็จะเกิดผลเสียต่อตัวนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และต่อวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพอาจส่งผลให้นักศึกษาออกกลางคันได้ ดังเห็นได้จากการศึกษาของอรนุช ปุณยกนก (2526 : 55-57) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกก่อนสำเร็จการศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ ความสัมพันธ์กับอาจารย์ ทัศนคติต่อวิชาชีพที่ศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและการเงิน ความสามารถของนิสิตและเนื้อหาหลักสูตร ความต้องการของผู้ปกครอง ลักษณะของครอบครัว ทัศนคติต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และปัญหาที่อยู่อาศัย และจากรายงานการวิจัย ของยุพา วีระไวทยะและคนอื่น ๆ (2532 : 176-208) เรื่องการประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา ที่ศึกษาพบว่า สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนิสิต นักศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อยมีดังนี้ มองอนาคตแล้วหางานได้ยาก เรียนไปแล้วจึง

พบว่าไม่ถนัดในสาขานั้น อาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนไม่ได้อยู่ในความสนใจ คณะจัดหลักสูตรไม่น่าสนใจ อาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมีรายได้ต่ำ เบื้องหน้าการเรียนในสาขานั้น อาจารย์ใช้วิธีสอนที่น่าเบื่อ ผลการเรียนได้คะแนนต่ำ และเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใหม่ และพบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีอัตราการพ้นสภาพและการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2538 ร้อยละ 2.96

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นประโยชน์แก่งานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลประกอบการหาแนวทางในการปรับปรุง วางแผน และวางนโยบายการจัดสรร และคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเป็นข้อมูล และนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุง วางแผน และวางนโยบายในการจัดสรร และคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มประชากร

เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2541 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 587 คน เป็นนักศึกษาชาย 128 คน และนักศึกษาหญิง 459 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรต้น แบ่งเป็น

1.1. ตัวแปรด้านส่วนตัว แบ่งเป็น

- 1.1.1. เพศ แบ่งเป็น ชาย และ หญิง
- 1.1.2. ชั้นปี แบ่งเป็น ชั้นปีที่ 1 , 2 , 3 และ 4
- 1.1.3. สาขาวิชาเอก ได้แก่
 - (1) การประถมศึกษา
 - (2) จิตวิทยาและการแนะแนว
 - (3) ภาษาไทย

- (4) ภาษาอังกฤษ
- (5) สังคมศึกษา
- (6) เทคโนโลยีทางการศึกษา

1.1.4. บุคลิกภาพ

1.2. ตัวแปรด้านกรอบครัว แบ่งเป็น

1.2.1. อาชีพของผู้ปกครอง ได้แก่

- (1) รับราชการ
- (2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- (3) พนักงานสถานประกอบการเอกชน
- (4) ค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว
- (5) เกษตรกร
- (6) รับจ้าง

1.2.2. ความคาดหวังของผู้ปกครอง

- (1) คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู
- (2) คาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ
- (3) ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ

1.3. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่

- 1.3.1. สภาพแวดล้อมในการเรียน
- 1.3.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
- 1.3.3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติต่อวิชาชีพครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศัพท์ที่ 1 ทศนคติต่อวิชาชีพครู

หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมของนักศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู ได้แก่ การสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานด้านธุรการ

ศัพท์ที่ 2 อาชีพของผู้ปกครอง

หมายถึง งานหลักของบิดา ในกรณีที่นักศึกษาอาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรืองานหลักของมารดา ในกรณีที่นักศึกษาอาศัยอยู่กับมารดา หรืองานหลักของบุคคลที่นักศึกษาอาศัยอยู่ด้วย ในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ได้แก่

- 2.1. รับราชการ
- 2.2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 2.3. พนักงานสถานประกอบการเอกชน
- 2.4. ค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว
- 2.5. เกษตรกร
- 2.6. รับจ้าง

ศัพท์ที่ 3 ความคาดหวังของผู้ปกครอง

หมายถึง ความต้องการ หรือการตั้งเป้าหมายของผู้ปกครองเกี่ยวกับอาชีพของนักศึกษา เมื่อจบการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์แล้ว โดยวัดจากความรู้สึกของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามด้านข้อมูลส่วนตัวได้แก่

3.1. คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู หมายถึง ผู้ปกครองต้องการ หรือตั้งเป้าหมายให้นักศึกษาเป็นครูหลังจบการศึกษา

3.2. คาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ หมายถึง ผู้ปกครองต้องการ หรือตั้งเป้าหมายให้นักศึกษาประกอบอาชีพอื่น ๆ ยกเว้นอาชีพครูหลังจบการศึกษา

3.3. ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ หมายถึง ผู้ปกครองไม่ต้องการ หรือไม่ได้ตั้งเป้าหมายให้นักศึกษาประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะหลังจบการศึกษา หรือการเลือกประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับความสมัครใจของนักศึกษา

ศัพท์ที่ 4 สภาพแวดล้อมในการเรียน

หมายถึง บรรยากาศหรือสถานการณ์รอบตัวที่นักศึกษาแต่ละคนได้รับจากมหาวิทยาลัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา

ศัพท์ที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

หมายถึง สัมพันธภาพทั้งในและนอกห้องเรียนระหว่างอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ กับนักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์

ศัพท์ที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

หมายถึง สัมพันธภาพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ทั้งภายในสาขาวิชาเดียวกัน และต่างสาขาวิชา

ศัพท์ที่ 7 บุคลิกภาพ

หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้านการกระทำและความคิดเห็น ทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อยู่ภายใน ซึ่งเป็นผลจากพันธุกรรม การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมซึ่งสามารถทดสอบได้ด้วยแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ของเรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) ซึ่งแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 16 องค์ประกอบ คือ

7.1. องค์ประกอบ A ไว้ตัว (A-) และ ชอบออกสังคม (A+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไว้ตัว (A-) มีลักษณะก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ชอบขัดขวาง เจ็บเมย์ ชอบปลีกตัว ใจแข็ง มีความเจ็บปวด และไม่ผ่อนหนัก ผ่อนเบา พฤติกรรมเย็นชาต่อผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ชอบออกสังคม (A+) เป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเองกับผู้อื่น ใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตา กรุณา มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

7.2. องค์ประกอบ B สติปัญญาต่ำ (B-) และสติปัญญาสูง (B+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สติปัญญาต่ำ (B-) จะมีระดับสติปัญญาไม่เฉลียวฉลาด มักจะใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ช้า ขาดความมั่นคงในตนเอง ทำอะไรไม่เข้มแข็ง ขาดการจริงจัง พฤติกรรมไม่คล่องแคล่ว

บุคคลที่ได้รับคะแนนสูง สติปัญญาสูง (B+) เป็นผู้ที่เขาวินปัญญาสูง มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เฉลียวฉลาด มีธรรมะ มีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ กระทำตนเป็นผู้มีวินัย

7.3. องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว (C-) และอารมณ์มั่นคง (C+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์อ่อนไหว (C-) จะมีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ไม่มีความอดทนต่อสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก ทักษะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มักหลีกเลี่ยงปัญหาที่แก้ยาก หรือปัญหาที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง มักมีอาการโรคประสาทชนิดเห็นิดเห็น้อย (Neurasthenia) มีความวิตกกังวลอยู่เสมอ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์มั่นคง (C+) เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต ไม่มีอาการโรคประสาทชนิดเห็นิดเห็น้อย (Neurasthenia) จิตใจสงบ

7.4. องค์ประกอบ E อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) และรักษาสติของตน (E+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) จะมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อม เชื่อฟังผู้อื่น มีจิตใจเมตตา กรุณา ใจอ่อน มีนิสัยประนีประนอม ชอบแสดงความรู้สึก มีความเชื่อถือในขนบธรรมเนียม อารมณ์เสื่อง่าย มีความพอใจในตนเอง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง รักษาสิทธิของตน (E+) ถือตนเองเป็นใหญ่ นิสัยดื้อรั้น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จิตใจเป็นอิสระ ใจแข็ง มีความก้าวร้าว ไม่ถือขนบธรรมเนียม ต้องการความสนใจจากผู้อื่น

7.5. องค์ประกอบ F สุขุมมีสติ (F-) และทำตามสบาย (F+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สุขุมมีสติ (F-) เป็นผู้มีลักษณะเยียบขรึม ไตร่ตรอง มักมีความรู้สึกไม่สบายใจ มีความกังวลครุ่นคิด ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ไม่ชอบคบเพื่อน เฉื่อยชา

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ทำตามสบาย (F+) เป็นผู้มีพฤติกรรมตามสบาย กระทำตามอารมณ์ ชั่วเล่น ช่างพูด ร่าเริง จิตใจสงบ ไม่ดื้อรั้น เป็นคนตรงไปตรงมา เปิดเผย ว่องไว และมีความกระตือรือร้น

7.6. องค์ประกอบ G เห็นแก่ได้ (G-) และมีมโนธรรม (G+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ เห็นแก่ได้ (G-) ชอบความสะดวกสบาย เป็นคนไม่มีความตั้งใจจริง ถือความสะดวกเป็นใหญ่ ไม่เอาจริงเอาจังกับงาน มีความรับผิดชอบน้อย ชอบเรียกร้อง ขาดความอดทน ไม่มีระเบียบ ชอบหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ มีความเกียจคร้าน ไร้ความตั้งใจ ไม่ได้ ชอบขัดขวาง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีมโนธรรม (G+) เป็นผู้มีศีลธรรมในใจ มีความ پاکเพียร มีความตั้งใจมั่นคง รักในศักดิ์ศรี มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เคารพครัดในระเบียบ สนใจผู้อื่น

7.7. องค์ประกอบ H มีความละเอียด (H-) และอาจหาญ (H+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความละเอียด (H-) มีลักษณะขี้อาย ชอบหลบถอย ประหม่าเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ชอบปลีกตัวจากผู้อื่น ไม่ชอบสนิทสนมกับใคร เกิดความรู้สึกง่าย สงบเสถียร มีธรรมะในใจ ความสนใจแคบ มีความระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรม นึกถึงผู้อื่น มองเห็นอันตรายได้อย่างรวดเร็ว

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อาจหาญ (H+) เป็นผู้มีลักษณะชอบเสี่ยงภัย ชอบพบกับบุคคลอื่น มีความคล่องแคล่ว สนใจเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย แสดงความรู้สึกต่อผู้อื่น ร่าเริง ความเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว ไม่ระแวงในอันตราย

7.8. องค์ประกอบ I จิตใจมั่นคง (I-) และจิตใจอ่อนไหว (I+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตใจมั่นคง (I-) เป็นผู้ที่รู้จักสภาพที่เป็นจริง สร้างความหวังแต่เพียงเล็กน้อย เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ใจแข็ง พพอใจในตนเอง ไม่กังวลในปมด้อยของร่างกาย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจอ่อนไหว (I+) เป็นคนที่ชอบเรียกร้อง ไม่มีความอดทน ถือตนเองเป็นใหญ่ ขึ้นกับผู้อื่น เป็นผู้ที่เคยได้รับการปกป้องคุ้มครองมากเกินไป ต้องการความช่วยเหลือ มีความ

เมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน ต้องการความสนใจ กังวลถึงสุขภาพ โดยไม่มีอาการเจ็บป่วยที่แท้จริง มีความกังวลใจ

7.9. องค์ประกอบ L มีความไว้วางใจ (L-) และจิตใจหยาตระแวง (L+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความไว้วางใจ (L-) มีลักษณะยอมรับผู้อื่น ไม่อิจฉา คบง่าย ชอบเข้าสังคม ไว้วางใจคน เปิดรับสภาพต่าง ๆ มีการเตรียมตัวไว้พร้อมเพื่อรอโอกาส เห็นอกเห็นใจและให้โอกาสผู้อื่น ใจกล้า อารมณ์เยือกเย็นและร่าเริง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหยาตระแวง (L+) มีลักษณะอิจฉาผู้อื่น พอใจในตนเอง มีความรู้สึกสงสัยในสิ่งต่าง ๆ ยึดมั่นในความเห็นของตน คล้อยตามผู้อื่นได้ยาก หลีกเลี่ยงความยุ่งยากซับซ้อนของผู้อื่น ใจหงุดหงิด

7.10. องค์ประกอบ M ลงมือปฏิบัติ (M-) และสร้างความฝัน (M+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ลงมือปฏิบัติ (M-) เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เจ้าระเบียบ มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง มีความสนใจแคบอยู่เฉพาะเรื่องในปัจจุบัน ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ถ้าไม่ถูกเร้า มีการพิจารณาที่เหมาะสม มีความตั้งใจจริง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง สร้างความฝัน (M+) หมกมุ่นในแรงขับภายใน ไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ทำตามประเพณี เอาใจตัวเอง สนใจศิลปะ ทฤษฎี และความเชื่อพื้นฐาน ชอบสร้างมโนภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

7.11. องค์ประกอบ N มั่นคงเปิดเผย (N-) และฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มั่นคงเปิดเผย (N-) มีลักษณะเปิดเผย ไม่คล่องแคล่วในการสมาคม ไม่เป็นการเสแสร้ง มีความซื่อและจริงใจ กังวลถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นกันเอง ชอบอยู่รวมกลุ่ม มีรสนิยมง่าย ๆ ขาดความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์แรงจูงใจ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N+) มีมารยาทสละสลวย คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ระมัดระวังในผลได้ผลเสีย มองการณ์ไกล ชอบปลุกตัว มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเองและผู้อื่นด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน บางครั้งมีความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย

7.12. องค์ประกอบ O จิตสงบราบเรียบ (O-) และจิตใจหยาตห้วน (O+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตสงบราบเรียบ (O-) มีลักษณะมั่นใจในตนเอง รื่นเริง ปรับจิตใจได้ง่าย ใจหนักแน่น สงบ ถือความสะอาด ไม่มีความวิตกกังวล ชอบทำตัวง่าย ๆ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหยาตห้วน (O+) เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหว ใจอ่อน อารมณ์เสียง่าย มีความสำนึกในหน้าที่อย่างรุนแรง มีความพิถีพิถัน วิตกกังวลในเรื่องสุขภาพโดยไม่มีเหตุผล มีอารมณ์กลัว มักมีอารมณ์เศร้าหมองหงอยเหงา

7.13. องค์ประกอบ Q₁ นักอนุรักษ์ (Q₁-) และนักทดลอง (Q₁+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ นักอนุรักษ์ (Q₁-) เป็นพวกถือจารีตประเพณี นิยมและเชื่อในสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมา ระมัดระวังในการพิจารณาความคิดใหม่ ๆ และมักมองในแง่ร้าย มักต่อต้าน และประวิงการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจการคิดแบบวิเคราะห์

บุคคลที่ได้คะแนนสูง นักทดลอง (Q₁+) ชอบการทดลอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ เสรีนิยม ชอบวิเคราะห์ สนใจเรื่องการใช้สติปัญญา มีลักษณะสงสัย และชอบค้นคว้าความคิดทั้งเก่าและใหม่ เปิดใจกว้างต่อความสะอาดและการเปลี่ยนแปลง

7.14. องค์ประกอบ Q_2 ฟุ้งกลุ่ม (Q_2^-) และฟุ้งตนเอง (Q_2^+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ฟุ้งกลุ่ม (Q_2^-) มีลักษณะขึ้นอยู่กับกลุ่ม เป็นผู้ร่วมงานและผู้ตามที่ดี ชอบและขึ้นกับการยอมรับของสังคม ต้องการความสนับสนุนจากกลุ่ม

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ฟุ้งตนเอง (Q_2^+) มีความพอใจในตนเอง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีความเคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผนของตนเอง ไม่สนใจความคิดเห็นของสังคม

7.15. องค์ประกอบ Q_3 ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q_3^-) และควบคุมตนเอง (Q_3^+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q_3^-) เป็นบุคคลที่ไม่มีวินัย ควบคุมตนเองไม่ได้ รักษาข้อตกลง ปฏิบัติตามแรงกระตุ้นภายในตนเอง ไม่เอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์และความต้องการของสังคม ความสามารถในการปรับตัวไม่ดีโดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้เกิดความกระตือรือร้น

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ควบคุมตนเอง (Q_3^+) เป็นผู้ที่ควบคุมตัวเองได้ ทำตัวเหมาะสมในสังคม มีความตั้งใจจริง

7.16. องค์ประกอบ Q_4 อารมณ์อ่อนคลาย (Q_4^-) และอารมณ์ตึงเครียด (Q_4^+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์อ่อนคลาย (Q_4^-) เป็นบุคคลที่ทำพฤติกรรมตามความพอใจ ไม่มี ความคับข้องใจ พพอใจในสถานการณ์ที่เป็นอยู่

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์ตึงเครียด (Q_4^+) มีลักษณะเครียด มีความคับข้องใจ มีแรงขับภายในมาก มักตื่นเต้น ใจร้อน

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู
 - 1.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู
 - 1.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู

1.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู

1.1.1. ความหมายของทัศนคติต่อวิชาชีพครู

1.1.1.1. ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) มาจากคำศัพท์ภาษาละตินว่า “ Aptus ” ซึ่งหมายถึง ความเหมาะสม (Fitness) และการปรับเปลี่ยน (Adaptedness) เป็นพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมทางสมองในการที่จะกระทำ ซึ่งจะบ่งบอกถึงหน้าที่ของสภาวะจิตใจหรือสภาพของอารมณ์

เทอร์สโตน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ.2526 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Thurstone.1928) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางด้านการพูดเป็นความคิด (Opinion) และความคิดนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้นถ้าเราอยากจะวัดทัศนคติ เราก็สามารถทำได้โดยวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

ออลพอร์ท (วลัยภา พัดเปีย.2539 : 9-10 ; อ้างอิงมาจาก Allport.1940) ให้คำนิยามว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของจิตหรือประสาท อันเกิดจากประสบการณ์ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อวัตถุหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เครช และ ครัชฟิลด์ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ.2526 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Kretch and Crutchfield.1948) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสภาพการจูงใจ อารมณ์ การยอมรับ และพุทธิปัญญา (Cognitive) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ของบุคคล

นิวคอมบ์ (วลัยภา พัดเปีย.2539 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Newcomb.1954) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกโน้มเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ทัศนคติแสดงออกมาได้ทางพฤติกรรมเป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ แสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบในสิ่งนั้น ซึ่งจะทำให้อยากเข้าหาหรือเข้าไปใกล้สิ่งนั้น ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ทัศนคติทางบวก (Positive Attitude) ส่วนอีกลักษณะหนึ่งแสดงออกถึงความไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ไม่อยากอยู่ห่างสิ่งนั้น

ลักษณะนี้เรียกว่า ทศนคติทางลบ (Negative Attitude) ส่วนการแสดงออกในลักษณะเฉย ๆ หรือไม่แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบ เรียกว่า ทศนคติแบบกลาง ๆ (Neutral Attitude)

ฮิลการ์ด (Hillgard.1962 : 214) ให้คำนิยามว่าทศนคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่แนวความคิดหรือสภาวะการณ์ในการเข้าหาหรือออกห่าง เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในครั้งต่อ ๆ ไปในการเอนเอียงไปในลักษณะอย่างเดิมเมื่อพบสิ่งดังกล่าวนั้นซ้ำอีก

คาแกน (Kagan . 1968 : 613) กล่าวว่า ทศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่ฝังแน่นในความคิดและความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

ลินเชย์ (ชูชีพ อ่อนโคกสูง.ม.ป.ป. ; อ้างอิงมาจาก Lindzey.1969) กล่าวว่า ทศนคติ หมายถึง ภาวะความพร้อมของประสาทและจิตใจซึ่งแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ

นอร์ธ และแชพแมน (ชูชีพ อ่อนโคกสูง.ม.ป.ป. ; อ้างอิงมาจาก North and chapman.1969) กล่าวว่า ทศนคติเป็นแบบแผนหรือกระบวนพฤติกรรม ความคาดหวัง หรือแนวโน้มของการตัดสินใจในสถานการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสังคม

ครูซ (Cruze.1974 : 187) กล่าวว่า ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับและทศนคติจะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

✓ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (ม.ป.ป. : 6) กล่าวว่า ทศนคติ เป็นความรู้สึกหรือความคิดที่มีต่อกิจกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือไม่ทั้งสองทางก็ได้

เชดคัทดี้ โฆวาสิษฐ์ (2520 : 38) กล่าวว่า ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม (Socialization) ซึ่งทศนคตินี้จะแสดงออก หรือปรากฏให้เห็นได้ชัดในกรณีที่สิ่งเรานั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) กล่าวว่า ทศนคติ เป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 246) กล่าวถึง ทศนคติ ว่าเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือความโน้มเอียงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (Ideas) ทศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทศนคติบวกต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

โดยสรุป ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น และความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์เรื่องนั้นมาแล้ว ซึ่งสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ แสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เรียกว่า ทศนคติทางบวก (Positive Attitude) แสดงออกในลักษณะไม่พอใจ เรียกว่า ทศนคติทางลบ (Negative Attitude) และแสดงออกในลักษณะเฉย ๆ เรียกว่า ทศนคติแบบกลาง ๆ (Neutral Attitude)

1.1.1.2. ความหมายของวิชาชีพ

อับบราฮัม เฟรกเนอร์ (อรพิน แสงสว่าง.2536 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Abraham Flexner.1973) กล่าวว่า วิชาชีพ คือ ลักษณะงานหรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยสติปัญญาเป็นพื้นฐานและดำเนินการโดยบุคคล

ผู้ประกอบการอาชีพซึ่งมีความรับผิดชอบสูง ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องมีความรู้พื้นฐานและปฏิบัติได้จริงมากกว่าจะเป็นเพียงทฤษฎี นอกจากนี้วิชาชีพจะต้องมีความมั่นคงในตัวเอง มีหลักการและเป็นการปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ลออ หุตางกูร (อรพิน แสงสว่าง.2536 : 11 ; อ้างอิงมาจาก ลออ หุตางกูร.2525) กล่าวว่า วิชาชีพเป็นเพียงคำที่สร้างมโนทัศน์เฉพาะอย่างขึ้น เพื่อให้คนเข้าใจตรงกัน ตามความหมายสากลคำนี้หมายถึง บริการของอาชีพหนึ่ง ๆ ในระดับสถาบันของสังคม ซึ่งมีลักษณะต่อไปนี้

1. มีหน้าที่ให้บริการเฉพาะด้าน ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญอย่างแท้จริงในการนั้นเพื่อประกันประสิทธิผลของบริการและความปลอดภัยของสังคม

2. เป็นบริการในสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ ซึ่งสังคมพยายามจัดสรรขึ้นเพื่อให้บริการแก่สมาชิกตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง เช่น บริการการแพทย์ การพยาบาล หนายความ ตูลาการ การศึกษา ฯลฯ และจะเพิ่มพูนมากขึ้นตามความเจริญในอารยธรรม ความก้าวหน้าทางวิชาการ และสภาพเศรษฐกิจของแต่ละสังคม

3. เป็นบริการที่ต้องการธรรมจรรยาที่สูงพอของผู้ให้บริการ เพราะมีสิทธิเฉพาะในการให้บริการนั้น ๆ ผู้ให้บริการจะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถในการบริการ มีวิจารณญาณและมีคุณธรรมเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ว่า จะไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ก่อความเสียหายให้แก่ผู้รับบริการและสังคมโดยรวม

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 754) ให้ความหมายของ วิชาชีพ ว่าหมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ความชำนาญ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (อรพิน แสงสว่าง.2536 : 11 ; อ้างอิงมาจาก กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2518) กล่าวว่า วิชาชีพ (Profession) หมายถึง อาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียน โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเป็นเวลาหลายปี และต้องมีประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) ยึดถือประจำอาชีพนั้น ๆ ด้วย

สรุปได้ว่า วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่มีลักษณะเป็นการบริการเพื่อสังคม ที่ต้องมีความรู้ความชำนาญในอาชีพนั่น ๆ มีจรรยาบรรณในอาชีพ ดังนั้นอาชีพครูจึงถือว่าเป็นวิชาชีพ

1.1.1.3. ความหมายของครู

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 137) กล่าวว่า ครู คือ ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดให้ความรู้แก่ผู้เรียน ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ถ้าครูดีก็หวังได้ว่ากุลบุตร กุลธิดาที่ครูคนนั้นสอนก็จะเป็นคนดีด้วย

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 171) ให้ความหมายของ ครู ว่าหมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

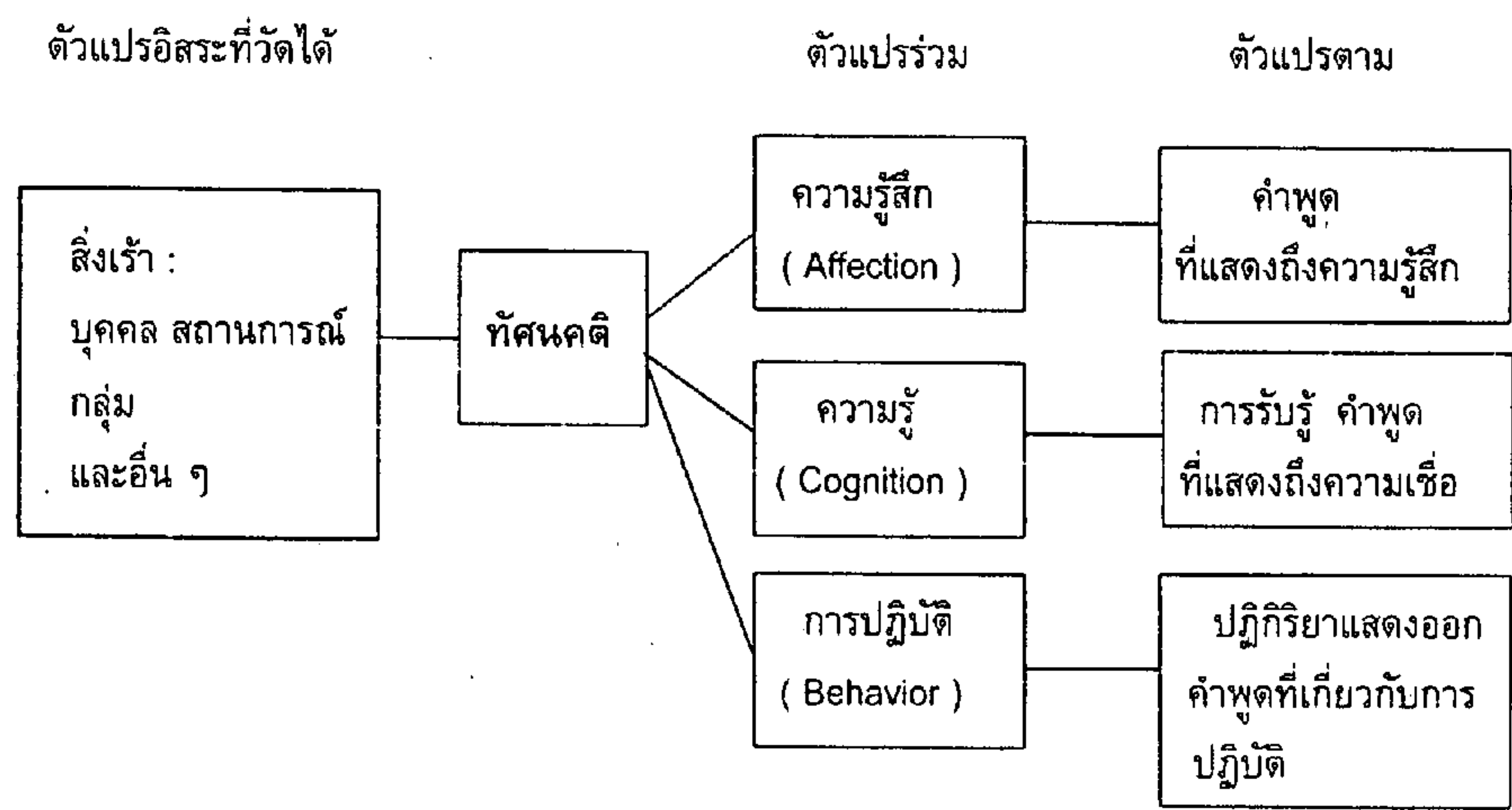
สำนักนายกรัฐมนตรี (2540 : 44-45) กล่าวว่า ครู คือ ผู้ที่รับเรียนมาเพื่อจะให้ความรู้แก่เด็ก ด้วยวิธีการอันชาญฉลาดและน่าสนใจ ให้ความเป็นมิตร และให้หลักในการดูแลตัวเอง และกล่าวว่า ผู้เป็นครูจะต้องมีศาสตร์ คือความรู้พื้นฐานในเรื่องต่าง ๆ มากพอที่จะถ่ายทอดให้เด็กได้ตามวัย และต้องมีศิลป์ คือวิธีการที่จะถ่ายทอด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับสภาวะและวุฒิภาวะของผู้เรียนในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย นอกจากนั้นต้องมีใจที่รักในความเป็นครู รักในสิ่งที่สอนและรักผู้เรียน มีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตน

โดยสรุป ครู หมายถึง ผู้อบรม สั่งสอน และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปความหมายของ ทักษะติดต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมของนักศึกษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู ได้แก่ การสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และงานด้านธุรการ

1.1.2. องค์ประกอบของทัศนคติ

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2-3) ได้เสนอแผนภูมิองค์ประกอบของทัศนคติ ดังแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิองค์ประกอบของทัศนคติ

- เซฟเวอร์ (Shaver.1977 : 168-170) ได้กล่าวว่า ทักษะติดต่อวิชาชีพครูประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ
1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย
 2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใดบุคคลก็จะไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะเกิดความชอบต่อสิ่งนั้น
 3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ
- องค์ประกอบทั้งสามด้านนี้จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ทักษะติดต่อวิชาชีพครูของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

เชดคักดี โฆวาสินธุ์ (2520 : 40) กล่าวถึง องค์ประกอบของทัศนคติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. Cognitive Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความคิด หรือความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลในการที่จะสรุปรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินผลสิ่งเร้านั้น ๆ

2. Feeling Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้านั้นแล้วว่า พอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลวอย่างไร

3. Action Tendency Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

โดยสรุป ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรม

1.1.3.การเกิดทัศนคติ

ธีรพร อุวรรณโน (กธิการ ตรัสกุล.2536 : 32 ; อ้างอิงมาจาก ธีรพร อุวรรณโน.2521) ได้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติไว้ดังนี้

1. อิทธิพลของพ่อแม่ อาจเรียกได้ว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจะพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลัก

2. อิทธิพลจากกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียน ครูและเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็ก โรงเรียนที่วางระเบียบกฎเกณฑ์ให้นักเรียนปฏิบัติ หรือหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนจะมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็กไม่น้อย นักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดี การพัฒนาทัศนคติก็จะเป็นไปในทางที่ดี

3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว ประสบการณ์ที่รุนแรง หรือกระทบกระเทือนจิตใจ หรือประสบการณ์ของความสำเร็จะทำให้คนมีทัศนคติที่แตกต่างกันไป

4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยสรุป การเกิดทัศนคติ เกิดจากอิทธิพลของพ่อแม่ ครู เพื่อน ประสบการณ์ส่วนตัวและสื่อมวลชน

1.1.4. ลักษณะของทัศนคติ

สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2520 : 100-101) กล่าวถึง ลักษณะของทัศนคติดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คนเราได้รับทัศนคติจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต บางครั้งยังได้รับจากการเอาอย่าง ซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็ก ๆ ยังอยู่ในวัยที่มีอายุน้อย ๆ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อนฝูงของเด็ก มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็กในระยะเริ่มต้นทั้งสิ้น

2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีทัศนคติต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือต่อบุคคลเดียวกัน แตกต่างกันไป ได้หลายลักษณะ แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

3. ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นอาจจะเป็นสิ่งที่ถาวรตลอดไป หรือชั่วคราวก็ได้ ทัศนคติบางอย่างอยู่ในสภาพไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนทัศนคติที่มั่นคงถาวรย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม บุคลิกภาพของบุคคลมาก และการเปลี่ยนแปลงย่อมมิได้ยาก อย่างไรก็ตามการแนะนำที่ดีตลอดจนวิธีการสอนที่ดีของครู ย่อมทำให้เด็กเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

ส. วาสนา ประवालพฤษ (2524 : 5) ได้สรุปลักษณะสำคัญของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการตระเตรียมนี้เป็นการตระเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตเห็นได้
2. สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง เป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบายได้ยาก และบางครั้งไม่มีเหตุผล
3. ทัศนคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกทางพฤติกรรม
4. ทัศนคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรือใช้อธิบายทัศนคติได้
5. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีทัศนคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันออกไปได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ เชื้อชาติ ปัญญา เป็นต้น
6. ทัศนคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ถ้าการเรียนรู้และประสบการณ์นั้นได้เปลี่ยนไป ทัศนคติก็อาจจะเปลี่ยนแปลงได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 231) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ทัศนคติเป็นดัชนีที่จะชี้แจงแนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีทัศนคติที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีทัศนคติไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เช่น เด็กชอบครูสอนทำให้อยากเรียนวิชาที่ครูสอน ถ้าเด็กไม่ชอบวิชานั้น ๆ หรือไม่ชอบครูคนนั้น ก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่เรียนวิชานั้น เป็นต้น
3. ทัศนคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้ เช่น บิดามารดาไม่ชอบบุคคลหนึ่งย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย
4. ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติดังกล่าวย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น เดิมนิสิตที่เข้ามาเรียนไปได้สักครึ่งหนึ่งของบทเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์ จึงเปลี่ยนแนวความคิดจากความไม่ชอบเป็นความชอบคือเปลี่ยนเป็นทัศนคติทางบวกแทน

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530 : 185-188) กล่าวว่า ทัศนคติมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คนเกิดการเรียนรู้ย่อมจะมีความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้น นั่นคือเกิดทัศนคติขึ้นนั่นเอง
2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ มิใช่ว่าคนเราชอบหรือเกลียดอะไรแล้วจะต้องชอบหรือเกลียดไปตลอดชีวิต อาจเปลี่ยนแปลงเป็นตรงกันข้ามก็ได้ ถ้าสภาพแวดล้อม สถานการณ์ และเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติของคนจะเปลี่ยนจากทัศนคติที่ยอมรับเป็นทัศนคติที่ไม่ยอมรับ หรือจากไม่ยอมรับไปสู่ยอมรับก็ได้
3. ทัศนคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราสามารถทราบได้ว่าบุคคลใดมีทัศนคติในทางยอมรับหรือไม่ยอมรับ โดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกอาจแสดงด้วยคำพูดหรือสีหน้าท่าทางพอใจ ไม่พอใจก็ได้ ทัศนคติจึงกำหนดพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปของบุคคลแม้จะไม่ทุกกรณี แต่ก็

สามารถทำนายพฤติกรรมโดยทั่ว ๆ ไปได้ ทศนคติเป็นสิ่งที่โน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น มีทศนคติที่ดีต่อศาสนา ก็มักจะไม่ปฏิเสธเรื่องการบริจาค เป็นต้น

4. ทศนคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน มีที่มาสลับซับซ้อนเพราะทศนคติขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ประสบการณ์ การรับรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม จึงผันแปรได้

5. ทศนคติเกิดจากการเลียนแบบ ทศนคติสามารถถ่ายทอดออกไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้ การคล้อยตามเป็นของธรรมดาที่จะพึงมี ถ้าเรารักนับถือใครก็ย่อมมีศรัทธา เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่างไม่ว่าจะเป็นท่วงท่าของการพูดจา ท่าทาง หรืออุปนิสัยใจคอ ดังนั้นพ่อแม่ ครูเกลียดสิ่งใด เด็กก็จะพลอยเกลียดด้วย

6. ทิศทางและปริมาณของทศนคติ ปริมาณความเข้มข้นของทศนคติจะมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่งปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ส่วนความเข้มข้นก็แล้วแต่ว่าจะมีความรู้สึกสุดปลายไปด้านใด ทิศทางของทศนคติมี 2 ทิศทาง คือ สนับสนุน หรือต่อต้าน

7. ทศนคติอาจเกิดขึ้นจากความมีจิตสำนึก หรือจากจิตใต้สำนึกก็ได้

8. ทศนคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร ทศนคติบางอย่างอยู่ในสภาพไม่มั่นคง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนทศนคติที่มั่นคงถาวร เปลี่ยนแปลงได้ยากและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพมาก
สรวงศ์ โค้วตระกูล (2533 : 246-247) ได้กล่าวถึงลักษณะของทศนคติไว้ดังนี้

1. ทศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้

2. ทศนคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ฉะนั้นทศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ เช่น ถ้านักเรียนมีทศนคติบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนจะชอบเรียนคณิตศาสตร์ และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนแขนงวิทยาศาสตร์ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีทศนคติลบต่อคณิตศาสตร์ก็จะไม่ชอบหรือไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียน เมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนทางสายอักษรศาสตร์ ภาษา

3. ทศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้จัก (Cognitive Component) และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม

4. ทศนคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงของทศนคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบ หรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทศนคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทศนคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. ทศนคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ อาจจะไม่ค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ฉะนั้นค่านิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อทศนคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการการเปลี่ยนทศนคติจะต้องเปลี่ยนค่านิยม

6. สังคมประกิต (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการทศนคติของเด็กโดยเฉพาะทศนคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม อุดมคติ เช่น ทศนคติต่อเสรีภาพในการพูด การเรียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีทศนคติบวกสูงสุดที่สุด

สรุปลักษณะของทศนคติ ได้ว่า เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ เปลี่ยนแปลงได้ สามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นได้ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและนอกของบุคคล

1.1.5. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เฮอร์เบิร์ต ซี. เคลแมน (ซูชีพ อ่อนโคกสูง.ม.ป.ป. : 7 ; อ้างอิงมาจาก ประไพ คุณจักร.2516) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมภายใต้กระบวนการ ดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) คือ การยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการและพอใจ

2. การเลียนแบบ (Identification) คือ การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคม หรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับคนอื่น

3. การรับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลเอง (Internalization)

ไทรแอนดิส (Triandis.1971 : 3) กล่าวถึง สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าเป็นเพราะ

1. ได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคล หรือสื่อมวลชน
2. ได้รับประสบการณ์ตรงหรือความกระทบกระเทือนใจ
3. ถูกบังคับให้ปฏิบัติไม่ตรงกับทัศนคติของตน
4. การรักษาทางจิตใจ เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องขึ้น

5. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

ไพบูลย์ อินทวิธา (2517 : 49) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีเกณฑ์ที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยการอาศัยแรงจูงใจ
2. เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยเทคนิคอันเหมาะสม
3. เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยการกระทำหรือการปฏิบัติ
4. เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้โดยอาศัยหลักการแห่งเหตุผล

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม โดยการยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น จากสื่อมวลชน และการเลียนแบบจากประสบการณ์

1.1.6. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ธีระ ชัยยุทธยรรยง และคนอื่น ๆ (2539 : 83-84) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอฟแลนด์ เจนนิส และ เคลลี (Hovland Janis and Kelly) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยยึดหลักของการเสริมแรงว่า ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากได้รับการเสริมแรงทางบวก บุคคลจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นไปในทางลบ เช่น เคยได้รับการลงโทษ บุคคลก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยการเสริมแรง นอกจากนี้องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้แก่ ความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ก่อนที่บุคคลจะเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ จะต้องมีความสนใจอยู่กับสิ่งล่อใจ ซึ่งอยู่ในรูปต่าง ๆ กัน เช่น การให้เหตุผล หรือการสื่อสารชักจูง

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory) จากการศึกษาในจิตวิทยาสังคม ทัศนคติหรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งไทรแอนดิส (Triandis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการทดลองของ เลวิน (Lewin) เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องในสัตว์ มีกลุ่มการฟังการบรรยาย

อย่างเดียวกับกลุ่มที่ฟังการบรรยายและมีการอภิปรายถึงประโยชน์และหลักโภชนาการ จากการติดตามผลปรากฏว่า กลุ่มที่มีการฟังบรรยายอย่างเดียวยกปฏิบัติตามร้อยละ 3 ส่วนกลุ่มที่มีการอภิปรายมีการกระทำตามถึงร้อยละ 32 จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีผลต่อทัศนคติของบุคคลมาก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมโดยตรง (Active Participation) จะมีการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยืนยาวกว่าโดยทางอ้อม (Passive Participation)

3. ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) ซาเทิน (Sartain) กล่าวว่า โดยปกติบุคคลจะพยายามรักษาความสมดุลของทัศนคติของตนเองไว้ คือ เมื่อมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและได้รับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งนั้นในด้านที่ดีก็จะทำให้ทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ในสภาพสมดุลไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้นในทางไม่ดี ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับทัศนคติเดิม ทำให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งนั้น ซึ่งอาจทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางยอมรับ หรือปฏิเสธข้อมูลใหม่ที่ได้รับก็ได้ เพื่อทำให้ความรู้สึกขัดแย้งนั้นลดน้อยลงมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาหลายท่านที่ได้ศึกษาเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกับทฤษฎีความสมดุลนี้ ได้แก่ ไคส์เลอร์ คอลลินส์ และมิลเลอร์ (Kiesler Collins and Miller) ซึ่งกล่าวว่า ทัศนคติที่สอดคล้อง (Consistency) เป็นภาวะที่ทุกอย่างผสมกลมกลืนกัน ไม่มีความกดดันด้านใดด้านหนึ่ง หากบุคคลมีความคิดความเข้าใจและความรู้สึกที่ไม่สอดคล้องสมดุลกัน อันเนื่องจากการได้รับข้อมูลใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเห็นหรือทัศนคติเดิม เมื่อถึงระดับหนึ่งที่ไม่สามารถทนได้ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้

4. ทฤษฎีการตัดสินทางสังคม (Social Judgement Theory) ซึ่ง เซอร์ฟ และ เซอร์ฟ (Sherif and Sherif) ได้ยืนยันว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการเรียนรู้นั้นจะสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประกอบกับการมีความคิดเกี่ยวกับตนเองอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ บุคคลจะเปรียบเทียบทัศนคติเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ ถ้าทัศนคติเดิมขัดแย้งกับบรรทัดฐานของกลุ่ม (Group Norms) และข้อมูลใหม่มาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มก็จะทำให้บุคคลสงสัยว่า ทัศนคติของเขาอาจคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่มซึ่งมีผลทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามข้อมูลใหม่ที่ได้รับ เพราะเชื่อว่าถูกต้องตามมาตรฐานของกลุ่ม

จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น เป็นสิ่งที่สามารถจัดกระทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการให้การเสริมแรง การให้มีส่วนร่วม การให้ความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ ตลอดจนการให้การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางสังคม ก็อาจทำให้บุคคลปรับทัศนคติของตนให้เหมาะสมกับสภาวะของสังคม เพื่อช่วยให้ตนปรับตัวเข้ากับสังคมดีขึ้น

1.1.7. เทคนิคการวัดทัศนคติ

กฤษการ ตรีสกุล (2536 : 28 -29) กล่าวถึง วิธีการสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. วิธี Equal Appearing Interfals โดย เทอร์สโตน (Thurstone) ใช้วัดทัศนคติของบุคคลโดยอาศัยกฎแห่งการเปรียบเทียบ เพื่อตัดสินใจ (Law of Comparative Judgement) คือ ให้ผู้ตอบตัดสินข้อความที่แสดงถึงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในข้อความเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด โดยให้กลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อความที่เสนอมานั้นควรจะอยู่ระดับไหน เมื่อแบ่งความคิดเห็น

จาก เห็นด้วยมากที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด 11 ระดับเท่า ๆ กัน เมื่อกลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาตัดสินหมดทุกข้อความแล้ว นำแต่ละค่ามาหาสเกล (Scale Value) คือ หาตำแหน่งมัธยฐานของแต่ละสเกลสำหรับวัดทัศนคติต่อไป

2. วิธี Summated Ratings หรือ Likert Method ซึ่งสร้างขึ้นโดย ลิเคิร์ต (Likert) เป็นวิธีการวัดทัศนคติโดยการนำเอาข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติไปให้ผู้ตอบลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เมื่อแบ่งความคิดเห็นจาก เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนนให้ในแต่ละความคิดเห็น ซึ่งอาจจะเป็น 5 4 3 2 หรือ 1 ตามลำดับ หากข้อความทางบวก (Positive Statement) และอาจเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ (Negative Statement) จากนั้นนำข้อความทั้งหมดไปวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (Item Analysis) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีและกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีได้ เพื่อนำไปใช้วัดทัศนคติต่อไป

3. วิธี Semantic Differential (Osgood) ซึ่งใช้วัดความหมายของทัศนคติ ในรูปความหมายของคำคุณศัพท์ โดยให้บุคคลทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นลงในสเกล ซึ่งอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคู่หนึ่ง ๆ เช่น ดี - ไม่ดี ชอบ - ไม่ชอบ ฯลฯ ผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่า ทัศนคติของตนมีความหมายสอดคล้องกับคำคุณศัพท์ในแต่ละสเกลอย่างไร มากน้อยแค่ไหน แล้วกรอกความเห็นลงในสเกล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวัดทัศนคติของลิเคิร์ต เนื่องจากวิธีการวัดทัศนคติของลิเคิร์ตนั้นเป็นที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป และในการใช้น้ำหนักของคะแนน 5 ระดับนั้น ช่วยทำให้สามารถหาระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างได้สะดวกกว่าแบบอื่น ๆ

1.1.8 ประโยชน์ของการวัดทัศนคติ

ชัยยงค์ ขามรัตน์ (2523 : 17-18) ได้สรุป ประโยชน์ของการวัดทัศนคติมีดังนี้

1. วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม เนื่องด้วยทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้สึกทางด้านที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นเพียงใด ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นจึงเป็นเครื่องทำนายว่า บุคคลนั้นจะมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทำนองใดด้วย ฉะนั้นการทราบทัศนคติของบุคคลย่อมช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลนั้นได้ แม้จะไม่ถูกต้องเสมอไปก็ตาม

2. วัดเพื่อหาทางป้องกัน โดยทั่วไปการที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดอย่างนั้นเป็นสิทธิของเขา แต่การอยู่ด้วยกันด้วยความสงบสุขของสังคม ย่อมจะเป็นไปได้เมื่อพลเมืองมีทัศนคติต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน และไม่เกิดความแตกแยกในสังคม

3. วัดเพื่อหาทางแก้ไข ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจแตกต่างกันแต่ในบางเรื่องจำเป็นต้องได้รับความเห็นและทัศนคติที่สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันปัญหา ข้อขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

4. วัดเพื่อเข้าใจสาเหตุและผล ทัศนคติเปรียบเสมือนสาเหตุภายในที่ผลักดันให้บุคคลกระทำในสิ่งต่าง ๆ กัน และสาเหตุภายในหรือทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนี้ อาจได้รับผลกระทบมาจากสาเหตุภายนอกอีกส่วนหนึ่ง ฉะนั้นการจะเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน บางกรณีอาจจำเป็นต้องวัดทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ ต่อสาเหตุภายนอกนั้นด้วย

โดยสรุป การวัดทัศนคติมีประโยชน์ คือ เพื่อทำนายพฤติกรรม เพื่อหาทางป้องกัน เพื่อหาทางแก้ไข และเพื่อเข้าใจสาเหตุและผลของการกระทำของบุคคล

1.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่ออาชีพครู

1.2.1. งานวิจัยต่างประเทศ

แมคคอล (ชูชีพ อ่อนโคกสูง.ม.ป.ป. : 16 ; อ้างอิงมาจาก McCall.1972) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์และทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย Middle Tennessee State พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชานี้ดีกว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชานี้

ฟรีแมน (Freeman) (ชูชีพ อ่อนโคกสูง.ม.ป.ป. : 17 ; อ้างอิงมาจาก สุนทรี ศุภวงศ์.2517) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในระดับอายุแตกต่างกัน พบว่า ทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันจะแตกต่างกันถ้าบุคคลอายุต่างกัน คนอายุมากจะปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ยากกว่าคนที่มีอายุน้อย

ทากาโก มอริ (อารี รังสิโยภฤกษ์ . 2513 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Takako Mori . 1966) ได้วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจเข้าเป็นครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยมิชิแกน ที่เรียนวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 556 คน เป็นนิสิตชาย 188 คน และนิสิตหญิง 368 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่ออาชีพครู เศรษฐกิจ พื้นฐานทางวัฒนธรรม จรรยาครู ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับงาน คุณประโยชน์ของอาชีพครู ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกอาชีพครู และระยะเวลาที่คาดว่าจะยึดอาชีพครู ผลปรากฏว่า ค่านิยมต่ออาชีพครูโดยทั่วไปมีค่าสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิงพบว่า นิสิตหญิงมีทัศนคติในทางที่พอใจต่อค่านิยมของอาชีพครูมากกว่านิสิตชาย และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านเศรษฐกิจและค่านิยมต่อสังคม เช่น ระบบเกษียณอายุ โอกาสที่ครูลาป่วย รายได้ โอกาสที่จะเปลี่ยนงานใหม่ ความก้าวหน้าในอาชีพ การยกย่องในสังคม ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล จรรยาครู สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจให้เข้าเป็นครูมาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อิทธิพลต่อแรงจูงใจให้เข้าเป็นครูขึ้นอยู่กับทัศนคติต่ออาชีพครู และความคิดเห็นของตนเองที่ต้องการจะเป็นครูด้วย

เฮเลนา ดับบลิว เอฟ สเตลล์แวค (อารี รังสิโยภฤกษ์.2513 :13 ; อ้างอิงมาจาก Helena W. F. Stellwag . n.d.) ได้ศึกษา ทัศนคติของครูต่ออาชีพของตนในประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยศึกษาจากครู 2 ประเภท คือ ครูที่สอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า ครูที่สอนระดับประถมศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 45 มีลักษณะดังนี้คือ เป็นครูที่ดีตามอุดมคติ มีประโยชน์และมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง เป็นผู้สนใจพัฒนาทางสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และผลการสอนจากห้องเรียนมีแนวโน้มที่สามารถนำมาใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ จนทำให้เด็กนักเรียนเกิดความมั่นใจในหลักวิชาและปรัชญาต่าง ๆ ที่เรียนมา และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนได้ อีกประการหนึ่งครูที่สอนระดับประถมศึกษา มีความทะเยอทะยานในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูใหญ่ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ร้อยละ 58 และที่มีอายุต่ำกว่า 46 ปี ร้อยละ 29 กำลังศึกษาอยู่ ส่วนทัศนคติต่ออาชีพครูของครูที่สอนในระดับมัศึกษานั้นปรากฏว่า ความสนใจในด้านการศึกษาเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพครู นอกจากนั้นครูส่วนใหญ่ต้องการที่จะให้การเรียนการสอนในห้องเรียนได้ผล และให้นักเรียนมีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาอย่างแท้จริง

ออสมัน (นิยาม เลปจารย์.2535 : 22-23 ; อ้างอิงมาจาก Osman.1995) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนในระหว่างฝึกสอน พบว่า ทัศนคติต่อการฝึกสอนอาจเปลี่ยนแปลงไปในระหว่างฝึกสอนได้ และจะเปลี่ยนไปได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบหลายประการ เช่น โอกาสที่นักศึกษาจะได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนฝึกสอน โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น ๆ ความยุ่งยากในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการฝึกสอน ความ สะดวกสบายขณะสอนในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการฝึกสอน ความพร้อมในการ เตรียมการสอน การปรับตัวตามบทบาทของครู ความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ ความยุ่งยากในการจูงใจนักเรียน ความยุ่งยากในการควบคุมวินัยของนักเรียน และความเชื่อมั่นในความ สามารถของตนเอง เป็นต้น ออสมัน กล่าวด้วยว่า การที่บุคคลแต่ละคนจะประสบความสำเร็จในกิจการใด กิจการหนึ่งมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน ได้แก่ เชาวนปัญญา ไหวพริบ แรงจูงใจ และ ทัศนคติ เป็นต้น ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านี้ทัศนคตินับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง โดยเฉพาะกับบุคคลที่ประกอบอาชีพครูเพราะการอบรมสั่งสอนของครูจะได้ผลหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับ ทัศนคติต่อวิชาชีพของผู้สอน ซึ่งทัศนคติของครูจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นบุคคล ที่จะประกอบอาชีพครู และได้ชื่อว่าเป็นครูที่มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของการฝึกหัดครู จึงควรเป็นบุคคล ที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งด้วย

1.2.2. งานวิจัยในประเทศ

เสรี ราชโรจน์ (อารี รังสิโยกฤษฎ์.2513 : 9 ; อ้างอิงมาจาก เสรี ราชโรจน์.2505) ได้ศึกษา ทัศนคติของนิสิตปีที่ 4 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปทุมวัน และบางแสน ปีการศึกษา 2505 เกี่ยวกับวิชาชีพครูและอาชีพครูที่ตนกำลังจะออกไปประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ของ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ทั้ง 3 แห่ง คือ ประสานมิตร ปทุมวัน และบางแสน จำนวน 351 คน เป็นนิสิต ชาย 189 คน และนิสิตหญิง 162 คน ได้ผลดังนี้ จำนวนนิสิตประมาณ 2 ใน 3 มีความสมัครใจเข้ามา เรียนด้วยตนเอง นอกนั้นเพราะเหตุอย่างอื่น ในรายวิชาเอกต่าง ๆ ปรากฏว่า วิชาคณิตศาสตร์นิสิตชอบเรียน มากที่สุด รองลงมาคือ วิชาภาษาอังกฤษ ชีววิทยา สังคมศึกษา ภาษาไทย ฟิสิกส์ และเคมี ตามลำดับ และนิสิตชายชอบเรียนคณิตศาสตร์มากกว่านิสิตหญิง และนิสิตหญิงชอบเรียนวิชาภาษาไทยมากกว่านิสิต ชาย นิสิตที่เข้ามาเรียนเกือบครึ่งหนึ่งไม่ตั้งใจประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริง และปรากฏว่าเป็นนิสิตชายมากกว่านิสิตหญิง นิสิตชายชอบทำงานด้านบริหารมากกว่านิสิตหญิง และนิสิตหญิงชอบสอนมากกว่านิสิตชาย

อารี รังสิโยกฤษฎ์ (2513 : 46-47) ได้ศึกษา ทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. และ ป.ป. จำนวน 775 คน จากสถาบันฝึกหัดครูส่วนกลาง 7 แห่ง พบว่า นักเรียน ป.กศ.และ ป.ป. มีทัศนคติ ต่ออาชีพครูแตกต่างกันในเรื่องความมีเหตุผล มั่นคงในอาชีพ อาชีพครูเป็นอาชีพที่ใคร ๆ ก็อยากเป็น และความก้าวหน้าในอาชีพ เมื่อแยกเปรียบเทียบเพศชายและหญิงพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูแตกต่างกัน

นวลจันทร์ ทิมวงศ์ (วรณวิภา ทองงอก.2517 ; อ้างอิงมาจาก นวลจันทร์ ทิมวงศ์.2517) ได้ ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของผู้ที่เป็นครูกับนิสิตฝึกหัดครูในพระนคร-ธนบุรี ปรากฏว่า ทัศนคติ ต่ออาชีพครูระหว่างครูชายและครูหญิง ครูโรงเรียนรัฐบาลกับครูโรงเรียนราษฎร์ไม่แตกต่างกัน แต่พบความ แตกต่างของทัศนคติต่ออาชีพครูระหว่าง ครูปริญญา กับนิสิตฝึกหัดครู

สายหยุด จำปาทอง (กระทรวงศึกษาธิการ (1).2540: 12 ; อ้างอิงมาจาก สายหยุด จำปาทอง.2532) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของนักศึกษาครูทายาท คือ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ (มีความอยากรู้อยากเห็น) มีเหตุผล มีใจกว้าง มีความเพียรพยายามและอดทน โดยคุณลักษณะดังกล่าวจะแตกต่างจากนักศึกษาทั่วไปอย่างชัดเจน การแสดงออกในการทำกิจกรรมของนักศึกษาครูทายาทในวิทยาลัยครู พบว่า นักศึกษาทั้งหมดมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะเรียนและกระทำกิจกรรมทุกอย่าง เพื่อให้สำเร็จตามเงื่อนไขของโครงการครูทายาทของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถคาดคะเนได้ว่านักศึกษาครูทายาท มีศรัทธา มีค่านิยม มีแรงจูงใจ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

ประไพศรี ตยานันท์ (กระทรวงศึกษาธิการ(1).2540:13-14 ;อ้างอิงมาจากประไพศรี ตยานันท์.2533) ได้ประเมินโครงการครูทายาทของวิทยาลัยครู พบว่า ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการครูทายาทในด้านทัศนคติต่ออาชีพครู มีความรักและศรัทธาในอาชีพครูมากที่สุด รองลงมา คือ อุทิศตนต่อการเป็นครู และในด้านความพึงพอใจโดยรวมพบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพอใจมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ รองลงมา คือ เจตคติต่อวิชาชีพครู

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ(1).2540 : 11 ; อ้างอิงมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2533) ได้ติดตามและประเมินผลโครงการครูทายาทพบว่า สถาบันผลิตบัณฑิตทางการศึกษามีความเห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่ผ่านโครงการครูทายาท มีความรู้ความสามารถ ความประพฤติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบความรู้เจตคติต่อวิชาชีพครู และผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูที่มาจากโครงการครูทายาท พบว่า ครูที่มาจากโครงการครูทายาทมีความรู้ ความประพฤติดี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีพฤติกรรมการสอนที่น่าพอใจ นอกจากนี้ยังมีคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น มีลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นคนมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ และมีวินัยอยู่ในระดับดี

รำไพ แสงเรือง และผสม จันทรเทพย์ (กระทรวงศึกษาธิการ(1).2540 : 12 ; อ้างอิงมาจาก รำไพ แสงเรือง และผสม จันทรเทพย์.2533) ได้ศึกษาเจตคติที่มีต่ออาชีพครูของนักศึกษาโครงการครูทายาทในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาครูทายาทที่ศึกษาในวิทยาลัยครู 26 แห่ง ในปีการศึกษา 2530 และ 2531 จำนวน 913 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาครูทายาทในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูในระดับสูง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ได้เลือกเข้าเรียนครูด้วยตนเอง และผู้ที่ได้นำนัให้นักศึกษาเลือกเรียนครู รองลงมา คือ บิดามารดา ครู ญาติ และเพื่อน

สงศรี ชมภูวงศ์ (กระทรวงศึกษาธิการ(1).2540 : 12 ; อ้างอิงมาจาก สงศรี ชมภูวงศ์.2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเจตคติของนักศึกษาครูทายาทในสหวิทยาลัยทักษิณที่มีต่อการดำเนินโครงการครูทายาท พบว่า นักศึกษาครูทายาทส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการปฏิบัติตามโครงการและการเรียนการสอนในระดับสูง มีเจตคติต่อวิชาชีพครู การบริการและสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง

กระทรวงศึกษาธิการ (1) (2540 : 90-99) ได้ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการครูทายาทของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2535-2539) ในด้านพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาครูทายาทมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก คือ มีความรู้ความสามารถในการเรียน มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและให้ความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้พบว่า นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ในด้านการปฏิบัติงานของครูครูทายาท พบว่า ครูครูทายาทมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก คือ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน การมีปฏิสัมพันธ์

กับเพื่อนครู นักเรียนและชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและสถานศึกษา มีคุณลักษณะที่ดี และครูครุทายาททุกระดับชั้นมีความเห็นว่า โครงการครุทายาทมีประโยชน์มากสมควรที่จะดำเนินงานโครงการต่อไป โดยมีเหตุผล คือ ผลิตครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู และช่วยยกระดับคุณภาพของวิชาชีพครู

จากการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมีทัศนคติต่ออาชีพครูในทางที่ดีมีแนวโน้มเป็นผลทำให้ครูมีความสนใจ เต็มใจในประกอบอาชีพ และประสบความสำเร็จในการสอนเป็นอย่างดี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2.1.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว

2.1.1.1. เพศ

กันยา สุวรรณแสง (2532 : 161) กล่าวว่า ความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นสาเหตุให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ความสนใจ และการแสดงพฤติกรรม และจากการค้นคว้าปรากฏว่า เพศหญิงหรือเพศชาย สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ทัดเทียมกัน แต่ชายและหญิงจะมีเจตคติหรือความสนใจที่แตกต่างกัน

2.1.1.2. ชั้นปี

นิวคอมบ์ (Newcomb.1961 : 123) กล่าวว่า ปทัสถานของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกซึ่งอาจเปลี่ยนไปตามชั้นปีที่ศึกษา ก็อาจมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

ทองเรียน อมรรักษ์กุล (2525 : 39) ได้จำแนกลักษณะนักศึกษาในมหาวิทยาลัยตามชั้นปีไว้ดังนี้

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มุ่งหวัง

- 1.1. ความสำเร็จในเชิงวิชาการ ดังนั้นจึงสนใจการศึกษาหาความรู้ ความคิดต่าง ๆ
- 1.2. เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาของสังคม รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน
- 1.3. แสวงหาสถานภาพของตนเอง
- 1.4. ความเป็นมิตร ผูกพันกับเพื่อน และชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อน

1.5. เป็นผู้มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกตระหนักถึงความกลัวและความตื่นเต้น จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่มักจะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย ในบางกรณีก็เพียงแต่จะมีความเชื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะรู้สึกถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับการเอาใจใส่ต่อการเกิดความรู้สึกว่าตนเองขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นลักษณะภายนอกของนักศึกษาเหล่านี้คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยนี้ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้นมา

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เป็นผลต่อเนื่องจากความเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเน้นเอกลักษณ์ที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีความคิดเห็นแตกแยกน้อย กล่าวคือ มีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง ประสิทธิภาพ ลักษณะคล้ายกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากวิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง

4. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 นักศึกษามีแนวโน้มที่จะหันความสนใจไปจากมหาวิทยาลัย จะไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนักศึกษาด้วยกันเอง ส่วนใหญ่จะสนใจเรื่องส่วนตัวโดยเฉพาะชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษา

วัลนิภา พัดเปี้ย (2539 : 28) กล่าวว่า นิสิตที่เข้าเรียนก่อน-หลังย่อมมีประสบการณ์แตกต่างกันออกไป วุฒิภาวะที่มีเพิ่มขึ้นตามชั้นปีอาจมีส่วนทำให้ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเปลี่ยนไปด้วย

โดยสรุป ลักษณะของนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับกลุ่มเพื่อน และสังคมในมหาวิทยาลัย

2.1.1.3. บุคลิกภาพ

2.1.1.3.1. ความหมายของบุคลิกภาพ

แคทเทล (ตรุณจิต อุตมายุ.2532 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Cattell.1970) ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพ ว่าหมายถึง สิ่งที่ช่วยในการทำนายบุคคลว่าจะทำอย่างไรในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและพฤติกรรมที่ซ่อนอยู่ภายใน

แมคคอนเนล (ตรุณจิต อุตมายุ.2532 : 8 ; อ้างอิงมาจาก McConnell.1974) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะนิสัยที่บุคคลคิดและแสดงออกเพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เช่น ค่านิยม แรงจูงใจ ทัศนคติ อารมณ์ ความสามารถด้านต่าง ๆ และเขาวินิจฉัย

มอร์แกน (สัมพันธ์ บังผล.2535 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Morgan.1979) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง รูปแบบที่แตกต่างกันไปของพฤติกรรมและความคิด ซึ่งเป็นคุณลักษณะประจำของแต่ละบุคคล

เอ็ดเวิร์ดส์ (บุชรินทร์ บุญรอด.2536 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Edwards.1969) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ แบบอย่างของความประพฤติของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดจากโครงสร้างทางกายภาพ และประสบการณ์ในอดีตอันมีผลต่อโครงสร้างทางด้านอารมณ์ และลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น

มอร์ริส (นิตยา แก้วเล็ก.2538 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Morris.1979) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง รูปแบบของลักษณะต่าง ๆ (traits) ประจำตัวของบุคคลที่เกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์ แรงจูงใจ ความคิด และทัศนคติ

นวลละอ อสุภาผล (2527 : 3-4) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความหมายครอบคลุม 2 ประการ คือ ประการที่ 1 เป็นความหมายที่แสดงถึงทักษะทางสังคมหรือความคล่องตัว เป็นความสามารถในการตอบสนองกับบุคลิกต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไปในความหมายนี้ บุคลิกภาพสามารถฝึกฝนได้ ประการที่ 2 เป็นสิ่งติดตัวมาและแสดงออกหรือสร้างความรู้สึกประทับใจกับบุคคลอื่นที่เขาติดต่อด้วย ซึ่งบุคคลที่ติดต่อด้วยนั้นจะมีความคิดเห็นต่อบุคคลนั้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพก้าวร้าว (aggressive personality) บุคลิกภาพยอมตามผู้อื่น (submissive personality) หรือบุคลิกภาพน่ากลัว (fearful personality) เป็นต้น ในแต่ละกรณีผู้สังเกตจะเลือกคุณสมบัติหรือปริมาณซึ่งเป็นลักษณะเด่นของผู้ถูกสังเกต และเป็นลักษณะสำคัญที่ก่อให้เกิดความประทับใจโดยรวม ถ้ากล่าวโดยสรุป คือ การให้คำจำกัดความในความหมาย 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ดี และ เลวนั่นเอง

นิภา นิธยาน (2530 : 23) กล่าวถึง บุคลิกภาพ (personality) มาจากรากศัพท์ภาษาละติน ว่า persona ซึ่งแปลว่า หน้ากากที่ตัวละครกรีก และโรมันในสมัยก่อนสวมใส่ เพื่อแสดงบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันให้ผู้ดูสามารถเห็นได้แม้ในระยะไกล

จุฬา บริรักษ์ดี (2532 : 13) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะอันเป็นสิ่งจำเพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยามารยาท การแต่งกาย สุภาพงาม มีอุปนิสัยที่ดี มีความสามารถอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น มีน้ำใจ มีความเข้าใจผู้อื่น และเป็นผู้วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ และบุคคล

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 4) กล่าวถึง บุคลิกภาพว่ามีได้เกิดขึ้นได้ตามลำพัง ต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ อีกหลายประการ เริ่มตั้งแต่ตัวเจ้าของบุคลิกภาพเอง พฤติกรรมที่เป็นสิ่งทำให้มองเห็น แล้วจึงจะสรุปลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้ การรับรู้ของบุคคลอื่นที่มีต่อเจ้าของบุคลิกภาพแล้วแสดงกิริยาตอบสนองให้เจ้าของบุคลิกภาพตระหนักในบุคลิกภาพของตนเอง ตลอดจนลักษณะเฉพาะ เช่น ทักษะ ค่านิยม แรงจูงใจ พันธุกรรม ฯลฯ การที่ลงความเห็นไปว่าบุคคลใดมีบุคลิกภาพอย่างไรนั้นก็ถือ การยอมรับบุคคลนั้นทั้งหมด โดยทั่วไปแล้วจะไม่วิเคราะห์เป็นส่วนย่อย ๆ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2533 : 19) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539 : 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน ซึ่งส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน ฯลฯ และส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม ความถนัด ความสนใจ ฯลฯ

ลิขิต กาญจนภรณ์ (2541 : 66) ให้ความหมายของ บุคลิกภาพ ว่าหมายถึง คุณลักษณะรวมของรูปแบบการคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลที่ทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากคนอื่นในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่ได้สัมผัสด้วย

จากความหมายของบุคลิกภาพที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่แสดงออกทางการกระทำ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน ซึ่งส่วนภายนอก เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย การพูด ฯลฯ และส่วนภายใน เป็นส่วนที่มองเห็นได้ยาก เช่น สติปัญญา ความถนัด ค่านิยม ความสนใจ ฯลฯ อันเป็นผลเนื่องมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

2.1.1.3.2. ประเภทของบุคลิกภาพ

สุชา - จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2520 : 122-123) ได้แบ่งประเภทของบุคลิกภาพไว้ดังนี้

1. บุคลิกภาพทางร่างกาย เช่น รูปร่างใหญ่ รูปร่างเล็กบอบบาง ขนาดน้ำหนัก รูปทรง หน้าตา ความสูง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพ และความแข็งแรงในตัวบุคคล และยังมีผลทางจิตใจด้วย

2. บุคลิกภาพทางจิตใจ เช่น ความจำ การลืม จินตนาการ ความสนใจ ความตั้งใจ การตัดสินใจ ฯลฯ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสมอง

3. บุคลิกภาพทางความสามารถ หมายถึง ความสามารถในการทำงานอันเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล เช่น แก่เหตุการณ์เฉพาะหน้า สติปัญญา ไหวพริบ ความคิดริเริ่ม และความสามารถอันเกิด

จากการเรียนรู้ฝึกฝน เช่น - มีทักษะในการทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ทักษะในภาษาต่างประเทศ กีฬา ศิลปะ ฯลฯ

4. บุคลิกภาพทางอุปนิสัย หมายถึง ความประพฤติ ศีลธรรมจรรยา เช่น ความสุภาพ ความอ่อนโยน ความซื่อสัตย์ ความไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ

5. บุคลิกภาพทางการสังคม คือ พฤติกรรมที่แสดงต่อผู้อื่นจะเป็นรูปร่าง ท่าทาง กิริยา ความประพฤติ เช่น ขอบคอบหาสมาคม ชอบเก็บตัว ชอบออกตัว สงบเสงี่ยม ชอบเด่น ยอมรับ ในเหตุผลของผู้อื่น ยอมแพ้อันทุกกรณี ฯลฯ

6. บุคลิกภาพทางใจ หรืออารมณ์ คือ ความรู้สึกทางจิตใจที่ทำให้เกิดการกระทำต่าง ๆ เช่น ตื่นเต้นตกใจง่ายหรือเฉย ๆ กล้าหาญหรือขลาด ใจเย็นหรือใจร้อน

7. บุคลิกภาพทางกำลังใจ คือ ความสามารถที่จะควบคุมหรือบังคับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่กระทำไปโดยเจตนาได้ เช่น เป็นคนกระฉับกระเฉง ว่องไวหรือเฉื่อยชา ใจแข็งหรือใจอ่อน มีความมั่นคง ดีเลวเพียงไร มีความขยันหมั่นเพียร บำกบั่นอดทนเพียงไรเพื่อต่อต้านกับความลำบาก ความขาดแคลน การต่อสู้กับอุปสรรค ความเบื่อง่าย ตั้งใจที่จะยึดมั่นในความมุ่งหมาย ขจัดอุปสรรค สงบเยียบ ไม่รุกรานใคร คนที่มีกำลังใจดีจะสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนที่เกิดขึ้นได้ เช่น รู้สึกดีใจก็หัวเราะออกมาดัง ๆ หรือแสดงสีหน้าพอใจ เสียใจก็ร้องไห้ หรือแสดงความเศร้าโศกออกมา ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพหลายแบบหลายอย่างในตนเอง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม สถานการณ์ที่แต่ละบุคคลประสบ

2.1.1.3.3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

นิภา นิธยาน (2530 : 68) กล่าวว่า พันธุกรรมหรือตัวการโดยธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม ของแต่ละบุคคล มีอิทธิพลเกี่ยวพันกันและกันอย่างมากในการเจริญเติบโต และพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ ธรรมชาติ คือ สิ่ง que ทุกคนนำมาตัวมาสู่โลกที่ตนถือกำเนิด ส่วนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อิทธิพลของทุกสิ่งทุกอย่าง ภายนอกที่มีผลต่อบุคคลนั้นภายหลังการเกิด ฝ่ายหนึ่งกำหนดทารกในสภาพที่เป็นอยู่ อีกฝ่ายหนึ่งสร้าง สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้ถือกำเนิดมานั้น ทั้งนี้อาจเป็นไปในแง่ส่งเสริมหรือขัดขวางทำลายลักษณะ หรือสิ่งที่ ได้มาโดยธรรมชาติหรือไม่ก็อาจสร้างลักษณะใหม่ขึ้นมาให้ได้

ฉลอง ภิมย์รัตน์ (2531 : 29-30) กล่าวว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษไปสู่ ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้านรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและ เลือด เป็นลักษณะที่ติดตัวคนมาตั้งแต่เกิด

2. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสภาพวัฒนธรรม ประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสม กับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้แก่ ลมฟ้า อากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของคน แตกต่างกันไป

สรุปได้ว่า พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าสิ่งใดจะมีอิทธิพลมากกว่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของบุคคล และวัฒนธรรมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

2.1.1.3.4. ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพมีความแตกต่างกันมากมาย นักทฤษฎีแต่ละคนมีความเชื่อ แนวคิดต่าง ๆ กันออกไปดังที่ อบรม สนิทบาล (นิตยา แก้วเล็ก.2538 : 19-20 ; อ้างอิงมาจาก อบรม สนิทบาล.2520) ได้กล่าวถึง กลุ่มนักทฤษฎีบุคลิกภาพทั้งที่มีความเชื่อคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันในทฤษฎีบุคลิกภาพไว้ดังนี้

1. กลุ่มนักทฤษฎีที่มีความเชื่อทางด้านพลังแรงขับ (Dynamic Theory) นักจิตวิทยา กลุ่มนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีรากฐานมาจากแรงขับภายในบุคคล บุคลิกภาพของบุคคลจะต่างกัน เพราะแรงผลักดันภายในที่ต่างกัน บางครั้งก็จะเกิดการขัดแย้งกันภายในตัวบุคคล (Conflict) ส่วนบุคคลใดจะใช้วิธีการแก้ความขัดแย้งอย่างไร จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงบุคลิกภาพของเขา นักทฤษฎีที่มองบุคลิกภาพในแง่นี้ ได้แก่ ฟรอยด์ (Freud)

2. กลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อในการแยกประเภทของบุคลิกภาพ (Type Theory) นักจิตวิทยา กลุ่มนี้มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์อาจแยกออกเป็นหมู่หรือพวก นักจิตวิทยากลุ่มนี้ที่สำคัญ คือ จุง (Jung) เชลดัน (Sheldon) เครชเมอร์ (Kretschmer)

3. กลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อว่าบุคลิกภาพกำเนิดมาจากสังคม สิ่งแวดล้อมของบุคคล (Social Determinants) นักจิตวิทยากลุ่มนี้มีความเห็นว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากสิ่งแวดล้อม เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพโดยตรง นักจิตวิทยากลุ่มนี้ได้แก่ ฟรอมม์ (Fromm) และรายส์แมน (Riesman)

4. กลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นส่วนรวมทั้งร่างกายและจิตใจ (Organismic Theory) นักจิตวิทยากลุ่มนี้เห็นว่า การเข้าใจบุคลิกภาพจะต้องเข้าใจส่วนรวม ไม่สามารถแยกส่วนได้ ที่เน้นมากก็คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพ (Potential) ที่จะพัฒนาไปได้อย่างดี ถ้าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้แก่ โรเจอร์ส (Rogers) และมาสโลว์ (Maslow)

5. กลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อในการแบ่งบุคลิกภาพตามลักษณะ (Trait Theory) กลุ่มนี้มองบุคลิกภาพในลักษณะย่อย ๆ หลายลักษณะรวมกัน นักจิตวิทยากลุ่มนี้มีหลายคน เช่น ออลพอร์ท (Allport) กิลด์ฟอร์ด (Guilford) และแคทเทล (Cattell)

จะพบว่านักทฤษฎีบุคลิกภาพหลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งในแต่ละทฤษฎีจะมีจุดเน้นแตกต่างกันออกไป แต่ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะทฤษฎีบุคลิกภาพของ แคทเทล (Cattell)

2.1.1.3.5. ทฤษฎีบุคลิกภาพของแคทเทล (Cattell 's Factor Theory)

ทฤษฎีของแคทเทล (นิตยา แก้วเล็ก.2538 : 20; อ้างอิงมาจาก เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว.2515) กล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีของออลพอร์ท ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า ลักษณะนิสัยไว้อย่างกว้างขวาง การค้นคว้าของออลพอร์ทในเรื่องคำจำกัดความของลักษณะนิสัย การแบ่งประเภท ตลอดจนการเน้นความสำคัญของทฤษฎีลักษณะนิสัยว่า แตกต่างไปจากทฤษฎีการแยกประเภท เช่น แบบ

ของจุ ซึ่งเป็ นสิ่งที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางรากฐานในการวิจัยค้นคว้า เพื่อหาลักษณะการทำซ้ำ ๆ อันเป็นหัวใจของคำจำกัดความในเรื่องบุคลิกภาพ

แคทเทิล (นิตยา แก้วเล็ก.2538 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Cattell.1970) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า บุคลิกภาพ ว่าเป็น การยอมรับคำทำนายสิ่งที บุคคลจะกระทำในสถานการณ์หนึ่ง ๆ จุดประสงค์ของการค้นคว้าวิจัยการจิตวิทยาในเรื่องบุคลิกภาพ คือ การตั้งกฎเพื่อบอกการกระทำที่แตกต่างกันในสังคม และในสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ บุคลิกภาพเป็นพฤติกรรมทั้งหมดของแต่ละบุคคล หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพจึงเน้นการศึกษาพฤติกรรมรวม มิได้เน้นเฉพาะพฤติกรรมที่แสดงออกในแต่ละวันเท่านั้น แคทเทิลได้อธิบายบุคลิกภาพในรูปของลักษณะนิสัย (Traits) สามารถจะพบได้ทั่ว ๆ ไปในทุก ๆ คน (Common Traits) และขณะเดียวกันลักษณะนิสัยยังเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล (Unique Traits)

2.1.1.3.6. ลักษณะนิสัย (Traits)

แคทเทิล เชื่อว่า บุคลิกภาพเป็นโครงสร้างของลักษณะนิสัยที่ซับซ้อน และมีความแตกต่างกันลักษณะนิสัยจึงเป็นมโนภาพสำคัญของแคทเทิล ซึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ จำนวนมาก และลักษณะนิสัยเป็นโครงสร้างของจิต (Mental Structure) เป็นตัวอธิบายและแสดงความคงที่ของพฤติกรรม นอกจากนั้นแคทเทิลยังได้แบ่งลักษณะของนิสัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ลักษณะนิสัยพื้นผิว (Surface Traits) เป็นลักษณะกลุ่มตัวแปรที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนและมีลักษณะร่วมกัน

2. ลักษณะนิสัยต้นตอ (Source Traits) เป็นลักษณะตัวแปรที่ซ่อนอยู่ภายใน อันเป็นตัวกำหนดลักษณะพื้นผิวทั้งหมด

ซึ่งลักษณะนิสัยทั้ง 2 ประเภทนี้ แคทเทิลได้ให้ความสำคัญกับลักษณะนิสัยต้นตอมากกว่าลักษณะนิสัยพื้นผิว เพราะเชื่อว่าลักษณะนิสัยต้นตอเป็นโครงสร้างที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อบุคลิกภาพ และจะช่วยในการวินิจฉัยปัญหาทางบุคลิกภาพต่าง ๆ ลักษณะนิสัยพื้นผิวเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยต้นตอต่าง ๆ จึงมีความคงที่น้อยกว่าลักษณะนิสัยต้นตอ และลักษณะนิสัยใดก็ตาม เป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมและพันธุกรรม หรือการผสมผสานกันของทั้งสองอย่าง แคทเทิลเชื่อว่า ในขณะที่ลักษณะนิสัยพื้นผิวเป็นตัวแทนของผลรวมขององค์ประกอบดังกล่าวนี้ ย่อมแสดงว่า ลักษณะนิสัยต้นตอได้แบ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นผลจากพันธุกรรม เรียกว่า Constitutional Traits และส่วนที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมเรียกว่า Environmental Mold Traits และเมื่อแบ่งลักษณะนิสัยตามรูปแบบที่แสดงออกจะแบ่งได้ 3 แบบ คือ

1. ลักษณะนิสัยด้านพลัง (Dynamic Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดหมาย

2. ลักษณะนิสัยด้านความสามารถ (Ability Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายของแต่ละบุคคล

3. ลักษณะนิสัยด้านอารมณ์ (Temperament Traits) เป็นลักษณะนิสัยที่เกี่ยวกับรูปแบบของการตอบสนอง เช่น ความเร็ว พลัง หรือการตอบโต้ทางอารมณ์

เนื่องจากแคทเทิลให้ความสำคัญกับลักษณะนิสัยด้านพลังมากกว่าด้านอื่น ๆ จึงได้อธิบายลักษณะนิสัยด้านพลัง (Dynamic Traits) ว่าประกอบด้วย

1. ทศนคติ (Attitude) เป็นตัวแสดงตัวแปรด้านพลัง ทศนคติเฉพาะสถานการณ์หนึ่ง สำหรับบุคคลหนึ่ง คือ การมีความสนใจอย่างแท้จริง และเอาใจใส่อย่างมากต่อสิ่งนั้น

2. หน่วยวัดพลัง (Ergs) เป็นลักษณะนิสัยต่อต้านพลังที่เป็นผลมาจากพันธุกรรม หน่วยวัดพลังเป็นธรรมชาติของจิตใจและร่างกายที่มีมาแต่กำเนิด เป็นกระบวนการที่แสดงปฏิกิริยา ได้แก่ ความสนใจ การรับรู้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างแท้จริงมากกว่าสิ่งอื่น การแสดงอารมณ์ต่อสิ่งนั้น และการกำหนดแนวทางเฉพาะเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งรวมถึงการคิดหาแนวทางสำรอง (Subsidiary Path) ถ้าวิธีแรกไม่สำเร็จหรือหากกล่าวโดยสรุป หน่วยวัดพลังแบ่งได้เป็น 4 ส่วน คือ

- 2.1. การตอบสนองการรับรู้ (Perceptual Response)
- 2.2. การตอบสนองทางอารมณ์ (Emotional Response)
- 2.3. การกระทำที่จะไปสู่เป้าหมาย (Instrumental Act Learning to The Goal)
- 2.4. เป้าหมายที่ทำให้พอใจ (The Goal Satisfaction Itself)

3. ความรู้สึกทางใจ (Sensiments) เป็นลักษณะนิสัยต่อต้านพลังที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่คู่กับหน่วยวัดพลัง ซึ่งแตกต่างกับความรู้สึกทางใจที่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรม ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ความรู้สึกทางใจเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแสดง ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างแนบแน่น และแสดงความรู้สึกหรือปฏิกิริยาในแบบที่ชัดเจนออกมา ซึ่งเกิดจากการรวบรวมทัศนคติที่มีต่อสถาบันทางสังคม หรือต่อบุคคลที่เคยประสบมาในชีวิต ความรู้สึกทางใจเกี่ยวกับตนเองนั้น เป็นตัวที่มีบทบาทสำคัญในทฤษฎีของแคทเทล เพราะทัศนคติเกือบทั้งหมดสะท้อนให้เห็น ความรู้สึกทางใจเกี่ยวกับตนเองในระดับที่ไม่มากนักน้อย ทั้งตนเองเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้มั่นคง

2.1.1.3.7. พัฒนาการของบุคลิกภาพ

แคทเทล กล่าวถึง การศึกษาพัฒนาการของบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

1. ศึกษาพัฒนาการทางกายและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลร่วมกัน
2. ศึกษาจากวุฒิภาวะและการเรียนรู้

แคทเทลศึกษาเด็กและผู้ใหญ่โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหาองค์ประกอบของบุคลิกภาพที่เหมือนกันในคนที่อายุต่างกัน พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคลิกภาพในความคิดของแคทเทล ได้แก่ พันธุกรรม การเรียนรู้ วุฒิภาวะ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยครอบครัวยุทธิพลมากที่สุด

แคทเทล ได้จัดลำดับขั้นพัฒนาการของบุคลิกภาพออกเป็นขั้น ๆ ดังนี้ (ประคอง เคลื่อนการ.

2516 : 14 ; อ้างอิงมาจาก Cattell.1950)

1. ระยะแรกเกิด ถึง 5 ขวบ เป็นระยะที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคล อิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูจะมีบทบาทในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลในระยะต่อไป

2. ระยะ 6 - 13 ปี เป็นระยะที่เด็กเปลี่ยนความสนใจ ความรักที่มีต่อพ่อแม่ จะเคลื่อนไปสู่กลุ่มเพื่อน เป็นระยะแห่งการพัฒนาอีโก้ (Ego) ให้เข้มแข็ง

3. ระยะ 14 - 24 ปี เป็นระยะวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง เป็นระยะที่ความไม่มั่นคงทางอารมณ์เพิ่มขึ้น มีความสนใจในเรื่องเพศ การปรับตัว ทำให้เกิด

ความขัดแย้ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ ต้องการสถานภาพทางอาชีพ การประสบความสำเร็จมีรายได้เลี้ยงตนเอง การได้รับความพึงพอใจที่จะทำให้เพศตรงข้ามประทับใจ และการไม่ได้รับความมั่นคงทางจิตใจ หากวัยรุ่นสามารถผ่านพ้นความขัดแย้งเหล่านี้ได้ก็จะทำให้เกิดบูรณาการ และเกิดความพึงพอใจในมโนภาพของตน

4. ระยะ 25 - 55 ปี เป็นวัยวุฒิภาวะ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพมีน้อย แม้จะมีความเสื่อมของร่างกายเกิดขึ้น แต่เป็นวัยแห่งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์ ในระยะปลายของวัยนี้มีแนวโน้มความสนใจในกิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้น

5. วัยชราตั้งแต่อายุ 56 ปีขึ้นไป เป็นระยะที่มีความเสื่อมอย่างรวดเร็วในพลังทางกาย แคลเทล กล่าวไว้ว่า ลักษณะนิสัยของบุคคลในวัยชรา มีดังนี้คือ กังวลในการเงิน สุขภาพ มีความรู้สึกที่ไม่เป็นที่ต้องการ โดดเดี่ยว อ้างว้าง รู้สึกไม่แน่ใจ ความสนใจแคบ สูญเสียความจำ ยึดมั่นในความคิดของตนเอง ช่างพูด ช่างคุยโดยเฉพาะเรื่องในอดีต เอาใจใส่ในเรื่องเล็กน้อยๆ มีความรู้สึกไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความวิตกกังวล ไม่มั่นคง ความรู้สึกผิด กิจกรรมทางเพศลดลงแต่ความสนใจในเรื่องเพศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเพศชายจะไม่มีระเบียบ ไม่สะอาด หัวเก่า ไม่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นความสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือกับสังคมลดลง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบุคลิกภาพของแคลเทล จะให้ความสำคัญต่อลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล ซึ่งลักษณะนิสัยนี้จะประกอบด้วยลักษณะนิสัยพื้นผิว และลักษณะนิสัยด้นตอ โดยแคลเทลจะให้ความสำคัญกับลักษณะนิสัยด้นตอ ว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคลิกภาพของบุคคล

2.1.1.3.8. เทคนิคของแคลเทล

แคลเทลได้ใช้ Factor Analysis ในการชี้ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. เก็บข้อมูลจำนวนมากจากกลุ่มตัวอย่าง หรือบุคคลจำนวนมาก ข้อมูลจำนวนมากนั้นควรจะได้มาจากหลายสภาพการณ์
2. เมื่อได้คะแนนเหล่านี้มาจะมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อหาองค์ประกอบหรือแหล่งของความแปรปรวนของคะแนน
3. องค์ประกอบของความแปรปรวนนี้ จะใช้เป็นคำอธิบายถึงการที่คะแนนในแต่ละชุดว่า มีพื้นฐานจากอะไร
4. นอกจากการที่จะได้องค์ประกอบเหล่านี้มาแล้ว ยังให้คำตอบได้ว่า องค์ประกอบใดมีอิทธิพลต่อคะแนนที่ได้มาน้อยเพียงใด

อาจจะกล่าวได้ว่า การวิจัยของแคลเทลนั้น เป็นการวิจัยที่เน้นไปในการหาองค์ประกอบร่วมในการอธิบายพฤติกรรม นอกจากนี้แคลเทล (นิตยา แก้วเล็ก.2538 : 32) ได้กำหนดวิธีการแยกข้อมูลต่าง ๆ ออกมาเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. บันทึกประวัติส่วนตัว (Life Record หรือ L - Data) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ในชีวิตประจำวันจะเป็นการบันทึกของบุคคลอื่นที่รู้จักกับบุคคลนั้น ๆ เป็นอย่างดี เช่น ระดับการศึกษาได้จากการบันทึกของโรงเรียน หรือจำนวนครั้งของการประสบอุบัติเหตุได้จากการบันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายนอก

2. การรายงานผลด้วยตนเอง (Self - Rating Questionnaire หรือ Q - Data) ได้แก่แบบทดสอบที่บุคคลนั้นประเมินค่าความประพฤติของตนเองแสดงลักษณะของจิตใจ ซึ่งสามารถนำไปเปรียบเทียบกับพฤติกรรมภายนอกที่ได้จาก L - Data

3. แบบทดสอบแบบปรนัย (Objective Test หรือ T - Data) เป็นแบบทดสอบที่สำรวจพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์พิเศษ และประเมินค่าเป็นตัวเลข

แคทเทิลใช้วิธีการดังกล่าววิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะนิสัยของบุคลิกภาพ โดยการจัดกลุ่ม (Cluster Analysis) ลักษณะนิสัยซึ่งมีเป็นจำนวนมากจนได้เป็นกลุ่มลักษณะนิสัยพื้นผิว จำนวน 35 กลุ่ม แล้วใช้วิธี L - Data และ Q - Data วิเคราะห์องค์ประกอบจนเหลือองค์ประกอบของลักษณะนิสัย 16 องค์ประกอบ โดยให้สัญลักษณ์และคำนิยามใหม่และนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF (Sixteen Personality Factor Test) ซึ่งครอบคลุมลักษณะนิสัยทั้ง 3 ด้าน คือ ลักษณะนิสัยด้านสามารถ ด้านอารมณ์ และด้านพลัง

ในการสำรวจบุคลิกภาพนั้นมีอยู่หลายวิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้ต้องการสำรวจ และสิ่งที่สำรวจหรือศึกษา การที่ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Sixteen Personality Factor Test) เป็นแบบทดสอบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF เหมาะสมที่จะใช้ในการศึกษาบุคลิกภาพ เพราะเป็นแบบทดสอบที่สามารถบอกลักษณะนิสัยในด้านต่าง ๆ ซึ่งคุณลักษณะนิสัยในแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายผู้ที่ได้คะแนนสูง (+) และคะแนนต่ำ (-) ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบ A ไว้วางใจ (A-) และ ชอบออกสังคม (A+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไว้วางใจ (A-) มีลักษณะก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ชอบขัดขวาง เจ็บเมย์ ชอบปลุกตัว ใจแข็ง มีความเฉียบขาด และไม่ผ่อนหนัก ผ่อนเบา พฤติกรรมเย็นชาต่อผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ชอบออกสังคม (A+) เป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่น เป็นกันเองกับผู้อื่น ใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตากรุณา มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

2. องค์ประกอบ B สติปัญญาต่ำ (B-) และสติปัญญาสูง (B+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สติปัญญาต่ำ (B-) จะมีระดับสติปัญญาไม่เฉลียวฉลาด มักจะใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ช้า ขาดความมั่นคงในตนเอง ทำอะไรไม่เข้มแข็ง ขาดการจริงจัง พฤติกรรมไม่คล่องแคล่ว

บุคคลที่ได้รับคะแนนสูง สติปัญญาสูง (B+) เป็นผู้ที่เชาว์ปัญญาสูง มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เฉลียวฉลาด มีธรรมะ มีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ กระทำตนเป็นผู้มีวัฒนธรรม

3. องค์ประกอบ C อารมณ์อ่อนไหว (C-) และอารมณ์มั่นคง (C+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์อ่อนไหว (C-) จะมีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ไม่มีความอดทนต่อสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก ทัศนคติเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มักหลีกเลี่ยงปัญหาที่แก้ยาก หรือปัญหาที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง มักมีอาการโรคประสาทชนิดเหน็ดเหนื่อย (Neurasthenia) มีความวิตกกังวลอยู่เสมอ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์มั่นคง (C+) เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิต ไม่มีอาการโรคประสาทชนิดเหน็ดเหนื่อย (Neurasthenia) จิตใจสงบ

4. องค์ประกอบ E อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) และรักษาสติของตน (E+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) จะมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อม เชื่อฟังผู้อื่น มีจิตใจเมตตากรุณา ใจอ่อน มีนิสัยประนีประนอม ชอบแสดงความรู้สึก มีความเชื่อถือในขนบธรรมเนียม อารมณ์เสื่อง่าย มีความพอใจในตนเอง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง รักษาสิทธิของตน (E+) ถือตนเองเป็นใหญ่ นิสัยดื้อรั้น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จิตใจเป็นอิสระ ใจแข็ง มีความก้าวร้าว ไม่ถือขนบธรรมเนียม ต้องการความสนใจจากผู้อื่น

5. องค์ประกอบ F สุขุมมีสติ (F-) และทำตนตามสบาย (F+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ สุขุมมีสติ (F-) เป็นผู้ที่มิมีลักษณะเจียบขี้น ไตร่ตรอง มักมีความรู้สึกไม่สบายใจ มีความกังวลครุ่นคิด ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ไม่ชอบคบเพื่อน เจื้อยชา

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ทำตนตามสบาย (F+) เป็นผู้มีพฤติกรรมตามสบาย กระทำตามอารมณ์ชั่วแล่น ช่างพูด ไร้เรื่อ จิตใจสงบ ไม่ดิ้นรน เป็นคนตรงไปตรงมา เปิดเผย ว่องไว และมีความกระตือรือร้น

6. องค์ประกอบ G เห็นแก่ได้ (G-) และมีมโนธรรม (G+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ เห็นแก่ได้ (G-) ชอบความสะดวกสบาย เป็นคนไม่มีความตั้งใจจริง ถือความสะดวกเป็นใหญ่ ไม่เอาจริงเอาจังกับงาน มีความรับผิดชอบน้อย ชอบเรียกร้อง ขาดความอดทน ไม่มีระเบียบ ชอบหลีกเลียงกฎเกณฑ์ มีความเกียจคร้าน ไร้วางใจไม่ได้ ชอบขัดขวาง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีมโนธรรม (G+) เป็นผู้มีธรรมะในใจ มีความพากเพียร มีความตั้งใจมั่นคง รักในศักดิ์ศรี มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เกร่งครัดในระเบียบ สนใจผู้อื่น

7. องค์ประกอบ H มีความละเอียด (H-) และอาจหาญ (H+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความละเอียด (H-) มีลักษณะขี้อาย ชอบหลบถอย ประหม่าเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ชอบปลีกตัวจากผู้อื่น ไม่ชอบสนิทสนมกับใคร เกิดความรู้สึกง่าย สงบเสงี่ยม มีธรรมะในใจ ความสนใจแคบ มีความระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรม นึกถึงผู้อื่น มองเห็นอันตรายได้อย่างรวดเร็ว

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อาจหาญ (H+) เป็นผู้มีลักษณะชอบเสี่ยงภัย ชอบพบกับบุคคลอื่น มีความคล่องแคล่ว สนใจเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย แสดงความรู้สึกต่อผู้อื่น ไร้เรื่อ มีความเป็นมิตร อารมณ์อ่อนไหว ไม่ระวางในอันตราย

8. องค์ประกอบ I จิตใจมั่นคง (I-) และจิตใจอ่อนไหว (I+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตใจมั่นคง (I-) เป็นผู้ที่รู้จักสภาพที่เป็นจริง สร้างความหวังแต่เพียงเล็กน้อย เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ใจแข็ง พพอใจในตนเอง ไม่กังวลในปมด้อยของร่างกาย

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจอ่อนไหว (I+) เป็นคนที่ชอบเรียกร้อง ไม่มีความอดทน ถือตนเองเป็นใหญ่ ขึ้นกับผู้อื่น เป็นผู้ที่เคยได้รับการปกป้องคุ้มครองมากเกินไป ต้องการความช่วยเหลือ มีความเมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน ต้องการความสนใจ กังวลถึงสุขภาพ โดยไม่มีอาการเจ็บป่วยที่แท้จริง มีความกังวลใจ

9. องค์ประกอบ L มีความไว้วางใจ (L-) และจิตใจหวาดระแวง (L+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีความไว้วางใจ (L-) มีลักษณะยอมรับผู้อื่น ไม่อิจฉา คบง่าย ชอบเข้าสังคม ไว้วางใจคน เปิดรับสภาพต่าง ๆ มีการเตรียมตัวไว้พร้อมเพื่อรอโอกาสเห็นอกเห็นใจและให้โอกาสผู้อื่น ใจกล้า อารมณ์เยือกเย็น และไร้เรื่อ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหวาดระแวง (L+) มีลักษณะอิจฉาผู้อื่น พอใจในตนเอง มีความรู้สึกสงสัยในสิ่งต่าง ๆ ยึดมั่นในความเห็นของตน คล้อยตามผู้อื่นได้ยาก หลีกเลียงความยุ่งยาก ข่มเหงผู้อื่น ใจหงุดหงิด

10. องค์ประกอบ M ลงมือปฏิบัติ (M-) และสร้างความฝัน (M+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ลงมือปฏิบัติ (M-) เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติจริง มีความระมัดระวัง เจ้าระเบียบ มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง มีความสนใจแคบอยู่เฉพาะเรื่องในปัจจุบัน ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ถ้าไม่ถูกเร้า มีการพิจารณาที่เหมาะสม มีความตั้งใจจริง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง สร้างความฝัน (M+) หมกมุ่นในแรงขับภายใน ไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ ไม่ทำตามประเพณี เอาใจตัวเอง สนใจศิลปะ ทฤษฎี และความเชื่อพื้นฐาน ชอบสร้างมโนภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

11. องค์ประกอบ N มั่นคงเปิดเผย (N-) และฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มั่นคงเปิดเผย (N-) มีลักษณะเปิดเผย ไม่คล่องแคล่วในการสมาคม ไม่เป็นการเสแสร้ง มีความซื่อและจริงใจ กังวลถึงความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง ชอบอยู่รวมกลุ่ม มีรสนิยมง่าย ๆ ขาดความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์แรงจูงใจ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N+) มีมารยาทสละสลวย คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ระมัดระวังในผลได้ ผลเสีย มองการณ์ไกล ชอบปลุกตัว มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเอง และผู้อื่นด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความทะเยอทะยาน บางครั้งมีความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย

12. องค์ประกอบ O จิตสงบราบเรียบ (O-) และจิตใจหวาดหวั่น (O+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ จิตสงบราบเรียบ (O-) มีลักษณะมั่นคงใจในตนเอง รื่นเริง ปรับจิตใจได้ง่าย ใจหนักแน่น สงบ ถือความสะอาด ไม่มีความวิตกกังวล ชอบทำตัวง่าย ๆ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง จิตใจหวาดหวั่น (O+) เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหว ใจอ่อน อารมณ์เสียง่าย มีความสำนึกในหน้าที่อย่างรุนแรง มีความพิถีพิถัน วิตกกังวล ในเรื่องสุขภาพโดยไม่มีเหตุผล มีอารมณ์กลัว มักมีอาการเศร้าหมองหงอยเหงา

13. องค์ประกอบ Q₁ นักอนุรักษ (Q₁-) และนักทดลอง (Q₁+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ นักอนุรักษ (Q₁-) เป็นพวกถือจารีตประเพณี นิยมและเชื่อในสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมา ระมัดระวังในการพิจารณาความคิดใหม่ ๆ และมักมองในแง่ร้าย มักต่อต้าน และประวิงการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจการคิดแบบวิเคราะห์

บุคคลที่ได้คะแนนสูง นักทดลอง (Q₁+) ชอบการทดลอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ เสรีนิยม ชอบวิเคราะห์ สนใจเรื่องการใช้สติปัญญา มีลักษณะสงสัย และชอบค้นคว้าความคิดทั้งเก่าและใหม่ เปิดใจกว้างต่อความสะอาดและการเปลี่ยนแปลง

14. องค์ประกอบ Q₂ ฟุ้งกลุ่ม (Q₂-) และฟุ้งตนเอง (Q₂+)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ฟุ้งกลุ่ม (Q₂-) มีลักษณะขึ้นอยู่กับกลุ่ม เป็นผู้ร่วมงานและผู้ตามที่ดี ชอบและขึ้นกับการยอมรับของสังคม ต้องการความสนับสนุนจากกลุ่ม

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ฟุ้งตนเอง (Q₂+) มีความพอใจในตนเอง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีความเคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผนของตนเอง ไม่สนใจความคิดเห็นของสังคม

15. องค์ประกอบ Q_3 ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q_{3-}) และควบคุมตนเอง (Q_{3+})

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q_{3-}) เป็นบุคคลที่ไม่มีวินัย ควบคุมตนเองไม่ได้ รักษาข้อตกลง ปฏิบัติตามแรงกระตุ้นภายในตนเอง ไม่เอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์และความต้องการของสังคม ความสามารถในการปรับตัวไม่ดีโดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนใจ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง ควบคุมตนเอง (Q_{3+}) เป็นผู้ที่ควบคุมตัวเองได้ ทำตัวเหมาะสม ในสังคม มีความตั้งใจจริง

16. องค์ประกอบ Q_4 อารมณ์อ่อนคลา (Q_{4-}) และอารมณ์ตึงเครียด (Q_{4+})

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ อารมณ์อ่อนคลา (Q_{4-}) เป็นบุคคลที่ทำพฤติกรรมตามความพอใจ ไม่มีความคับข้องใจ พพอใจในสถานการณ์ที่เป็นอยู่

บุคคลที่ได้คะแนนสูง อารมณ์ตึงเครียด (Q_{4+}) มีลักษณะเครียด มีความคับข้องใจ มีแรงขับภายในมาก มักตื่นเต้น ใจร้อน

2.1.2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว

2.1.2.1. อาชีพของผู้ปกครอง

ดอบบินส์ (Dobbins.1969 : 2958-A) กล่าวว่า อาชีพของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

ไทรแอนดิส (1971 : 2-3) กล่าวว่า การคุ้นเคยกับวิชาชีพอาจมีส่วนต่อทัศนคติได้ เพราะทัศนคติมีความรู้เป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย และในทางตรงกันข้ามความไม่รู้จักคุ้นเคยกับอาชีพอาจมีผลทำให้ทัศนคติทางบวกต่อวิชาชีพต่ำลง

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 15) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ทำงานให้แก่เด็ก นอกจากนี้และครอบครัวยังมีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล โดยลูกบางคนจะเลือกเรียนตามอาชีพบิดามารดา

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 121) กล่าวถึง การเกิดทัศนคติว่า อาจเกิดขึ้นได้จากการเลียนแบบบุคคลที่เคารพนับถือ

ธีระพร อูวรรณโณ (2529 : 5/1) ได้กล่าวถึง การเกิดทัศนคติว่า อิทธิพลจากบิดามารดาจะมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของเด็ก

เอกพจน์ สมุทธานนท์ (2537 : 26) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมอันดับแรก และสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลในการสร้างทัศนคติและค่านิยมให้แก่เด็ก ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่อบรมสั่งสอนพฤติกรรมสังคมให้แก่เด็กตั้งแต่เกิด ถึงแม้จะเติบโตขึ้นก็ยังได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นประจำ

วัลนิภา พัดเปี้ย (2539 : 29) กล่าวว่า พฤติกรรมและการเรียนรู้ส่วนมากที่บุคคลกระทำอยู่เป็นพฤติกรรมที่บุคคลเรียนรู้มาจากการสังเกตพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี เมื่อพิจารณาจากบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ คือ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา ชุมชน และสื่อมวลชนต่าง ๆ ในครอบครัวไทย บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่มีอิทธิพลสูง ซึ่งจะเป็นตัวแบบให้บุตรมีพฤติกรรมตามโดยไม่ต้องลองผิดลองถูก ถ้าบุตรเห็นว่าพฤติกรรมของบิดามารดาให้ผลในทางบวก ก็มีแนวโน้มว่าบุตรจะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้นและอยากกระทำตาม

2.1.2.2. ความคาดหวังของผู้ปกครอง

ตินโต (Tinto.1975 : 102) กล่าวว่า เหตุจูงใจในการศึกษามี 3 ประการ คือ การวางแผนในการศึกษา ความคาดหวังในการศึกษา และความคาดหวังในการประกอบอาชีพในอนาคต

ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา (วชิระ ขาวหา.2534 : 41 ; อ้างอิงมาจาก ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา.2526) กล่าวถึง เหตุจูงใจในการศึกษาสรุปได้ว่า นิสิตที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ อายุระหว่าง 16-25 ปี มีแนวคิดในการศึกษาและสาเหตุที่ทำให้ต้องเข้าศึกษา ดังนี้

1. มีความคิดเกี่ยวกับการศึกษาหันเหไปสู่ผลได้ทางเศรษฐกิจ เช่น จะเรียนในสาขาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดี ไม่ต้องทำงานหนัก และที่สำคัญคือต้องเป็นงานประเภทที่ตนมีใจรักและชอบด้วย
2. บางครั้งการเลือกเรียนสาขาวิชาต่าง ๆ มักจะขึ้นอยู่กับค่านิยมของพ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อน โดยเฉพาะพ่อแม่ พี่น้องที่ต้องการให้บุตรหลานมีโอกาสได้งานดี ๆ ทำ มีเงินเดือนสูง เป็นเจ้าคนนายคน เป็นที่เชิดหน้าชูตาของพ่อแม่ วงศ์ตระกูล โดยไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน
3. ความสามารถทางสติปัญญาเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ และเพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจของตนเอง

2.1.3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย

2.1.3.1. สภาพแวดล้อมในการเรียน

นิวคอมบ์ (Newcomb.1954 : 128) กล่าวว่า เมื่อมนุษย์ได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะแสดงออกในลักษณะพอใจ เห็นด้วย ทำให้อยากได้ อยากปฏิบัติ เมื่อเป็นเช่นนั้นนิสิตที่มีความพึงพอใจสภาพแวดล้อมสถาบันย่อมจะมีความพยายามและสนใจที่จะเรียนยิ่งขึ้นเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเรียน

ฮาโรลด์ (Harold.1964 : 233) ได้ให้ความหมายของ สภาพแวดล้อมวิทยาลัย ว่ารวมถึงระบบการศึกษา ระบบการปกครองและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจนเกิดการพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงทัศนคติและความสนใจ

โบว์แมน (Bowman.1965 : 8) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมวิทยาลัย ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีผลทำให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการศึกษา คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเขาวนปัญญาของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ ทัศนคติต่อวิชาชีพ ทัศนคติต่อวิชาที่เรียน วิธีการสอนของอาจารย์ ลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน

แอสติน (Astin.1968 : 2-10) ได้ให้ความหมายของ สภาพแวดล้อมสถาบันโดยทั่วไป หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ของสถาบันหรือมหาวิทยาลัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนานิสิต และให้ความหมายของ สิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมของสถาบัน (Environmental Stimulus) ไว้ว่า เป็นพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือ คุณลักษณะใดๆของสถาบันที่สังเกตเห็นได้ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ด้านประสาทสัมผัสของทุกคนในสถาบัน โดยเฉพาะนิสิต สภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งที่เกิดขึ้นต่าง ๆ เหล่านี้สามารถที่จะยืนยันและตรวจสอบได้จากการสังเกตอิสระ และได้แบ่งสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ด้านคือ สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อน (Peer Environment) สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอน (Classroom Environment) สภาพแวดล้อมทางด้านการบริหาร (Administrative Environment) และสภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ (Physical Environment)

วอทรูบา และไรท์ (วชิระ ชาวหา.2534 : 65-66 ; อ้างอิงมาจาก Wotruba and Wright.1975 : 657) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนการสอนมีอยู่ 6 องค์ประกอบ คือ ทักษะของอาจารย์ ที่มีต่อนิสิต วิธีสอน ลักษณะบุคลิกภาพของอาจารย์ บรรยากาศในชั้นเรียน อุปกรณ์การสอน และทัศนคติของอาจารย์ต่อวิชาที่สอน

สไตน์เบค (สุนีย์ วีระดากร.2525 : 54 ; อ้างอิงมาจาก Steinbeck.1978) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนมีองค์ประกอบหลายด้านที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ที่สำคัญมีอยู่ 5 องค์ประกอบ คือ หลักสูตรและเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งถ้าหากนิสิตมีความรู้สึกพึงพอใจต่อองค์ประกอบเหล่านี้แล้วจะทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีแรงจูงใจที่จะเรียน ทำให้ปรารถนาที่จะค้นหาความรู้อย่างเต็มที่เต็มความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนิสิตมีความพึงพอใจเป็นแรงผลักดัน

วิลาวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2519 : 21) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมสถาบันหรือมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และ พัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิต

อรรถนพ คุณพันธ์ (2521 : 24) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้และความประทับใจของนักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ของวิทยาลัย ได้แก่ ชื่อเสียงของวิทยาลัย การบริหารบรรยากาศในการเรียนการสอน พฤติกรรมที่เกี่ยวกับเพื่อน อาคารสถานที่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการพัฒนาของสมาชิกในวิทยาลัย ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้สามารถตรวจสอบได้

นัยนา อ่างสันติกุล (2522 : 17) ได้ให้ความหมายของ สภาพแวดล้อมวิทยาลัย คือ พฤติกรรม เหตุการณ์ สถานที่ หรือลักษณะใด ๆ ที่นักศึกษารับรู้ว่าจะก่อให้เกิดผล หรือขัดขวางความก้าวหน้าของการพัฒนาความรู้ ความคิด ทักษะ และทักษะในวิชาชีพที่ตนกำลังศึกษาเล่าเรียน

ประดินันท์ อุปรมัย (ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์.2531; อ้างอิงมาจาก ประดินันท์ อุปรมัย.2523) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศทางการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ หลายองค์ประกอบดังนี้

1. บุคลิกภาพบางประการของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกายมีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขัน และบทบาทในฐานะผู้นำของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอย่างมาก

2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติ และความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียน ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน และความคาดหวังที่มีต่อนักเรียน รวมทั้งการเป็นคนมองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนได้มากกว่าที่ครูที่มีทัศนคติและความคาดหวังในทางตรงกันข้าม ทัศนคติและความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูที่แสดงออกต่อนักเรียนด้วย

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นักเรียนได้มีโอกาสซักถาม เข้าร่วมกิจกรรมให้มากจะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น และช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วย

4. การเสริมแรงที่เหมาะสมของครูจะช่วยให้เกิดบรรยากาศในชั้นเรียนดีขึ้น การให้การเสริมแรงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่ควรเน้นเฉพาะกับพฤติกรรมที่ดีที่สุด แต่ควรให้เมื่อพฤติกรรมนั้นดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือพฤติกรรมที่มีปัญหา

✓ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 49-86) ได้กล่าวถึง วิธีสอน บทบาทของอาจารย์และบรรยากาศ การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาว่า การสอนของอาจารย์ควรเน้นการสร้างเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้เป็นสำคัญ และบทบาทที่สำคัญของอาจารย์ คือ เป็นผู้คอยชี้แนะแนวทางและวิธีการให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งบทบาทและวิธีการสอนของอาจารย์จะมีคุณภาพมากน้อยตาม ลักษณะของอาจารย์ที่ดี งานที่อาจารย์ปฏิบัตินั้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางความรู้หรือสติปัญญา กับทางมนุษยสัมพันธ์ หมายความว่า อาจารย์จะต้องรู้เนื้อหาที่ตนสอน และจะต้องมีทักษะทางสัมพันธภาพ ที่ดีด้วย จึงจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการสอน นอกจากนี้อาจารย์ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน หรือบรรยากาศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน จะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น

ทองเรือน อมรัชกุล (2525 : 40) กล่าวถึงแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม ที่เชื่อว่า สภาพแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเอกัตบุคคลให้เป็นไปในทางพึงปรารถนา เพราะ สภาพแวดล้อมภายในสถาบันมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล สามารถส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง ทางด้านความรู้ ความคิด เจตคติ ทักษะ พฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของสถาบัน คือ ความเป็นผู้ได้รับการศึกษาโดยสมบูรณ์ (Educated Man)

สุภาพร เลาสถิตย์ (2526 : 4-5) กล่าวว่า ถ้าสถาบันหรือมหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถาบันให้มีความพร้อม มีระเบียบสวยงาม มีบรรยากาศที่อบอุ่น ร่มเย็น และมีบรรยากาศที่เป็นชุมชนวิชาการ การเรียนการสอนดีแล้วจะทำให้ผู้เรียนหรือนิสิตมีความรู้ดี มีความภาคภูมิใจ เกิดความรักใคร่ผูกพันต่อสถาบันและหมู่คณะ ช่วยรักษาชื่อเสียงของสถาบัน และมีความตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528 : 85) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่าหมายถึง สิ่งเร้าอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกประสาทสัมผัสของนิสิตนักศึกษา สภาพที่เป็นอยู่หรือสิ่งเร้าในเชิงสภาพแวดล้อมเหล่านี้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความประทับใจในมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม
2. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน
4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร
5. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และบริหารทางวิชาการ

สุเทพ สันติวรานนท์ (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 20 ; อ้างอิงมาจาก สุเทพ สันติวรานนท์.2528) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ว่าหมายถึง การจัดการเรียนการสอน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ บรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โส พัฒนสระคู (2529 : 14) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยว่า เป็นลักษณะสภาพทางวัตถุ เหตุการณ์ ความคิดที่เกี่ยวกับระบบการปกครองและกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์โดยตรงเกิดการพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติและความสนใจ ประยุกต์ให้นักศึกษาเป็นคนที่สมบูรณ์

พิมศรี เปานิล (2530 : 2) ได้แสดงความคิดเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่า ลักษณะของหลักสูตร วิธีการสอนของอาจารย์ และกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการทางวิชาการ การประเมินผลการเรียน รวมถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2) (2530 : 59-60) กล่าวว่า องค์ประกอบของการเรียนการสอนมีอยู่ 5 องค์ประกอบ คือ 1. ผู้เรียน 2. ผู้สอน ได้แก่ บุคลิกภาพของผู้สอน ความรู้ของผู้สอน 3. อุปกรณ์การเรียนการสอน 4. สภาพแวดล้อม เช่น เสียง แสง สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ความร้อน หรือการบริหารงานต่าง ๆ 5. เงื่อนไขอื่น ๆ เช่น หลักสูตร เนื้อหาวิชา และช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนของแต่ละวิชา

สันต์ อู่อรุณ (2530 : 11) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งเร้าที่มีศักยภาพ ได้แก่ บุคคล สิ่งของ วัตถุ สภาพการณ์ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม แนวความคิด ความรู้สึก เหตุการณ์ บรรยากาศ และลักษณะของบริเวณอาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ทัวไปภายในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาการของนักศึกษา

ทพวงมหาวิทยาลัย (1) (2530 : 37) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และความสำเร็จในการเรียนของนิสิต เพราะการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะ รวมทั้งแนวคิดและอุดมการณ์ที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรให้ปรากฏในตัวของบัณฑิต กระบวนการดังกล่าวนี้รวมถึงกรรมวิธีในการถ่ายทอดความรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างนิสิตกับอาจารย์ผู้สอน

วิไล ดังทัตสวัสดิ์ (2536 : 11) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมวิทยาลัย หมายถึง พฤติกรรม เหตุการณ์ หรือลักษณะใด ๆ ภายในวิทยาลัย ที่จะส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา

นิพนธ์ วรรณเวช (2538 : 45) กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่ดีนั้นมีคุณลักษณะ เช่น การมีความรู้ครูต้องมีความรู้ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพครูเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ และทักษะในการสอน กล่าวคือ ประสบการณ์ช่วยให้ครูได้เข้าใจปัญหาและสภาพการณ์ตามความเป็นจริงมากขึ้น ส่วนด้านทักษะในการสอนครูต้องมีความสามารถในการสอน รู้จักใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสภาพสังคม

มันทนา แขวงโสภา (2538 : 10) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมวิทยาลัย หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวสมาชิกในวิทยาลัย ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิกในวิทยาลัย

ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 86) กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่ดี จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต มีความสามารถทั้งในด้านการเรียน และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองดีของชาติ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความต้องการในการใฝ่หาความรู้ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

โดยสรุป สภาพแวดล้อมในการเรียน หมายถึง บรรยากาศหรือสถานการณ์รอบตัวที่นักศึกษาแต่ละคนได้รับจากมหาวิทยาลัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา

2.1.3.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

ไรอัน (Ryans.1960 : 278-284) กล่าวว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดีอย่างหนึ่งคือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต เช่น มีความเข้าใจนิสิต แสดงความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัวเช่นเดียวกับปัญหาการเรียน ยกย่องชมเชยนิสิตที่ทำงานดี ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของนิสิต ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต เป็นต้น

เบค (Beck.1970 : 11) กล่าวว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิต และให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการนั้นแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจ และได้รับความสำเร็จในการเรียน

โคแกน (Cogan.1975 : 135-139) กล่าวว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิต จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยิ่งความสัมพันธ์มีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนให้สูงขึ้นตามไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน ถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 49) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนทุกระดับนอกจากผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ดีแล้ว ยังต้องการอาจารย์ที่มีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกันก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความถูกต้อง เหมาะสม ให้ข้อติชมตรงไปตรงมา ซึ่งเต็มไปด้วยความหวังดีจะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้อุดมคติขึ้น

พรชูลี อาชวบำรุง (นิพนธ์ วรรณเวช.2538 : 33 ; อ้างอิงมาจาก พรชูลี อาชวบำรุง.2525) กล่าวว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิต จัดเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไม่ดีเท่าที่ควรจะทำให้ประสิทธิภาพการสอนด้อยลง

จรรยา จัวนาน (2528 : 61) กล่าวถึง อาจารย์ผู้สอนว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน กล่าวคือเป็นทั้งปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคของการเรียนรู้เพราะผู้สอนเป็นทั้งสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งในห้องเรียนซึ่งส่งผลถึงบรรยากาศและเป็นผู้สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ในห้องเรียนด้วย

ชนิษฐา เกื้อมี (กนกรัตน์ นาคนฤทัย.2540 : 109 ; อ้างอิงมาจาก ชนิษฐา เกื้อมี. 2530) ได้แสดงความคิดเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น ลักษณะของหลักสูตร วิธีสอนของอาจารย์ และกิจกรรมการเรียนการสอน การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม การบริการทางวิชาการ การประเมินผลการเรียน รวมถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดได้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (1) (2530 : 57) ได้เสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนไว้ประการหนึ่งว่า ควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนิสิต โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทความเคร่งเครียดลงบ้าง และแสดงความเป็นกันเองกับนิสิต โดยพูดคุยกันบ้างหรือพบปะกันนอกชั้นเรียนบ้างเป็นการทำลายกำแพงน้ำแข็งระหว่างอาจารย์กับศิษย์ ความเป็นกันเองนี้ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจผู้สอน และเป็นมูลเหตุจูงใจให้สนใจเรียนวิชานั้น ๆ เพิ่มขึ้น และกล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน คือ ผู้เรียน ผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม หลักสูตร มีความสำคัญและเป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างบรรยากาศทางสังคมระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ นักศึกษากับนักศึกษา ตลอดจนความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์

วชิระ ชาวหา (2534 : 62) กล่าวว่า องค์ประกอบทางด้านการเรียนการสอนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และความสำเร็จในการศึกษาของนิสิตนั้นมี 6 องค์ประกอบ คือ หลักสูตรและเนื้อหาวิชา คุณลักษณะของอาจารย์ในการสอน บุคลิกภาพของอาจารย์ อุปกรณ์การสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต และการประเมินผลการเรียนการสอน

นงเยาว์ แก้วกังวาล (2535 : 22) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนนั้นผู้สอนจะต้องเป็นผู้จัดกระบวนการและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้กระบวนการสอนนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.3.3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

นิวคอมป์ (1962 : 79) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อนิสิตในระดับอุดมศึกษาทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพของนิสิต

ฮิวทเลย์ และเกรซ (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Wheatley and Grace.1965) กล่าวว่า นักศึกษากับกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งนักศึกษาต้องเปลี่ยนสภาพแวดล้อมใหม่ ต้องเปลี่ยนเพื่อนใหม่ นักศึกษาต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนในสถาบันเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

แอสติน (1968 : 15) กล่าวว่า เพื่อนเป็นสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของนิสิต

เฮอร์ล็อก (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock.1975) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนนักศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเจริญงอกงามทั้งสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ การปรับตัวเข้ากับเพื่อน การสร้างบรรยากาศแห่งการเป็นมิตร ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ และความก้าวหน้าให้กับตนเองและสังคม

เฟลด์แมน และนิวคอมป์ (ประกอบ คุปรัตน์.2525 : 179 ; อ้างอิงมาจาก Feldman and Newcomb.1973) ได้สรุปความสำคัญของเพื่อนที่มีต่อนักศึกษาแต่ละคน ดังนี้

1. เป็นการเชื่อมโยงระยะการอยู่ภายในครอบครัวกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครองกับระยะการทำงานในโลกกว้าง เพื่อนทำหน้าที่ช่วยนักศึกษาให้ผ่านยุควิกฤตต่าง ๆ และทำให้มีความเป็นอิสระจากบ้านและครอบครัวได้
2. ในบางสถานการณ์เพื่อนร่วมกลุ่ม สามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดเป้าหมายในการเรียนและวิชาการได้
3. เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่สามารถจะหาได้จากคณาจารย์ ชั้นเรียน หรือหลักสูตรที่กำหนดไว้ทั้งหมด
4. เพื่อนสามารถให้โอกาสนักศึกษาในการฝึกการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคคลที่มีภูมิหลัง ความสนใจ และการฝึกอบรมที่แตกต่างไปจากตน
5. เพื่อนช่วยเสริมคุณค่าภายในกลุ่มให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และทำให้เป็นการยากที่จะเปลี่ยนแปลงคุณค่าต่าง ๆ เหล่านั้น นอกจากนี้แรงผลักดันจากกลุ่มยังอาจออกไปในรูปทำลาย และต่อต้านคุณค่าและความคิดเก่า ๆ กระตุ้นความสำนึกทางวิชาการและเป็นเครื่องทดสอบแนวความคิด และประสบการณ์ใหม่ ๆ แนะนำการอาชีพ ตลอดจนช่วยกระตุ้นและให้กำลังใจคนที่กำลังจะเปลี่ยนแนวความคิด

6. เพื่อนสามารถช่วยทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น และช่วยสนองตอบความสนใจของนักศึกษา

7. เพื่อนช่วยทำหน้าที่ให้การฝึกเข้าสังคมแก่นักศึกษา และช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวซึ่งจะมีผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานในภายหลัง

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2518 : 134) ได้แบ่งความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความรู้สึกและความผูกพันต่อกัน เช่น ความรู้สึกระหว่างครอบครัว ความรู้สึกผูกพันระหว่างเพื่อนกับเพื่อน การตัดสินใจอาศัยความรู้สึก อารมณ์ และอาวูโสเป็นหลัก กิจกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ลักษณะนี้ได้แก่ กิจกรรมบันเทิง การเชียร์กีฬา ความสัมพันธ์แบบนี้จะสูญหายและถูกทำลายไปโดยง่าย เพราะไม่ได้เกิดขึ้นด้วยเหตุผลและหลักการ

2. ความสัมพันธ์ทางสติปัญญา เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของเหตุผลและหลักการ อาศัยความรู้ ความคิด และสติปัญญาเป็นเครื่องเชื่อมโยง เช่น ความรู้ของเพื่อนร่วมงาน นิสิตรุ่นพี่กับรุ่นน้อง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กิจกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ลักษณะนี้ ได้แก่ การอภิปรายหรือสัมมนาวิชาการเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ความสัมพันธ์แบบนี้จะยืนยงและมั่นคง เพราะเป็นความสัมพันธ์ที่จำเป็นสำหรับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นที่ต้องการของแวดวงวิชาการของมหาวิทยาลัย

ประดินันท์ อุปรมัย (ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์.2531 ; อ้างอิงมาจาก ประดินันท์ อุปรมัย.2523) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมของผู้เรียน

วิจิต ดาราบถ (ประสาน อุพารธรรม.2535 : 25 ; อ้างอิงมาจาก ประกอบ คูปรรัตน์.2524) กล่าวว่า ลักษณะของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นวัยใกล้เคียงกัน และเป็นระยะที่นักศึกษาต้องการความจริงใจจากเพื่อนร่วมวัย กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลในการชักจูงเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ประกอบ คูปรรัตน์ (2525 : 179-180) ได้สรุปความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนิสิต ไว้ว่า เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่วไป ซึ่งไม่สามารถหาได้จากอาจารย์และชั้นเรียน เพื่อนร่วมกลุ่มสามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยทำให้นิสิตมีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น และเพื่อนยังช่วยทำหน้าที่ในการฝึกการเข้าสังคมแก่นิสิตและช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้

ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา (2526 : 106) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเพื่อน หรือกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จะมีอิทธิพลมากต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพของนักศึกษา

จินตนา ยูนิพันธ์ (2527 : 61) กล่าวถึง กลุ่มเพื่อน ว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะสังคมในสถาบันการศึกษาจะมีการรวมตัวหรือจับกลุ่มกันของนักศึกษาซึ่งลักษณะของกลุ่มจะมีผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้ากลุ่มเพื่อนมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เข้าอกเข้าใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีไปด้วย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (1) (2530 : 45-46) กล่าวว่า นิสิตยังอยู่ในวัยรุ่นมีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มเพื่อนอย่างมีความสุขสบายใจ ซึ่งกลุ่มเพื่อนจะให้ความมั่นใจและยอมรับในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา ทำให้มีความสุขสบายใจ มีความสุข และได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนไว้ดังนี้

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตรู้สึกว่าการเรียนประสบความสำเร็จด้านใดด้านหนึ่ง

2. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนและเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายทางพุทธิปัญญาของการศึกษาในมหาวิทยาลัย

3. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนสนองอารมณ์ จิตใจ และความต้องการของนิสิต ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับอาจารย์ ห้องเรียน และมหาวิทยาลัย

4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นิสิตเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การสมาคม และการทำงานกับคนที่มีความหลังแตกต่างกันได้ดี

5. กลุ่มเพื่อนอาจจะช่วยยุงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการความคิดหรือประสบการณ์ใหม่ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงของนิสิต หรือในทางกลับกันกลุ่มเพื่อนก็อาจจะช่วยกันบำรุงรักษาสภาพที่คงเดิมไว้ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงอะไรก็ได้

6. นิสิตที่เรียนไม่ค่อยดี หรือมีความผิดหวัง กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เขาเลือกทางออกทางอื่น หรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ในทางบวก โดยที่จะสนับสนุนให้ความสนใจต่อสิ่งอื่น ๆ ที่มีใช้การศึกษา

7. องค์การบริหารนิสิตมักจะมีหน้าที่เป็นพรรคพวกของนิสิตแต่ละคน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนดังกล่าวเป็นผลมาจากการรวมตัวของนิสิต มีการแพร่จากแต่ละคนไปสู่กลุ่ม และมีอิทธิพลจากกลุ่มไปสู่บุคคลการใช้ชีวิตในสังคมมหาวิทยาลัย ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนิสิตให้เจริญงอกงาม

วชิระ ชาวหา (2534 : 59) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อนมีอิทธิพลต่อนิสิตหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน ความประพฤติ ทัศนคติ และค่านิยม รวมทั้งการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้าสภาพแวดล้อมทางด้านกลุ่มเพื่อนดีจะทำให้นิสิตมีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันทั้งในด้านการเรียนและการปรับตัวของนิสิต ซึ่งจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียนในที่สุด

ประสาน อุพาทธรรม (2535 : 24) กล่าวว่า นักศึกษาที่ได้เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ เพราะเป็นระยะที่นักศึกษาต้องพึ่งตนเอง และต้องตัดสินใจเอง พยายามที่จะให้ตนมีฐานะเป็นบุคคลหนึ่งที่ให้ผู้อื่นรับรองฐานะของตน เป็นระยะที่สติปัญญาของนักศึกษาขยายและพัฒนา เป็นระยะเวลาที่นักศึกษาหมกมุ่นอยู่กับกลุ่มหรือคณะ และการกระทำที่เรียกร้องความสนใจของเพศตรงข้าม

นิพนธ์ วรรณเวช (2538 : 36-37) กล่าวว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความอยากรู้อยากเห็น ขอความเป็นอิสระ มีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์และความคิดใหม่ ๆ นักศึกษาเมื่อเข้าไปอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านความรู้ ทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการด้านการเลือกคบเพื่อน อุดมคติในการเลือกคู่ครอง กิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน การใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อน และเทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนของมวลสมาชิก นักศึกษาเป็นคนที่อยู่ในวัยที่มีความต้องการทางสังคมต้องการเพื่อนสนิท ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับครอบครัวมีน้อยลง

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนักศึกษาเป็น อย่างมาก เนื่องจากความสัมพันธ์ในกลุ่มนักศึกษาจะส่งเสริมความเจริญงอกงามด้านจิตใจ อารมณ์ และ สังคม

2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2.2.1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านส่วนตัว

2.2.1.1. เพศ

ดิพบอย และแอนเดอร์สัน (วลันิภา พัดเปี้ย.2539 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Dipboye and Anderson.1954) ได้ศึกษา ค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมปลายในโรงเรียนมัธยมในรัฐนิวยอร์ก พบว่า นักเรียนชายเลือกอาชีพที่มีรายได้สูง มีความก้าวหน้าในงานและมีความอิสระในการทำงาน ส่วน นักเรียนหญิงเลือกอาชีพที่มีเกียรติยศในสังคม ความน่าสนใจของวิชาชีพ มีการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ สภาพของการทำงานดี

กริบบอน และโลเนส (วลันิภา พัดเปี้ย.2539 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Gribbon and Lohnes.1965) ศึกษา ค่านิยมด้านอาชีพของนักเรียนในเมืองบอสตัน พบว่า นักเรียนชายเลือกอาชีพที่มี รายได้สูงและมีเกียรติ ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพที่มีการติดต่อกับผู้คนและการบริการสังคม

สนั่น รัตนวงศ์ (วลันิภา พัดเปี้ย.2539 : 82 ; อ้างอิงมาจาก สนั่น รัตนวงศ์.2526) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพของครูบรรจุใหม่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ครูบรรจุใหม่ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

วรรณภา ทองเอก (2517 : 56-58) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัย ในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน และผลการสอนของนิสิตฝึกสอน วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก พบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

มาลินี วงศ์นาม (2527 : 53) ได้ทำการศึกษาเจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อ วิชาสุขศึกษา พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาเพศชาย และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาเพศหญิง มี เจตคติต่อวิชาสุขศึกษาต่างกัน โดยนักศึกษาเพศหญิงมีเจตคติต่อวิชาพลศึกษาดีกว่าเพศชาย

สุวิทย์ วงษาไฮ (2532 : 53) ได้ทำการศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2531 พบว่า นักเรียนหญิงมีเจตคติทางบวกต่อวิทยาศาสตร์ โดยส่วนรวมและเกือบทุกด้านสูงกว่านักเรียนชาย แต่นักเรียนชายมีเจตคติทางบวกต่อวิทยาศาสตร์ด้านความ เชื่อมั่นในการเรียนสูงกว่านักเรียนหญิง

บุษราคัม ฐรพันธ์ (2534 : 96) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการพนันของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เพศเป็นตัวแปรพยากรณ์ ที่มีความสำคัญในการพยากรณ์เจตคติต่อการพนันของนักเรียน โดยเพศชายมีเจตคติที่ติดต่อการพนันมากกว่า เพศหญิง

เอกพจน์ สมุทธานนท์ (2537 : 68-71) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในวิชาอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ ประสบการณ์ ในการเลือกเรียนวิชาอาชีพ และมโนภาพเกี่ยวกับตนเองในวิชาอาชีพ มีความสัมพันธ์กับเจตคติในวิชาอาชีพ

2.2.1.2. ชั้นปี

สปริก (วิลนิภา พัดเปีย.2539 : 83 ; อ้างอิงมาจาก Sprik.1989) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายและทัศนคติต่ออาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยวิธีการติดตามผลในระยะยาว พบว่า จุดมุ่งหมายและทัศนคติต่ออาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากจากช่วงที่เข้าเรียนจนถึงเรียนจบ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็คล้ายคลึงกับที่ตั้งใจไว้เดิม หากแต่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมในระดับสูงขึ้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2) (2530) ได้เสนอผลการวิจัย สภาพนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพนักศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทยโดยจำแนกตามชั้นปี ดังนี้

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 รู้สึกตื่นเต้น สนใจต่อทุก ๆ สิ่งที่อยู่รอบด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม การเรียน หรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย มีความตั้งใจในการศึกษา และอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะสนิทสนมและเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ไม่ค่อยพอใจครู อาจารย์เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้ง และเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่ขึ้น
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มักสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ มีความเฉยเมยต่อสังคมมหาวิทยาลัย และต่อการเรียน อาจมีความคิดที่จะเริ่มมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมพอที่จะเป็นคู่รักต่อไปได้
4. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่ค่อยยุ่งกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มักจะเริ่มสนใจเกี่ยวกับการหางาน การศึกษาต่อ และความก้าวหน้าในอนาคต

2.2.1.3. บุคลิกภาพ

2.2.1.3.1. งานวิจัยต่างประเทศ

ซาเวจ (อบอวล หกสุวรรณ . 2516 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Savage . 1972) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ปีที่ 1-4 ทั้งชายและหญิงของโรงเรียนแพทย์ Tyne แห่งนิวคาสเซิลในปี 1970 จำนวน 113 คน เป็นชาย 70 คน หญิง 43 คน โดยใช้แบบสอบถาม 16 PF ของแคทเทิล ปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์มีสติปัญญาสูง (B+) รักษาสิทธิของตน (E+) ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N+) นักทดลอง (Q₁+) เห็นแก่ได้ (G-) ควบคุมตนเอง (Q₃+)

นอกจากนี้ ซาเวจ ยังได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มนักศึกษาแพทย์ที่เรียนดีกับกลุ่มเรียนอ่อน ปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์ที่เรียนดี มีบุคลิกภาพในองค์ประกอบต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมากกับนักศึกษาแพทย์ทั้งกลุ่ม ส่วนนักศึกษาแพทย์กลุ่มที่เรียนอ่อน ไร้ตัว (A-) อารมณ์มั่นคง (C+) รักษาสิทธิของตน (E+) ทำตามสบาย (F+) มีความละเอียด (H-) ระแวง (L+) ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q₃-) อารมณ์ตึงเครียด (Q₄+) ส่วนในองค์ประกอบพฤติกรรมพบว่า กลุ่มเรียนอ่อนมีการแสดงตัว และความเป็นอิสระจากผู้อื่นน้อยกว่ากลุ่มเรียนดี

เฮนจัม (ตรุณจิต อุตมัตย์.2532 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Henjum.1969) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของครูกับความสำเร็ของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชาครูของมหาวิทยาลัยมินิโซตา จำนวน 78 คน ซึ่งสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล 45 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะเด่นของบุคลิกภาพของครูมีความสัมพันธ์กับความสำเร็ของนักเรียน โดยนักศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต้องมีบุคลิกภาพด้านการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีการแสดงออก และ

สัมพันธภาพดี ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองได้ สำหรับนักศึกษาครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านสติปัญญาสูง และมีความกระตือรือร้น

สตาร์ท (ตรุณจิต อุดรมาตย์.2532 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Start .1968) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของครู โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF กลุ่มตัวอย่างเป็นครูใหญ่ และครูช่วยสอน จำนวน 34 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ โดยให้ครูใหญ่ประเมินความสามารถในการสอนของครูช่วยสอน 9 ด้าน แล้วให้ทั้งครูใหญ่และครูช่วยสอนตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ผลปรากฏว่าครูช่วยสอนมีเส้นกราฟ (Profile) แตกต่างจากครูใหญ่มาก และครูช่วยสอนที่ได้รับการประเมินค่าสูง จะมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ใจคอหนักแน่น มีความคิดทันสมัย ซึ่งสตาร์ท กล่าวว่า เป็นลักษณะที่แสดงออกถึงแนวโน้มที่จะไม่ยอมขึ้นกับครูใหญ่

แคทเทล และครูก (ประคอง เกื่อนการ.2516 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Cattell and Krug.1967) ได้ศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาที่สูบบุหรี่ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี พบว่า บุคลิกภาพของนักเรียนที่ติดบุหรี่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผู้ที่ติดบุหรี่จะต้องเข้ารับการบำบัดรักษานั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างเห็นได้ชัด คือ องค์ประกอบด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

แฮดเลย์ (ประคอง เกื่อนการ.2532 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Helley.n.d.) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครู 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าสูง และกลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าต่ำ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF สรุปผลได้ว่า กลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าสูง จะมีบุคลิกภาพในด้านมนุษยธรรม มีซูเปอร์อีโก้เข้มแข็ง (G+) และมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการควบคุมตนเอง ควบคุมอารมณ์ได้ (Q₃+) ส่วนกลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าต่ำ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเครียด (F-) ตรงไปตรงมา (N-) และมีลักษณะอารมณ์อ่อนไหว ไม่มั่นคง (C-)

โซโลแมน (นิตยา แก้วเล็ก.2538 : 37-38 ; อ้างอิงมาจาก Solomon.n.d.) ได้ศึกษาตัวแปรบุคลิกภาพและทัศนคติของนักเรียนครู ซึ่งสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนและการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษามีจำนวน 155 คน ชาย 78 คน หญิง 77 คน มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 20-53 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในแคว้นยอร์กเชียร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 อย่าง ได้แก่ Sixteen Person Ability Factor Questionnaire , Oliver ' s Survey of Opinion About Educator , Eysencks Mondeley Personality Inventory , Objective Test Battery ในการประเมินค่าและให้เขียนอัตชีวประวัติของตนเอง ผลปรากฏว่า ครูที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความคงที่ทางอารมณ์ เมื่อประสบสถานการณ์อันวุ่นวายของเด็กเป็นประจำ มีบุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert) มีความสามารถทางสังคม (Socialability) และมีความร่าเริงแจ่มใส (Cheerfulness)

แคทเทล (ขวัญฤดี ขวัญวิเชียร.2540 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Cattell.1957) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของวิศวกรที่มีประสิทธิภาพสูง จำนวน 20 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ผลปรากฏว่าวิศวกรที่มีประสิทธิภาพสูงมีอารมณ์มั่นคง (C+) มีความไว้วางใจ (L-) เห็นแก่ได้ (G-) ลงมือปฏิบัติ (M-) และจิตใจสงบราบเรียบ (O-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ฟิลิปส์ และคนอื่นๆ (ขวัญฤดี ขวัญวิเชียร.2540 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Filip and others.n.d.) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูและนักเรียนที่เรียนวิชาพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูที่สอนวิชาพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 18 คน และสื่อนักเรียนที่ครูเหล่านั้นสอน จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามบุคลิกภาพ 16 PF ของ Cattell From B

และแบบสอบวัดพฤติกรรมในการเรียนพลศึกษา ชื่อ “ Physical Education Teacher Assessment Instrument ” ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีความรู้สูงจะมีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านการยืนยันทักษาสหิทธิผล (Assertiveness) ความคล่องตัว (Expediency) การใช้คำถาม (Questioning) การจินตนาการ (Imaginativeness) ความจริงใจ (Genuineness) ความเชื่อมั่นใจตนเอง (Confidence) และการทดลอง (Experimenting) สูง และมีการใช้จุดประสงค์และการสอนได้ดี มีความยืดหยุ่น และวิธีสอนที่เหมาะสม สามารถวางแผนการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับได้ดี มีการใช้เวลาทำงาน การฝึกปฏิบัติดีกว่า ครูที่มีคะแนนบุคลิกภาพต่ำในด้านการรักษาสหิทธิ การใช้คำถาม การจินตนาการ สำหรับนักเรียนของครูที่มีคะแนนบุคลิกภาพสูง พบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่านักเรียนของครูที่มีคะแนนบุคลิกภาพต่ำในด้านความเป็นอิสระ การรักษาสหิทธิ การใช้คำถาม และการจินตนาการต่ำ

2.2.1.3.2. งานวิจัยในประเทศ

พรพิมล เพ็งศรีทอง (2515 : 223 - 233) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในสถาบันฝึกหัดครู จำนวน 50 คน และนักวิทยาศาสตร์ที่ทำงานในสถานที่ราชการ จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ประสบความสำเร็จ และครูที่ไม่ประสบความสำเร็จในการอาชีพ เกณฑ์สำหรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นบุคคลในอาชีพครูใช้พิจารณาผู้ได้บังคับบัญชาว่า เป็นผู้ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพครู เกณฑ์สำหรับผู้บังคับบัญชาที่เป็นบุคคลในอาชีพนักวิทยาศาสตร์ใช้พิจารณาผู้ได้บังคับบัญชาว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพ แบบสำรวจประเมินผลตนเองของครู แบบสอบถามบุคลิกภาพ 16PF ฟอรั่ม A และ B และแบบสอบถามความเกรงใจ ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพไว้ตัว (A-) สติปัญญาค่อนข้างสูงเล็กน้อย (B+) ส่วนครูที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพชอบออกสังคม (A+) สติปัญญาค่อนข้างต่ำเล็กน้อย (B-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ส่วนบุคลิกภาพของนักวิทยาศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีองค์ประกอบบุคลิกภาพไม่แตกต่างจากนักวิทยาศาสตร์ที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพทุก ๆ ด้าน

วัลลี หลีสันติพงศ์ (2515 : 146-148) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู จำนวน 50 คน นักบัญชีในธนาคารและบริษัท จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ฟอรั่ม B และแบบทดสอบความเกรงใจ ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพไว้ตัว (A-) ฟุ้งกลุ่ม (Q₂-) ครูที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพชอบสังคม (A+) ฟุ้งตนเอง (Q₂+) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน นักบัญชีที่ประสบความสำเร็จในอาชีพจิตใจมั่นคง (I-) นักบัญชีที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพจิตใจอ่อนไหว (I+) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

นวลละออ เจียมสุวรรณ (ขวัญฤดี ขวัญวิเชียร . 2540 ; อ้างอิงมาจาก นวลละออ เจียมสุวรรณ. 2516) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีจำนวน 120 คน เป็นนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน และนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี แบบสอบถามองค์ประกอบบุคลิกภาพ 16PF ฟอรั่ม B และแบบสอบถามความเกรงใจ ผลปรากฏว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีสติปัญญาสูง (B+) และอารมณ์อ่อนไหว (C-) ส่วน

นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสติปัญญาปานกลาง (B) และมีอารมณ์มั่นคง (C+) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีสติปัญญาสูง (B+) จิตใจหวาดระแวง (L+) และพึงกลุ่ม (Q₂-) นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสติปัญญาค่อนข้างต่ำเล็กน้อย (B-) ไร้ความไว้วางใจ (L-) และพึ่งตนเอง (Q₂+) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ลัดดา แพทย์จรัส (2516 : 76-147) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนักเรียนนายร้อยตำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 120 คน เป็นนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 4 ปี พ.ศ.2514 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF และแบบสอบถามวัดความเกรงใจ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงชอบออกสังคม (A+) รักษาสิทธิของตน (E+) ทำตนตามสบาย (F+) มีธรรมะ (G+) อาจหาญ (H+) พึ่งตนเอง (Q₂+) ควบคุมตนเอง (Q₃+) ส่วนนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไว้ตัว (A-) อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) สุขุมมีสติ (F-) เห็นแก่ได้ (G-) มีความละเอียด (H-) พึ่งกลุ่ม (Q₂-) ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q₃-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสติปัญญาสูง (B+) อารมณ์มั่นคง (C+) ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสติปัญญาค่อนไปทางต่ำ (B-) และอารมณ์อ่อนไหว (C-) ส่วนองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

อบอวล หกสุวรรณ (2516 : 175-182) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครูกับแพทย์ กลุ่มตัวอย่างครูเป็นอาจารย์วิทยาลัยวิชาการศึกษา 3 แห่ง คือ ในนครหลวง กรุงเทพฯ และธนบุรี จำนวน 56 คน เป็นครูชาย 25 คน ครูหญิง 31 คน กลุ่มตัวอย่างแพทย์เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการ 6 แห่ง คือ ในนครหลวง กรุงเทพฯ และธนบุรี จำนวน 66 คน เป็นแพทย์ชาย 31 คน แพทย์หญิง 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ 16 ด้านของแคทเทิล และแบบสอบถามวัดความเกรงใจของวีรยุทธ วิเชียรโชติ และคณะ ได้ผลดังนี้ แพทย์มีสติปัญญาสูง (B+) อารมณ์มั่นคง (C+) จิตใจหวาดระแวง (L+) มีความละเอียด (H-) ครูมีสติปัญญาปานกลาง (B) อารมณ์อ่อนไหว (C-) อาจหาญ (H+) มีความไว้วางใจ (L-) แพทย์ชายอาจหาญ (H+) ส่วนแพทย์หญิงมีความละเอียด (H-) ครูชายอารมณ์มั่นคง (C+) รักษาสิทธิของตน (E+) อาจหาญ (H+) และจิตใจสงบราบเรียบ (O-) ส่วนครูหญิงจิตใจหวาดหวั่น (O+) อารมณ์อ่อนไหว (C-) อ่อนน้อมถ่อมตน (E-) และมีความละเอียด (H-) ส่วนองค์ประกอบอื่นไม่พบความแตกต่าง แพทย์ชายจิตใจหวาดหวั่น (L+) และอ่อนน้อมถ่อมตน (E-) ส่วนครูชายรักษาสิทธิของตน (E+) มีความไว้วางใจ (L-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง แพทย์หญิงอารมณ์มั่นคง (C+) จิตใจหวาดระแวง (L+) และจิตใจสงบราบเรียบ (O-) ครูหญิงจิตใจหวาดหวั่น (O+) อารมณ์อ่อนไหว (C-) มีความไว้วางใจ (L-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ศิริลักษณ์ มโนรมย์ (2527 : 43-58) ได้ศึกษามโนทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานต่างกัน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหาร 144 คน และกลุ่มครู 565 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเพื่อวัดบุคลิกภาพ 16 ด้านของแคทเทิล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั่วไปมีสติปัญญาปานกลาง (B) ส่วนครูโรงเรียนเอกชนทั่วไป มีสติปัญญาปานกลางค่อนไปทางต่ำ (B-) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีมาตรฐานอันดีรักษาสีทธิของตน (E-) ทำตนตามสบาย (F+) อารมณ์ดีใจเครียด (Q₄+) พึ่งกลุ่ม (Q₂-) ส่วนครูในโรงเรียนที่มีมาตรฐานอันดี

รักษาสติของตน (E+) ทำตนตามสบาย (F+) อารมณ์ดีใจ (Q₄+) ฟุ้งกลุ่ม (Q₂-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีมาตรฐานควรปรับปรุงมีความไว้วางใจ (L-) และไม่มีกฎเกณฑ์ (Q₃-) ส่วนครูโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานอันควรปรับปรุงมีความไว้วางใจ (L-) และไม่มีกฎเกณฑ์ (Q₃-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานอันดีมีอารมณ์ดีใจ (Q₄+) สุขุมมีสติ (F-) จิตใจสงบราบเรียบ (O-) ส่วนผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานอันควรปรับปรุงสุขุมมีสติ (F-) จิตใจสงบราบเรียบ (O-) อารมณ์ผ่อนคลาย (Q₄-) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ประคอง เกื่อนการ (2532 : 74-75) ได้ศึกษา บุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 364 คน และเป็นศึกษานิเทศก์ดีเด่นระดับจังหวัดจำนวน 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ดีเด่นมีสติปัญญาสูง (B+) สร้างความฝัน (M+) ส่วนศึกษานิเทศก์มีจิตใจอ่อนไหว (I+) อารมณ์ดีใจ (Q₄+) ลงมือปฏิบัติ (M-) และสติปัญญานกลาง (B) ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ดร.จิต อุตมายุ (2532 : 44-49) ได้ศึกษา บุคลิกภาพของนายอำเภอโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนายอำเภอที่สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2532 จำนวน 286 คน และเป็นนายอำเภอดีเด่นที่ได้จากการคัดเลือกในปี พ.ศ. 2530 - 2531 จำนวน 72 คน ผลการวิจัยพบว่า นายอำเภอดีเด่นมีสติปัญญาดำ (B-) มีความละเอียด (H-) นักอนุรักษ์ (Q₁-) และอารมณ์อ่อนไหว (C-) ส่วนองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่าง

พจนารถ แดงพลอย (2532 : 78-79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูและครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF ของแคทเทิล ฟอรั่ม A และแบบประเมินสถานภาพการประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีธรรมชาติ (G+) และเป็นนักทดลอง (Q₁+)

ชูศรี เลิศรัตนเดชากุล (2536 : 31) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2536 พบว่า นักศึกษาทั้ง 3 คณะ คือ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ได้คะแนนบุคลิกภาพสูงในด้านความอิสระเสรี (Q₁) และด้านความวิตกกังวล (O) ได้คะแนนปานกลางในด้านการเข้าสังคม (A) ด้านการกล้าแสดงออก (E) ด้านมนุษยธรรม (G) ด้านการกล้าเผชิญ (H) ด้านจิตใจอ่อนโยน (I) ด้านความระแวง (L) ด้านจินตนาการ (M) ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) ด้านการพึ่งตนเอง (Q₂) ด้านการควบคุมอารมณ์ (Q₃) ด้านความเครียด (Q₄) และได้คะแนนต่ำในด้านความร่าเริง (F) ด้านสติปัญญา (B) และ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C)

บุษรินทร์ บุญรอด (2536 : 59) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องกับบุคลิกภาพของช่างสำรวจ โดยใช้แบบวัดความสอดคล้อง และแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF กลุ่มตัวอย่างเป็นช่างสำรวจ สำนักงานชลประทานที่ 1, 2 และ 3 สังกัดกองภูมิประเทศ จำนวน 85 คน สรุปได้ว่าช่างสำรวจที่มีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานสูงสร้างความฝัน (M+) ควบคุมตนเอง (Q₃+) ส่วนผู้ที่มีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานต่ำจิตใจอ่อนไหว (I+) นักอนุรักษ์ (Q₁-) ฟุ้งกลุ่ม (Q₂-) และอารมณ์ดีใจ (Q₄+)

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีบุคลิกภาพองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ ชอบสังคม (A+) สติปัญญาค่อนข้างสูง (B+) อารมณ์มั่นคง (C+) รักษาสิทธิของตน (E+) สุขุมมีสติ (F-) มีมโนธรรม (G+) อาจหาญ (H+) จิตใจมั่นคง (I-) จิตใจหาวาระแวง (L+) สร้างความฝัน (M+) มั่นคงเปิดเผย (N-) จิตสงบราบเรียบ (O-) นักทดลอง (Q₁+) พึ่งตนเอง (Q₂+) ควบคุมตนเอง (Q₃+) อารมณ์ผ่อนคลาย (Q₄-)

2.2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านครอบครัว

2.2.2.1. อาชีพของผู้ปกครอง

ประมวล ศิริพันธ์แก้ว (วัลนิภา พัดเปีย.2539 : 5; อ้างอิงมาจาก ประมวล ศิริพันธ์แก้ว.2513) ศึกษาเหตุผลของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 และม.ศ. 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับการเลือกและไม่เลือกเรียนทางครู พบว่า นักเรียนมัธยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เลือกอาชีพครู ส่วนใหญ่เป็นบุตรครูและข้าราชการ

บุษกร เพชรวิวรรณ (2519 : 73) ได้ศึกษา ทักษะคตินักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย และอาชีพอื่น ๆ มีทัศนคติต่อครูดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ

พรรณอร อุสุภาพ (2527 : 85-87) ได้ศึกษา ทักษะคตินักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในโรงเรียนของรัฐบาล เขตการศึกษา 3 ที่มีต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองประกอบอาชีพทางการเกษตร มีทัศนคติต่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีบิดามารดา หรือผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจการค้า รับจ้างบริการ และอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพอื่น ๆ

วัลนิภา พัดเปีย (2539 : 85) ได้ศึกษา ทักษะต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองของนิสิต พบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย หน่วยงานสถานประกอบการเอกชน รับราชการ และประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในระดับสูง ส่วนนิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในระดับปานกลาง

2.2.2.2. ความคาดหวังของผู้ปกครอง

ปิ่น (วชิระ ชาวหา.2534 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Bean.1982) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมสนับสนุนจากบิดามารดา ครูอาจารย์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีผลโดยตรงต่อการคงอยู่และการออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษาของนิสิต

สเปธ (วชิระ ชาวหา.2534 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Spaeth.1970) ศึกษาพบว่า ความคาดหวังของนิสิตแต่ละคนที่มีต่อสถานะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคตเป็นตัวพยากรณ์อิสระที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างแท้จริง

ยุพา วีระไวทยะ และคนอื่น ๆ (2532 : 176-208) ศึกษาเรื่อง การประสานสัมพันธ์ระหว่าง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา พบว่า สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ นิสิตออกจากมหาวิทยาลัยก่อนสำเร็จการศึกษา ได้แก่ มองอนาคตแล้วหางานได้ยาก เรียนไปแล้วพบว่าไม่ถนัดในสาขาวิชานั้น อาชีพที่ตรงกับสาขาที่เรียนไม่ได้อยู่ในความสนใจ คณะจัดหลักสูตรไม่น่าสนใจ อาชีพที่ตรงกับ

สาขาที่เรียนได้รายได้ต่ำ เบื่อหน่ายการเรียน อาจารย์ใช้วิธีสอนน่าเบื่อหน่าย ผลการเรียน และเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใหม่

2.2.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย

2.2.3.1. สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย

วิไล ดังทัดสวัสดิ์ (2526 : 88-89) ได้ศึกษา สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล โดยศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมและบริการ ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่ ผลปรากฏว่า อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัยโดยรวมและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านกิจกรรมและบริการนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับต่ำ ผลการเปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมต่างกัน สำหรับผลการเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 , 3 และ 4 และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน

พิมศรี เปาณิล (2530 : 98-103) ศึกษาบรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามทัศนะของนิสิตและอาจารย์ในแต่ละคณะ พบว่า นิสิตและอาจารย์มีความเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปเป็นที่น่าพอใจ แม้จะมีบรรยากาศบางด้านควรมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่บ้าง นิสิตคณะพลศึกษามีความเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนทางด้านบริการทางวิชาการ และด้านอาคารสถานที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่วนอาจารย์ทุกคณะมีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยโดยรวมเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะบรรยากาศทางด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนิสิต ด้านการวัดผลและการประเมินผลเป็นที่น่าพอใจ สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนและบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสำคัญ เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศทางจิตวิทยาที่ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนสร้างและกำหนดขึ้น หรือบรรยากาศทางกายภาพ เช่น สถานที่ ห้องเรียน บริเวณโดยรอบสถาบัน สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศทางสังคมระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ นักศึกษากับนักศึกษา ตลอดจนความสัมพันธ์กับผู้บริหารจะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา นักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้

มาลินี แซ่เตื่อง (2534 : 62) ได้ศึกษา ทัศนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า อาจารย์มีทัศนะที่ดีต่อวิชาชีพในด้านคุณธรรมวิชาชีพ และด้านศรัทธาวิชาชีพ และมีทัศนะที่ดีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับปานกลาง

มันทนา แขวงโสภา (2538 : 127-138) ได้ศึกษา สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ กระทรวงสาธารณสุข ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมในด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการแก่นักศึกษา ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อน ด้านกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.3.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

โคแกน และเลวิน (ศิริรัตน์ ภูสกุลเจริญศักดิ์.2531 : 37 ; อ้างอิงมาจาก Cogan and Levin.1957) ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์แบบอบอุ่นเป็นมิตรระหว่างครูและนักเรียนจะทำให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น และถ้าครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กันมากเท่าไร นักเรียนจะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น นักเรียนมีความศรัทธาในตัวครู ความศรัทธาที่นักเรียนให้แก่ครู จะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

ไอแซคสัน และคนอื่น ๆ (Isaacson and others.1964 : 344-351) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการสอน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน มีลักษณะยืดหยุ่น และสามารถอภิปรายปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน

แมคแดเนียล และราวิทซ์ (วชิระ ขาวหา.2534 : 65 ; อ้างอิงมาจาก McDaniel and Ravitz.1971) ได้ศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์ที่ต้องการของนิสิตมหาวิทยาลัยเพอร์ดู (Purdue) และมหาวิทยาลัยเคนตักกี (Kentucky) พบว่า อาจารย์ที่นิสิตต้องการมีลักษณะดังนี้ มีการเตรียมการสอนที่ดี ใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม สร้างข้อทดสอบได้ดี และครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน มีความสนใจผู้เรียน และมีความยุติธรรม

ไวทรูบา และไรท์ (วชิระ ขาวหา.2534 : 65-66 ; อ้างอิงมาจาก Wotruba and Wright.1975) พบว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดีตามความคิดเห็นของนิสิต มีดังนี้ 1. มีความรู้กว้างขวาง ถูกต้องแม่นยำ ทันสมัย มีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง 2. ส่งเสริมให้นิสิตคิดด้วยตนเอง 3. เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นต่อเนื้อหาวิชาที่สอน 4. มีความยุติธรรมในการประเมินผลการเรียน 5. มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน 6. เป็นผู้ทำให้บรรยากาศในการสอนสนุกสนานมีชีวิตชีวา 7. เป็นผู้บรรยายที่ดี 8. มอบหมายงานให้นิสิตได้อย่างชัดเจน 9. บอกวัตถุประสงค์ของการสอนได้อย่างชัดเจน 10. มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าเป็นอย่างดี

ไคเตอร์ และเฮวเชลล์ (วชิระ ขาวหา.2534 : 71-72 ; อ้างอิงมาจาก Deiter and Hounshell.1975) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการสอน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การเร้าใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในวิชาที่เรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การทราบถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การพยายามช่วยเหลือผู้เรียน การส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีของผู้เรียน และการส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอน

นลินี วันชัย (ศิริรัตน์ ภูสกุลเจริญศักดิ์.2531 ; อ้างอิงมาจาก นลินี วันชัย.2509) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอุดมคติระหว่างครูและนักเรียน พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียน ซึ่งความสัมพันธ์อันดีเพื่อนกับนักเรียนมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก ครูต้องไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเหนือกว่านักเรียน ต้องไม่ดูถูกและไม่มีการเหยียดหยามกับนักเรียน

จริยา สิงคณิก (วชิระ ขาวหา.2534 : 72 ; อ้างอิงมาจาก จริยา สิงคณิก.2520) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ พบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนที่ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การให้ความช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ให้ความเป็นกันเองกับนิสิตเสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อนิสิต ส่งเสริมและยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา

อุทุมพร ทองอุไทย (วชิระ ขาวหา.2534 : 62 ; อ้างอิงมาจาก อุทุมพร ทองอุไทย.2522) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลการสอนระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศไว้ 6 ประการ คือ ลักษณะของอาจารย์ วิธีสอน สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต อุปกรณ์การสอนและการเรียน การวัดผล และทัศนคติของอาจารย์ต่อการสอนและต่อนิสิต

มาลินี แซ่เตื่อง (2534) ศึกษา ทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อวิชาชีพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพในทุก ๆ ด้าน จึงทำให้อาจารย์ส่วนใหญ่อุทิศตัวต่อการสอน และมีความสัมพันธ์กับนิสิตในระดับดี ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนโดยทั่วไปเป็นที่น่าพึงพอใจของนิสิต ทั้งนิสิตในมหาวิทยาลัยมีความสามัคคี มีความประพฤติเรียบร้อย มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณี จึงช่วยให้ประสบการณ์ด้านสังคมเป็นที่พึงพอใจของนิสิตในระดับมาก

กนกรัตน์ นาคฤทัย (2540 : 98-101) ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชย์การ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของนักศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการเรียนการสอนสิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ ประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์ และมีข้อเสนอแนะว่า วิทยาลัยควรมีการอบรมอาจารย์เกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาในการเรียนการสอน เพื่อเป็นการจูงใจและกระตุ้นให้นักศึกษามีความสนใจในวิชาที่เรียน ควรมีการควบคุมอารมณ์ในขณะที่สอน ควรมีการเตรียมการสอนให้พร้อม วิทยาลัยควรจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และควรมีการสำรวจความสนใจในการผลิตสื่อ การใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ของอาจารย์ และมีระบบการจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อที่ดีด้วย ในด้านสังคมกลุ่มเพื่อนสิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ นักศึกษามีความผูกพันกับแผนกวิชาของตนมากเกินไป มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมส่วนรวม และมีข้อเสนอแนะว่า วิทยาลัยควรจัดกิจกรรมระหว่างแผนกวิชา ระหว่างรอบการศึกษาให้มากขึ้นและต่อเนื่อง และควรพานักศึกษาไปทัศนศึกษานอกสถานที่บ้าง เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษา

2.2.3.3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

แอลสติน (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Astin.1969) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกสาขาวิชาและอาชีพของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามักจะคล้อยตามกลุ่มเพื่อน กล่าวคือ นักศึกษาจะยึดถือการตัดสินใจของตนเองหรือจะเปลี่ยนแปลงการเลือกนั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนของเพื่อนที่เลือกสาขาอาชีพกันสูง โดยเฉพาะในสาขาวิศวกรรม การสอน กฎหมาย และธุรกิจ

บุบผา การ์เวท (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 25 ; อ้างอิงมาจาก บุบผา การ์เวท.2527) ได้ศึกษาทักษะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อสภาพแวดล้อมกลุ่มเพื่อน ในด้านการเลือกคบเพื่อน ด้านกิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน ด้านการใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อน และด้านการปรับตัวในกลุ่มเพื่อน โดยใช้แบบสอบถามวัดทักษะของนักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ปรากฏว่า นักศึกษาส่วนมากจะเลือกคบเพื่อนที่มีรสนิยม ความคิดเห็นและลักษณะนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกัน

และยังเห็นว่า นักศึกษามีอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศสูง การคบเพื่อนทำให้นักศึกษามีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และมีความมั่นใจในตนเองสูง

ประธาน อุพาการรม (2525 : 78-81) ศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมในสถาบัน ด้านการสังคมในกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนา คือ นักศึกษามีความผูกพันกับแผนกวิชาของตนมากเกินไป ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมส่วนรวม และมีข้อเสนอแนะว่า วิทยาเขตควรจัดกิจกรรมระหว่างแผนกให้มากและให้มีความต่อเนื่อง

สว่างจิต ศรีระชา (นิพนธ์ วรรณเวช.2538 : 81 ; อ้างอิงมาจาก สว่างจิต ศรีระชา.2528) ศึกษาชีวิตนักศึกษาขอนแก่น พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์สนิทสนมในกลุ่มเพื่อนที่เป็นนักศึกษาด้วยกันมากกว่ากลุ่มบุคคลอื่น นอกจากนี้นักศึกษายังพักอยู่ในหอพักของสถาบันจึงมีโอกาสนพบปะ และทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2541 จำนวน 587 คน เป็นนักศึกษาชาย 128 คน และเป็นนักศึกษาหญิง 459 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน
ชาย	128
หญิง	459
รวม	587

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ตอนที่ 6 ทัศนคติต่อวิชาชีพครู ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 2

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพมาตรฐานที่ เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) สร้างขึ้นมา โดยจัดบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 16 องค์ประกอบ โดยบุคลลากรโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา เป็นผู้แปลเป็นภาษาไทย

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 2

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ระหว่าง .54 - .93

การแปลความหมายเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 2

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF มีการให้คะแนนเป็นการจัดอันดับคุณภาพ ซึ่งมีค่าเป็น 2 , 1 และ 0 ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนน 2 หมายถึง ผู้ที่มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพไปทางด้านขวา

ผู้ที่ได้คะแนน 1 หมายถึง ผู้ที่มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพอยู่ระหว่างกลาง

ผู้ที่ได้คะแนน 0 หมายถึง ผู้ที่มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพไปทางด้านซ้าย

เกณฑ์การให้คะแนนนี้ใช้กับองค์ประกอบบุคลิกภาพ 15 ด้าน ยกเว้นองค์ประกอบ B (สติปัญญา) ซึ่งมีการให้คะแนนข้อที่ตอบแต่ละข้อ คือ ผู้ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

การแปลผลปฏิบัติตามหนังสือคู่มือการใช้แบบทดสอบ 16PF (Sixteen Personality Factor Test) ในคลินิก คือ

ผู้ที่ได้คะแนน 5 และ 6 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพเหมือนคนส่วนใหญ่ (Considered Average)

ผู้ที่ได้คะแนน 1 และ 10 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพไปทางใดทางหนึ่งสูงสุด (Considered Extreme)

ผู้ที่ได้คะแนน 4 และ 7 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพมีแนวโน้มไปทางใดทางหนึ่ง (Slightly Deviant)

ผู้ที่ได้คะแนน 2 , 3 , 8 และ 9 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพค่อนข้างไปทางใดทางหนึ่ง (Strongly Deviant)

การแปลผลครั้งนี้จะแปลผลคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 4.75 เป็นค่าลบ และคะแนนมาตรฐานสูงกว่า 6.00 เป็นค่าบวกตาม 16PF test Profile

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 3-6

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากวชิระ ชาวหา (2534 : 299-318) และมันทนา แขวงโสภา (2538 : 166-175) โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน โดยใช้แนวคิดข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ รศ.ดร.อารี พันธุ์มณี รศ.กมลรัตน์ กริทอง และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจาก วชิระ ขาวหา (2534 : 299-318) และมันทนา แขวงโสภา (2538 : 166-175) โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา โดยใช้แนวคิดข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ รศ.ดร.อารี พันธุ์มณี รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจาก มาลินี อยู่โพธิ์ (2525 : 76 - 81) วชิระ ขาวหา (2534 : 299-318) มาลินี แซ่เตื่อง (2534 : 84-90) วิไล ตั้งทศสวัสดิ์ (2536 : 115-131) และมันทนา แขวงโสภา (2538 : 166 -175) โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน โดยใช้แนวคิดข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ รศ.ดร.อารี พันธุ์มณี รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพครู มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากวรรณวิภา ทองเอก (2517 : (6)-(10)) วชิระ ขาวหา (2534 : 299 - 318) มาลินี แซ่เตื่อง (2534 : 84 - 90) นิยาม เลปอาจารย์ (2535 : 69 - 77) กธิการ ตรีสกุล (2536 : ภาคผนวก) และโสภณ ศรีสุวรรณวัฒนา (2538 : 81 - 87) โดยใช้ นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพครู โดยใช้แนวคิดข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ในการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ รศ.ดร.อารี พันธุ์มณี รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 3-6

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 3-6 มีดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 3-6 ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ นครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 100 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรแล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.84 - 9.17 แบ่งเป็น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.07 - 6.81

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.92 - 6.96

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.85 - 7.64

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติที่วิชาชีพครู มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.84 - 9.17

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 1 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (OC - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .8543 - .9530 แบ่งเป็น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .8543

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามีค่าความเชื่อมั่น .9299

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น .8678

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติที่วิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่น .9665

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มประชากรต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ตามสภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ	☐ ชาย
	☐ หญิง
2. ชั้นปี	☐ ชั้นปีที่ 1
	☐ ชั้นปีที่ 2
	☐ ชั้นปีที่ 3
	☐ ชั้นปีที่ 4
3. สาขาวิชาเอก	☐ การประถมศึกษา
	☐ จิตวิทยาและการแนะแนว
	☐ ภาษาไทย
	☐ ภาษาอังกฤษ

- ☐ สังคมศึกษา
- ☐ เทคโนโลยีทางการศึกษา
4. อาชีพของผู้ปกครอง

☐ รับราชการ

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ พนักงานสถานประกอบการเอกชน

☐ ค้าขาย หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว

☐ เกษตรกร

☐ รับจ้าง

5. ความคาดหวังของผู้ปกครอง
- ☐ คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู
- ☐ คาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ
- ☐ ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF

- คำชี้แจง
1. อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบ ที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงสำหรับท่าน แล้วตอบลงในกระดาษคำตอบ

2. แบบสอบถามตอนนี้มีข้อคำถาม 187 ข้อ โปรดตอบทุกข้อ โดยในแต่ละข้อคำถาม มีคำตอบ 3 คำตอบ ขอให้ท่านเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว คือ ก หรือ ข หรือ ค โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องใต้ตัวอักษรที่ท่านเลือก

3. ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามตอนนี้อย่างน้อย 50 นาที ดังนั้นอย่าใช้เวลาในการตอบคำถาม ข้อใดข้อหนึ่งนานเกินไป

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน

- คำชี้แจง
- โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดย
- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงมาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ท่านกินขนมในเวลาว่างเรียน			✓		

จากตัวอย่าง ข้อที่ 0 แสดงว่า ท่านกินขนมในเวลาเรียนบ้างบางครั้ง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดย

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	อาจารย์ส่วนใหญ่เข้มงวดในเรื่องการเรียนกับนักศึกษา		✓			

จากตัวอย่าง ข้อที่ 0 แสดงว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เข้มงวดในเรื่องการเรียนกับนักศึกษาเป็นจริงมาก

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดย

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	ท่านกับเพื่อนต่างสาขาวิชาเอกสนิทสนมกัน	✓				

จากตัวอย่าง ข้อที่ 0 แสดงว่า ท่านกับเพื่อนต่างสาขาวิชาเอกสนิทสนมกันเป็นจริงที่สุด

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพครู

ด้านความคิด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน โดย

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านมาก

ไม่แน่ใจ

หมายถึง

ตรงกับความคิดของท่านบ้าง

ไม่เห็นด้วย

หมายถึง

ตรงกับความคิดของท่านน้อย

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หมายถึง

ตรงกับความคิดของท่านน้อยที่สุด
หรือไม่ตรงกับความคิดของท่านเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	ท่านคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ		✓			

จากตัวอย่าง ข้อที่ 0 แสดงว่า ข้อความที่ว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ตรงกับความคิดของท่านมาก

ด้านความรู้สึก

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน โดย

มากที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

มาก

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก

ปานกลาง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้าง

น้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อย

น้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ท่านไม่มั่นใจเวลาขึ้นอยู่หน้าชั้น		✓			

จากตัวอย่าง ข้อที่ 0 แสดงว่า ท่านรู้สึกว่าคุณไม่มั่นใจเวลาขึ้นอยู่หน้าชั้นมาก

ด้านความถี่เพียงที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของท่าน โดย

เป็นประจำ

หมายถึง

ตรงกับการกระทำที่ท่านทำอยู่ทุกครั้ง

บ่อย

หมายถึง

ตรงกับการกระทำที่ท่านทำอยู่ไม่ทุกครั้ง

เป็นครั้งคราว

หมายถึง

ตรงกับการกระทำที่ท่านทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

น้อยครั้ง

หมายถึง

ตรงกับการกระทำที่ท่านทำน้อยครั้งมาก

นาน ๆ ครั้ง

หมายถึง

ตรงกับการกระทำที่ท่านทำอยู่น้อยมากจนแทบไม่ทำเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย	เป็นครั้ง คราว	น้อย ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง
0	ท่านกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ใหม่					✓

จากตัวอย่าง ข้อที่ 0 แสดงว่า ท่านกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ใหม่น้อยมากจนแทบไม่กระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ใหม่เลย

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน ตอนที่ 3 - 6 ในแต่ละข้อคำถามจะมีคะแนนเต็มข้อละ 5 คะแนน ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง , มากที่สุด , บ่อยที่สุด ให้ 5 คะแนน
- เห็นด้วย , มาก , บ่อย ให้ 4 คะแนน
- ไม่แน่ใจ , ปานกลาง , บางครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย , น้อย , น้อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง , น้อยที่สุด , นาน ๆ ครั้ง ให้ 1 คะแนน

ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนตรงกันข้าม

การแปลความหมาย

การแปลความหมายเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 3 - 6 โดยใช้หลักของ Best จำแนกได้ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณาบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
- นำแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน - 10 กรกฎาคม 2541
- คัดเลือกแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูที่สมบูรณ์ คือ แบบสอบถามที่ตอบคำถามครบทุกข้อ จำนวน 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.30 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดย

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)
2. วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 1.2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยใช้ t - test
 - 2.2. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติวิเคราะห์สมมุติฐาน ได้แก่
 - 3.1. ทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)
 - 3.2. ทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนประชากร
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-Distribution
df	แทน	Degree of Freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$\hat{Y}$	แทน	สมการพยากรณ์ที่ค้นคิดที่มีต่อวิชาชีพรู โดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์ที่ค้นคิดที่มีต่อวิชาชีพรู โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Y	แทน	ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพรู
X_1	แทน	เพศ
X_2	แทน	ชั้นปี
X_3	แทน	สาขาวิชาเอก
X_4	แทน	อาชีพของผู้ปกครอง
X_5	แทน	ความคาดหวังของผู้ปกครอง
X_6	แทน	บุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ
X_7	แทน	สภาพแวดล้อมในการเรียน
X_8	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
X_9	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้
- ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง
 - ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ
 - ตอนที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย
 - ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
 - ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามเพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	89	18.2
	หญิง	400	81.8
	รวม	489	100.0
2. ชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	136	27.8
	ชั้นปีที่ 2	109	22.3
	ชั้นปีที่ 3	115	23.5
	ชั้นปีที่ 4	129	26.4
	รวม	489	100.0
3. สาขาวิชาเอก	การประถมศึกษา	88	18.0
	จิตวิทยาและการแนะแนว	74	15.1
	ภาษาไทย	99	20.2
	ภาษาอังกฤษ	69	14.1
	สังคมศึกษา	66	13.5
	เทคโนโลยีทางการศึกษา	93	19.0
	รวม	489	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพของผู้ปกครอง	รับราชการ	120	24.5
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	17	3.5
	พนักงานสถานประกอบการเอกชน	14	2.9
	ค้าขาย หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว	180	36.8
	เกษตรกร	93	19.0
	รับจ้าง	65	13.3
	รวม	489	100.0
5. ความคาดหวังของผู้ปกครอง	คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู	165	33.7
	คาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ	22	4.5
	ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ	302	61.8
	รวม	489	100.0

จากตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามเพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง ดังนี้

1. เพศ พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 และนักศึกษาชาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

2. ชั้นปี พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3

3. สาขาวิชาเอก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเอกภาษาไทย จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 รองลงมา คือ สาขาวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 สาขาวิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และสาขาวิชาเอกสังคมศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

4. อาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และพนักงานสถานประกอบการเอกชน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

5. ความคาดหวังของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และคาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ จำนวน 22 คน ร้อยละ 4.5

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพ

ตัวแปร		นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์	
		N = 489	
		$\bar{X}$	S.D.
องค์ประกอบ A	การเข้าสังคม	5.79	1.85
องค์ประกอบ B	สติปัญญา	4.75	2.14
องค์ประกอบ C	ความมั่นคงทางอารมณ์	4.90	1.84
องค์ประกอบ E	การกล้าแสดงออก	5.21	1.65
องค์ประกอบ F	ความร่าเริง	3.34	1.34
องค์ประกอบ G	มโนธรรม	5.76	1.73
องค์ประกอบ H	การกล้าเผชิญ	5.21	1.47
องค์ประกอบ I	จิตใจอ่อนโยน	6.11	1.74
องค์ประกอบ L	ความระแวด	5.74	1.77
องค์ประกอบ M	การจินตนาการ	4.97	1.68
องค์ประกอบ N	การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น	6.09	2.37
องค์ประกอบ O	ความวิตกกังวล	5.82	1.85
องค์ประกอบ Q ₁	ความอิสระเสรี	5.82	1.77
องค์ประกอบ Q ₂	การพึ่งตนเอง	6.00	1.59
องค์ประกอบ Q ₃	การควบคุมอารมณ์	4.94	1.97
องค์ประกอบ Q ₄	ความเครียด	5.50	1.65
รวม		5.37	.76

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 5.37 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .76 และพบว่า

ก. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีคะแนนบุคลิกภาพที่อยู่ในเกณฑ์ปกติเรียงลำดับ ดังนี้

1. องค์ประกอบ O คือ ความวิตกกังวล มีค่าเฉลี่ย 5.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.89
2. องค์ประกอบ Q₁ คือ ความอิสระเสรี มีค่าเฉลี่ย 5.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77
3. องค์ประกอบ A คือ การเข้าสังคม มีค่าเฉลี่ย 5.79 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.85
4. องค์ประกอบ G คือ มโนธรรม มีค่าเฉลี่ย 5.76 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.73
5. องค์ประกอบ L คือ ความระแวด มีค่าเฉลี่ย 5.74 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77
6. องค์ประกอบ Q₄ คือ ความเครียด มีค่าเฉลี่ย 5.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.65
7. องค์ประกอบ E คือ การกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ย 5.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.65

ข. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีคะแนนบุคลิกภาพสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ดังนี้

1. องค์ประกอบ I คือ จิตใจอ่อนโยน มีค่าเฉลี่ย 6.11 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.74
2. องค์ประกอบ N คือ การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 6.09 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.37
3. องค์ประกอบ Q₂ คือ การพึ่งตนเอง มีค่าเฉลี่ย 6.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.59

ค. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีคะแนนบุคลิกภาพต่ำกว่าเกณฑ์ปกติตามลำดับ ดังนี้

1. องค์ประกอบ M คือ การจินตนาการ มีค่าเฉลี่ย 4.97 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.68
2. องค์ประกอบ Q₃ คือ การควบคุมอารมณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.94 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.97
3. องค์ประกอบ C คือ ความมั่นคงทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ย 4.90 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.84
4. องค์ประกอบ B คือ การสติปัญญา มีค่าเฉลี่ย 4.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.14
5. องค์ประกอบ F คือ ความร่าเริง มีค่าเฉลี่ย 3.34 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.34

ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1.0000	.2760**	.1090*	-.0206	.1072*	-.0369	.0080	.0932*	.0220	.0342
X ₂		1.0000	.2066**	-.1889**	.0314	.0023	-.1402**	-.0811	-.0660	-.0362
X ₃			1.0000	-.1193**	.1760**	-.1041*	-.0138	.0537	.0298	.0147
X ₄				1.0000	-.3484**	.0036	-.0134	.0125	-.0340	-.0744
X ₅					1.0000	-.0305	-.0010	.0095	.0564	.0097
X ₆						1.0000	.0031	-.0428	-.0380	-.0473
X ₇							1.0000	.4819**	.3960**	.5268**
X ₈								1.0000	.4430**	.5237**
X ₉									1.0000	.5028**
Y										1.0000

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

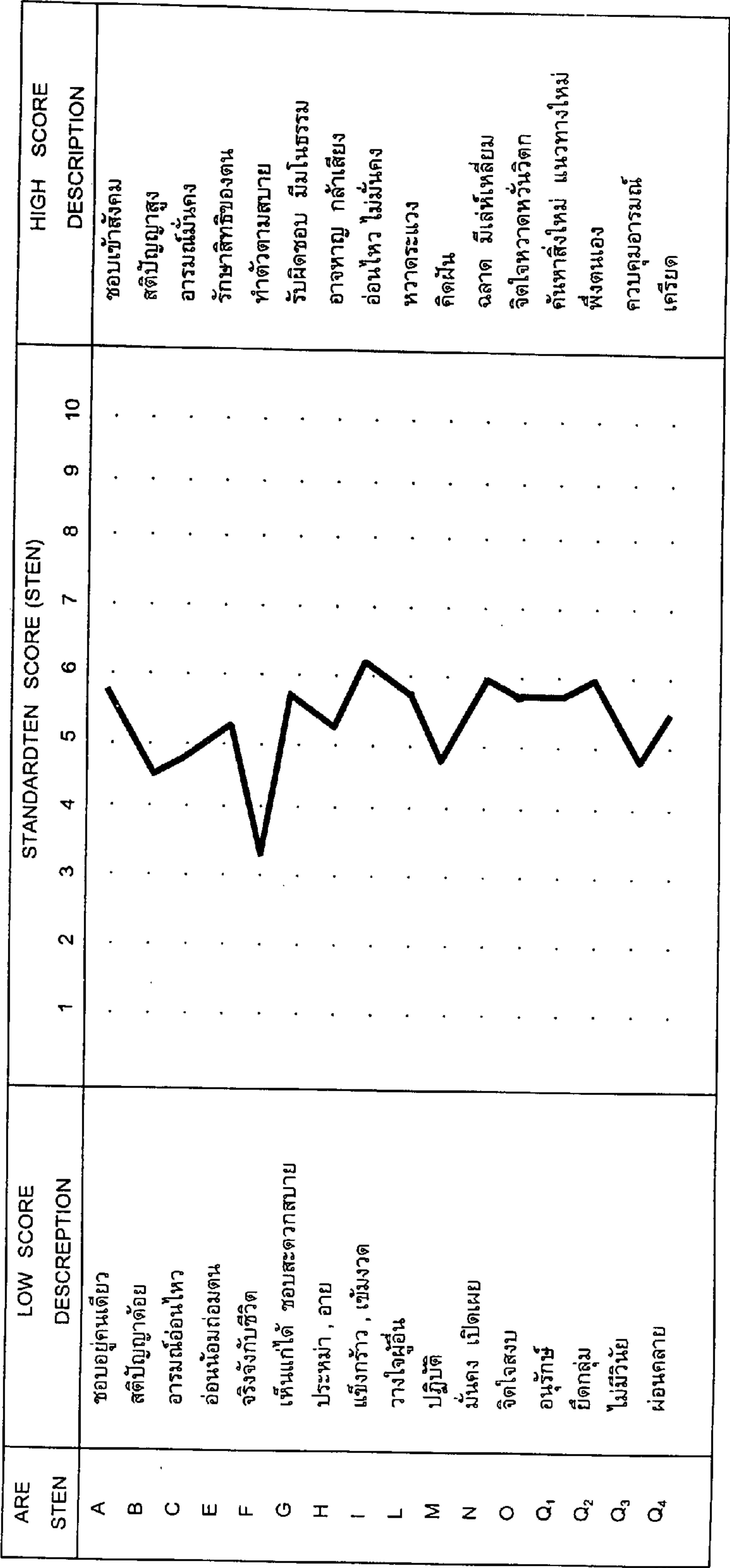
ตอนที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย

ตัวแปร	นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์		
	N = 489		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านมหาวิทยาลัย			
1. สภาพแวดล้อมในการเรียน	3.56	0.35	มาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา	3.76	0.42	มาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	3.78	0.43	มาก
รวม	4.08	0.33	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ดังแสดงในตาราง 5

ภาพประกอบ 2 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในมีค่าระหว่าง -.0473 ถึง .5268 โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน (X_7) ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา (X_8) และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_9)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	22.31012	7.43671	
Residual	485	29.83154	.06151	120.90568**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับสภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ ผลการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพของครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	b	SE _b	β	R ²	t
X_7	.277	.038	.293	.278	7.275**
$X_7 X_8$	.204	.032	.263	.380	6.362**
$X_7 X_8 X_9$	.203	.030	.270	.428	6.863**

$$R = .654$$

$$R^2 = .428$$

$$SE = .248$$

$$a = 1.559$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน (x_7) ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา (x_8) ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (x_9) ซึ่งตัวแปรทั้งสามนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ได้ ร้อยละ 42.79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์ มาเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้คะแนนดิบ .

$$\hat{Y} = 1.559 + .277 x_7 + .128 x_8 + .166 x_9$$

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .293 x_7 + .263 x_8 + .270 x_9$$

x_7 = สภาพแวดล้อมในการเรียน

x_8 = ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

x_9 = ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัย ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากร เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2541 จำนวน 587 คน เป็นนักศึกษาชาย 128 คน และนักศึกษาหญิง 459 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น

- 2.1. ตัวแปรต้น ได้แก่

- 2.1.1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

- 2.1.1.1. เพศ ได้แก่ ชาย และ หญิง

- 2.1.1.2. ชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4

- 2.1.1.3. สาขาวิชาเอก ได้แก่

- (1) การประถมศึกษา
- (2) จิตวิทยาและการแนะแนว
- (3) ภาษาไทย
- (4) ภาษาอังกฤษ
- (5) สังคมศึกษา
- (6) เทคโนโลยีทางการศึกษา

2.1.1.4. บุคลิกภาพ

2.1.2. ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่

2.1.2.1. อาชีพของผู้ปกครอง ได้แก่

- (1) รับราชการ
- (2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- (3) พนักงานสถานประกอบการเอกชน
- (4) ค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว
- (5) เกษตรกร
- (6) รับจ้าง

2.1.2.2. ความคาดหวังของผู้ปกครอง ได้แก่

- (1) คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู
- (2) คาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ
- (3) ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ

2.1.3. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่

2.1.3.1. สภาพแวดล้อมในการเรียน

2.1.3.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

2.1.3.3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

2.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ชั้นปี สาขาวิชาเอก อาชีพของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .54 - .93

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8543

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9299

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8678

ตอนที่ 6 ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านความโน้มน้าวใจที่จะแสดงพฤติกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9665

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ส่วน

ตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

2. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัยส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 โดยเรียงลำดับตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปยังตัวพยากรณ์ที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ส่วนตัวแปรด้านส่วนตัว และตัวแปรด้านครอบครัว ไม่ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าปรากฏผลดังนี้

1. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนี้

1.1. สภาพแวดล้อมในการเรียน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยศิลปากร และในคณะศึกษาศาสตร์แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ที่ให้ความร่มรื่น สระน้ำที่ให้ความสดชื่น และมีลมพัดเย็นสบาย ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้นักศึกษามีความสบายใจ สดชื่น ไม่เครียด อีกทั้งภายในมหาวิทยาลัยมีบริเวณกว้างขวาง ทำให้นักศึกษาดำรงชีวิตอยู่อย่างไม่แออัด บริเวณภายในมหาวิทยาลัยกลายเป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกายของนักศึกษาได้ และนักศึกษาไม่เครียดจากการเดินทางในการมาเรียน เพราะอยู่ห่างจากเขตชุมชน การจราจรไม่ติดขัด นักศึกษาบางคนขับรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือจักรยานมาเรียนได้ ซึ่งทำให้นักศึกษาได้ออกกำลังกายและคลายเครียดไปด้วย สภาพแวดล้อมรอบคณะศึกษาศาสตร์มีความเงียบสงบ เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสัดส่วน มีบริเวณสำหรับพักผ่อน รับประทานอาหาร หรืออ่านหนังสืออย่างเพียงพอ เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับ สุภาพร เลาสถิตย์ (2526 : 4-6) ที่กล่าวว่า ถ้ามหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถาบันให้มีความพร้อม มีระเบียบสวยงาม มีบรรยากาศที่อบอุ่นร่มเย็น และมีบรรยากาศที่เป็นชุมชนวิชาการ จะทำให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจ เกิดความรักใคร่ผูกพันต่อมหาวิทยาลัย ต่อหมู่คณะ และมีความตั้งใจที่จะศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับ ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 86) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่ดีจะช่วยให้ นักศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต มีความสามารถทั้งในด้านการเรียนและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองดีของชาติ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

เนื่องจาก นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ครึ่งหนึ่งเป็นนักศึกษาโควตาพิเศษ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในภูมิภาคตะวันตกและปทุมธานี ได้แก่ จังหวัดนครปฐม สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และปทุมธานี นักศึกษาเหล่านี้จึงมีความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณีที่คล้ายคลึงกัน อีกทั้งนักศึกษาบางส่วนมาจากจังหวัดเดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน และการพักอยู่ในหอพักภายในมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาสนิทสนมคุ้นเคยกันได้ง่าย ทั้งได้พบปะพูดคุยกันนอกเหนือจากในห้องเรียน ในเวลาเรียน ทำให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันเพิ่มมากขึ้น

ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมในการเรียนที่เป็นมิตร อบอุ่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน มีกำลังใจในการเรียน และมีความสุขในการเรียนในวิชาชีพครู

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนภายในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร อบอุ่นเป็นกันเอง และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงทำให้สภาพแวดล้อมในการเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครู ดังที่ พิมศรี เปาณิล (2530 : 98-103) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสำคัญ เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศทางจิตวิทยาที่ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างและกำหนดขึ้น หรือบรรยากาศทางกายภาพ เช่น สถานที่ ห้องเรียน บริเวณโดยรอบสถาบัน สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศทางสังคมระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ นักศึกษากับนักศึกษา จะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาให้ไปเป็นอย่างมีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับ โบรดี (ประพัฒน์ จำปาไทย.2525 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Brodie.1964) ที่ศึกษาพบว่า ผู้เรียนหรือนิสิตที่มีความพึงพอใจสภาพแวดล้อมสถาบันจะประสบความสำเร็จในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการมากกว่าผู้เรียนที่ไม่ถึงพอใจสภาพแวดล้อมสถาบัน

1.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในคณะศึกษาศาสตร์มีอาคารเรียนเพียง 2 อาคาร ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ทำให้อาจารย์และนักศึกษามีโอกาสได้พบปะกันบ่อยครั้ง อีกทั้งจำนวนนักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์มีจำนวนประมาณ 120-150 คนต่อปีการศึกษา และในแต่ละสาขาวิชาจะมีนักศึกษาประมาณ 20-35 คนต่อชั้นปี จึงทำให้อาจารย์และนักศึกษาได้รู้จักและคุ้นเคยกันมาก นักศึกษาส่วนใหญ่พักอยู่หอพักภายในมหาวิทยาลัยและอาจารย์บางท่านมีบ้านพักภายในมหาวิทยาลัย ทำให้อาจารย์และนักศึกษามีโอกาสพบปะกันนอกจากเวลาเรียน และนอกห้องเรียน เพราะอาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำแนะนำคำปรึกษา หรือซักถามข้อสงสัยในการเรียน การทำงาน ปัญหาส่วนตัว หรือการทำกิจกรรมภายในคณะ อาจารย์แต่ละคนจะให้ความเป็นกันเอง ให้การยอมรับความรู้ความสามารถของนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความรู้ความสามารถของตนออกมา ทั้งในรูปแบบของการเรียนการสอนในชั้นเรียน การมอบหมายการงานเดี่ยว งานกลุ่ม งานที่ต้องทำร่วมกับเพื่อนต่างสาขาวิชาหรือภายในคณะ บางกิจกรรมอาจารย์จะให้ความสนใจ หรือร่วมกิจกรรม หรือเป็นที่ปรึกษาในกิจกรรมนั้น ๆ ที่นักศึกษาจัดขึ้นด้วย ทำให้อาจารย์และนักศึกษาได้ทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน จากความสนิทสนมคุ้นเคยกันทำให้อาจารย์ทราบความต้องการ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของนักศึกษา จึงให้ความช่วยเหลือ กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน ในการเรียน การดำเนินชีวิต และการพัฒนาตนได้ อาจกล่าวได้ว่า อาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์มีความเข้าใจในความคิดและการกระทำของนักศึกษา ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 49) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และชี้แนะให้เห็นถึงความถูกต้องเหมาะสม ให้ข้อติชมตรงไปตรงมา ซึ่งเต็มไปด้วยความหวังดีที่จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนดีขึ้น ดังที่ จริยา สิงคณิภา (2520 : 95) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การให้ความช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ให้ความเป็นกันเองกับนิสิตเสมอ มีทัศนคติที่ดีต่อนิสิต ส่งเสริมและยอมรับฟังความคิดเห็นของนิสิต มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอนระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับ ไรอัน (Ryan.1960 : 278-284) ที่กล่าวถึง ลักษณะของอาจารย์ที่ดี เช่น มีความเข้าใจนักศึกษา ช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษา ยกย่องชมเชย ยอมรับความสามารถและความคิดเห็น จาก

การศึกษาของ ไอแซคสัน และคนอื่น ๆ (Isaacson and others.1964 : 344-351) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการสอน พบว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิตต้องประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ความเป็นกันเอง มีลักษณะยืดหยุ่น และสามารถอภิปรายปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอน และสอดคล้องกับ ไดเตอร์ และเฮา์เชลล์ (วชิระ ชาวหา.2534 : 71-72 ; อ้างอิงมาจาก Deiter and Hounshell.1975) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีผลต่อประสิทธิภาพในการสอน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ คือ การเข้าใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในวิชาที่เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ทราบถึงความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การพยายามช่วยเหลือผู้เรียน การส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีของผู้เรียน และการส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอน

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า อาจารย์และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งในการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน การร่วมกิจกรรม หรือความสนิทสนมกันเป็นส่วนตัว อาจารย์และนักศึกษามีความเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจความต้องการ ยอมรับความรู้ความสามารถของกันและกัน ยอมรับการเรียนการสอน การปฏิบัติงานของกันและกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงทำให้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ดังที่ พรชูลี อาชวบำรุง (นิพนธ์ วรรณเวช.2538: 33 ; อ้างอิงมาจาก พรชูลี อาชวบำรุง. 2525) กล่าวว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิตจัดเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตไม่ดีเท่าที่ควรจะทำให้ประสิทธิภาพการสอนด้อยลง และสอดคล้องกับโคแกน (Cogan.1975 : 135-139) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนิสิตจะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยิ่งความสัมพันธ์มีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนให้สูงขึ้นตามไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน ถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น

1.3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่พักอยู่ในหอพักภายในมหาวิทยาลัย ทำให้ได้พบปะคุ้นเคยกัน และสามารถช่วยเหลือกันและกันได้นอกเวลาเรียน ทั้งในเรื่องการเรียน เรื่องส่วนตัว และการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาภายในคณะให้มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สว่างจิต ศรีระชา (นิพนธ์ วรรณเวช.2538 : 81 ; อ้างอิงมาจาก สว่างจิต ศรีระชา.2528) ที่ศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์สนิทสนมในกลุ่มเพื่อนที่เป็นนักศึกษาด้วยกันมากกว่ากลุ่มบุคคลอื่น นอกจากนี้นักศึกษายังพักอยู่ในหอพักของสถาบันจึงมีโอกาสพบปะและทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ และนักศึกษาภายในคณะศึกษาศาสตร์ครึ่งหนึ่งเป็นนักศึกษาโควตาพิเศษ คือ เลือกสอบเข้าคณะศึกษาศาสตร์โดยตรง และนักศึกษาอีกครึ่งหนึ่งที่เข้าศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์โดยการสอบเอ็นทรานซ์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ตั้งใจศึกษาต่อสาขาวิชาชีพครู จึงทำให้มีความตั้งใจ สนใจ กระตือรือร้นในการเรียน และการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้นักศึกษามีความคิด ความรู้สึก และความโน้มเอียงที่จะกระทำพฤติกรรมที่ดีต่อวิชาชีพครู ดังที่ ผ่องศรี เกียรติเลิศนา (2526 : 106) กล่าวถึง ความสำคัญของเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จะมีอิทธิพลมากต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพของนักศึกษา และนิพนธ์ วรรณเวช (2538:

36-37) ที่กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการทางด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนจึงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนี้

2.1. สภาพแวดล้อมในการเรียน ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมสถาบันเป็นตัวกล่อมเกล่าบุคลิกลักษณะและมีอิทธิพลเหนือนิสิต ตามที่ แอสติน (Astin.1968 : 3) ได้กล่าวไว้ และสอดคล้องกับ วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2519: 21) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมสถาบันหรือมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของนิสิต สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในการเรียน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยอย่างหนึ่งจึงมีอิทธิพลต่อนักศึกษา อาจเนื่องมาจากนักศึกษาแต่ละคนจะต้องใช้เวลาศึกษาตลอดหลักสูตรอย่างน้อย 4 ปี ในแต่ละปี นักศึกษาแต่ละคนจะได้รับประสบการณ์แตกต่างกันออกไป รวมถึงสภาพแวดล้อมของคณะศึกษาศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี ทำให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง พัฒนาให้ทันกับสภาพแวดล้อมภายในคณะศึกษาศาสตร์และกลุ่มเพื่อน การเรียนและการใช้ชีวิตภายในคณะศึกษาศาสตร์จะมุ่งสู่ความเป็นผู้รอบรู้ และลึกซึ้งในศิลปวิทยาการ การมีทักษะ และความสามารถประยุกต์วิทยาการไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีความศรัทธาและตระหนักในคุณค่าแห่งวิชาชีพครูที่มีต่อคุณค่ามนุษย์และสังคม (มหาวิทยาลัยศิลปากร.2540 : 7) จากความใกล้ชิดคุ้นเคย และเรียนรู้วิชาชีพครูเพื่อให้สำเร็จการศึกษา ทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ดังที่ โบว์แมน (Bowman.1965 : 8) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมวิทยาลัยว่าเป็นองค์ประกอบที่มีผลทำให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการศึกษา คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเขาวนปัญญาของนักศึกษา ได้แก่ ทัศนคติต่อวิชาชีพ ทัศนคติต่อวิชาที่เรียน วิธีการสอนของอาจารย์ ลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน

เนื่องจากคณะศึกษาศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อยู่ในบริเวณเดียวกัน และนักศึกษาจะมีกิจกรรมที่ต้องไปปฏิบัติเสมอที่โรงเรียนสาธิต ทำให้นักศึกษาคู่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน นักเรียน อาจารย์ในโรงเรียน และงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้มาปฏิบัติในโรงเรียน ส่งผลให้นักศึกษาคู่คุ้นเคยใกล้ชิดกับบทบาทหน้าที่ของครู และการปฏิบัติงานในโรงเรียน ดังที่ สุเทพ สันติวรานนท์ (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 20 ; อ้างอิงมาจาก สุเทพ สันติวรานนท์.2528) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ บรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู คือ สภาพแวดล้อมในการเรียน ดังที่ ทองเรือน อมรัชกุล (2525 : 40) ที่กล่าวถึงแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่า สภาพแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเอกัตบุคคลให้เป็นไปในทางพึงปรารถนา เพราะสภาพแวดล้อมภายในสถาบันมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล สามารถส่งผลก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้ ความคิด เจตคติ ทักษะ พฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้เรียนไปสู่ จุดมุ่งหมายของสถาบัน คือ ความเป็นผู้ได้รับการศึกษาโดยสมบูรณ์ (Educated Man)

2.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสาขาวิชาเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังจะเห็นได้จากการได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรเป็นผู้บรรยายพิเศษในสถาบันต่าง ๆ อีกทั้งการชวนหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป หรือการค้นคว้าทางวิชาการ ดังที่ ไวทรูบา และไรท์ (วชิระ ชาวหา.2534 : 65-66 ; อ้างอิงมาจาก Wotruba and Wright.1975 : 660) ศึกษาพบว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดีตามความคิดเห็นของนิสิตประการหนึ่ง คือ มีความรู้กว้างขวาง ถูกต้องแม่นยำ ทันสมัย มีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง ส่งเสริมให้นิสิตคิดด้วยตนเอง เป็นผู้ทำให้บรรยากาศในการสอนสนุกสนานมีชีวิตชีวา เป็นผู้บรรยายที่ดี ส่วนในด้านวิธีการสอนจะพบว่า อาจารย์แต่ละคนมีวิธีการสอนที่หลากหลาย ทั้งการบรรยาย การสาธิต การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น การศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติงานจริง การระดมความคิด และอื่น ๆ นักศึกษาจึงได้รับความรู้จากการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ทำให้ไม่เบื่อหน่ายจำเจในการเรียน

เมื่อนักศึกษาเรียนในชั้นปีที่ 4 นักศึกษาทุกคนจะต้องฝึกสอนหรือฝึกงาน เป็นการประยุกต์ความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาสู่การปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน / หน่วยงานที่ฝึกงาน ซึ่งในสถานที่นั้น ๆ จะให้การต้อนรับและยอมรับความรู้ความสามารถของนักศึกษาในระดับหนึ่ง บุคลากรในโรงเรียน / หน่วยงานจะเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ดูแล ชี้แนะ ดักเตือนในการปฏิบัติงาน เสมือนหนึ่งอยู่ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการดูแลจากอาจารย์ และอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์จะได้รับมอบหมายให้ไปนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานในโรงเรียน/หน่วยงาน ทำให้อาจารย์และนักศึกษามีความใกล้ชิดสนิทสนม กันมากยิ่งขึ้น และจากการเรียนในหลักสูตรวิชาชีพครูตลอดเวลา 4 ปี ทำให้นักศึกษาค้นเคยกับอาชีพครู และการเตรียมตัวเป็นครู ตามปณิธานของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร.2540 : 7) ที่กำหนดไว้ว่า มุ่งผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ให้เป็นผู้รอบรู้และลึกซึ้งในศิลปวิทยาการ มีทักษะ และสามารถประยุกต์วิทยาการสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และดังที่ ออลพอร์ต (Allport.1940 : 271) กล่าวว่า การเรียนมีส่วนช่วยสร้างเสริมทัศนคติได้มาก เพราะทัศนคติได้มาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ถ้าประสบการณ์เป็นไปในทางดี ประสบความสำเร็จ ทัศนคติจะก่อตัวขึ้นในทิศทางดี และเมื่อจบการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ไปแล้วนักศึกษาจะต้องหางานทำ นอกจากการหาแหล่งงาน การสมัครงานจากเอกสารหนังสือพิมพ์ หน่วยงานต่าง ๆ แล้ว นักศึกษาสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ได้จากอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์อีกด้วย ซึ่งเป็นความอนุเคราะห์ ความเมตตาของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษาที่ต้องการให้นักศึกษามีงานทำหลังจบการศึกษา จึงมีข้อมูลเกี่ยวกับงานอาชีพไว้ให้นักศึกษา ซึ่งนักศึกษบางคนจะได้ทำงานตามที่อาจารย์แนะนำ และให้ข้อมูลจึงทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ภายในคณะศึกษาศาสตร์ และวิชาชีพครู

2.3. ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อนิสิตในระดับอุดมศึกษาทั้งในด้านทัศนคติ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพของนิสิต ตามความคิดเห็นของนิวคอมบ์ (Newcomb.1962 : 79) และการใช้เวลาศึกษาตลอดหลักสูตร 4 ปี ทำให้นักศึกษาได้รู้จักสนิทสนม กันเป็นอย่างดี เพราะได้เรียน

ด้วยกัน ทำกิจกรรมด้วยกัน พักอยู่ในหอพักเดียวกัน หรือในบริเวณใกล้เคียงกัน ทำให้นักศึกษาแต่ละคน ได้ปรับตัวเข้าหากันเพื่อให้เพื่อนเห็นความสำคัญของตน ยอมรับในความรู้ความสามารถของตน ดังที่ ฮิวทเลย์ และเกรซ (ประสาน อุพาธรรม.2535 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Wheatley and Grace.1965) กล่าวว่า นักศึกษากับกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งนักศึกษาต้อง เปลี่ยนสภาพแวดล้อมใหม่ ต้องเปลี่ยนเพื่อนใหม่ นักศึกษาต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนใน สถาบันเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม และตามที่ แอสติน (Astin.1968 : 15) กล่าวว่า เพื่อนเป็นสิ่งเร้าเชิง สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการแสดงออก หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของนิสิต ทำให้นักศึกษาต้อง ปรับตัวเข้ากับการเรียน สาขาวิชา เพื่อให้อยู่ร่วมกับเพื่อน ให้มีความสามารถเท่าเทียมเพื่อน ๆ และ ในสาขาวิชาเดียวกันนักศึกษาจะมีความสนิทสนมกันมากเป็นพิเศษ เพราะเรียนด้วยกัน ทำกิจกรรมด้วยกัน หรือทำงานกลุ่มร่วมกัน และระหว่างต่างสาขาวิชา นักศึกษามีกิจกรรมที่ทำร่วมกันหรือเรียนร่วมกันในบาง วิชา นักศึกษาจึงเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจกัน / อีกทั้งมีรุ่นพี่ที่ให้อำนาจใจ ให้คำแนะนำ ชี้แนะ ให้ความรู้ใน การศึกษาเล่าเรียน ทำให้นักศึกษามีความสะดวกสบายในการศึกษา การค้นคว้าหาข้อมูล การทำงาน หรือการทำกิจกรรม และมีรุ่นน้องที่จะขอคำแนะนำ แนวทาง หรือความรู้จากรุ่นพี่ ทำให้นักศึกษาแต่ละคน ต้องชวนช่วยหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้มีพื้นฐานความรู้ที่ดีในการเรียนชั้นปีต่อไป หรือเรียนในระดับที่สูง ขึ้นไป หรือเพื่อให้มีความรู้ในการช่วยเหลือเพื่อน ๆ น้อง ๆ ต่อไป สอดคล้องกับ จินตนา ยูนิพันธ์ (2527 : 61) ที่กล่าวถึง กลุ่มเพื่อน ว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ เพราะสังคมในสถาบันการศึกษาจะมีการรวมตัวหรือจับกลุ่มกันของนักศึกษา ซึ่งลักษณะของกลุ่มจะมีผลต่อ แรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้ากลุ่มเพื่อนมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เข้าอกเข้าใจกัน ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีไปด้วย และเฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (ประกอบ อุปรัตน์.2525 : 179 ; อ้างอิงมาจาก Feldman and Newcomb.1973) ได้กล่าวถึงความ สำคัญของเพื่อนที่มีต่อนักศึกษา คือ ช่วยเหลือเกื้อหนุนในด้านกำหนดเป้าหมายในการเรียนและวิชาการได้ และสามารถให้กำลังใจในเรื่องโดยทั่ว ๆ ไป เพื่อนช่วยฝึกการเข้าสังคมแก่นักศึกษา และช่วยในการสร้าง ความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะมีผลในการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานในภายหลัง ดังที่ วชิระ ขาวหา (2534 : 59) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อนมีอิทธิพลต่อนิสิตหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน ความ ประพฤติ ทัศนคติ และค่านิยม รวมทั้งการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้าสภาพแวดล้อมทางด้านกลุ่ม เพื่อนดีจะทำให้ นิสิตมีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกัน ทั้งในด้านการเรียนและ การปรับตัวของนิสิต / ซึ่งจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียนในที่สุด และประดินันท์ อุปรมัย (ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์. 2531 ; อ้างอิงมาจาก ประดินันท์ อุปรมัย.2523) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้เรียน จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อนจึงส่งผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. คณะบดี อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ จะได้แนวทาง ข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาหาแนวทางใน การคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์

1.2. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ตัวแปรด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ดังนั้นอาจารย์จึงควรให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพกับเพื่อนนักศึกษา เพื่อจูงใจให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สังกัดสถาบันราชภัฏ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อศึกษาความแตกต่างของสภาพแวดล้อมในการเรียนที่อาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อวิชาชีพครู

2.2. ควรนำตัวแปรที่พยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ สภาพแวดล้อมในการเรียน ไปพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยการทดลองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กสิการ ตรัสกุล. (2536). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ ของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- กนกรัตน์ นาคนฤทัย. (2540). สภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพณิชยการสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของนักศึกษา. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีเดชา.
- กระทรวงศึกษาธิการ (1). (2540). การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการคุรุทายาท (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2). (2540). ประทับแห่งการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงฯ.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิยมวิทยา.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บำรุงสาส์น.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น.
- ขวัญฤดี ขวัญวิเชียร. (2540). การศึกษาองค์ประกอบบุคลิกภาพและประสิทธิผลของการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยระบบราชการและภายในกำกับของรัฐบาล. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- จริยา สิงคินา. (2520). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์. วิทยานิพนธ์ ก.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- จรรยา จัวนาน. (2528). "สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา," ใน วารสารศึกษาศาสตร์ (มอ.) 1(2). หน้า 55-64.
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑา บุรีภักดี. (2532). การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมเจตน์.
- ฉลอง ภิมย์รัตน์. (2531). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประจักษ์.
- ชัยยงค์ ขามรัตน์. (2523). เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาเอกสุขศึกษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- ชำนาญ อริยะกุล. (2541). "ครูกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาคน," ใน วารสารการศึกษา 25(4). หน้า 5 - 11.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง (1). (ม.ป.ป.). ทัศนคติต่อการสอบสัมภาษณ์เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2). (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล. (2538). "รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2536," ใน วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 5(4). หน้า 27-32.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดร.ณจิต อุตมัตย์. (2532). การศึกษาบุคลิกภาพของนายอำเภอโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2530). บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2540). ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งศิลป์.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จงเจริญ.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง และคนอื่น ๆ. (2539). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับกิจกรรมการพิจารณาสร้างเสริมค่านิยมที่มีต่อระดับการพัฒนาค่านิยมและเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์. กรุงเทพฯ : ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงเยาว์ แก้วกังวาล. (2535). ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และครูอาจารย์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. อุดลำนเา.
- นวลละออ สุภาผล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาดจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นัยนา อ่างสันติกุล. (2522). การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- นิตยา แก้วเล็ก. (2538). การศึกษาบุคลิกภาพของนิสิตพลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- นิพนธ์ วรรณเวช. (2538). สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- นิภา นิธยาน. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- นิยมา เลปอาจารย์. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการฝึกสอนกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอนคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- บุษกร เพชรวิวรรณ. (2519). ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.

- บุษราคัม ฐรพันธ์. (2534). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการพนันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- บุษรินทร์ บุญรอด. (2536). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของบุคลิกภาพของช่างสำรวจ สำนักงานชลประทานที่ 1, 2 และ 3 สังกัดกองสำรวจภูมิประเทศ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. อัดสำเนา.
- ประกอบ คุปรัตน์. (2525). "นิสิตนักศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา," ใน นิสิตนักศึกษา : หลักการ ปัญหา และแนวปฏิบัติ. หน้า 177-189. กรุงเทพฯ : พีระพัทธนา.
- ประคอง เกื้อนการ. (2516). การศึกษาบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. (2525). ความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พีระพัทธนะ.
- ประสงค์ วงศาโรจน์. (2541). สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ประสาน อุพาธรรม. (2535). สภาพแวดล้อมสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ผ่องศรี เกียรติเลิศสนภา. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมจัดสรรในคลินิก กับความคิดเห็นต่อวิชาชีพพยาบาลของนักเรียนพยาบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- พจนารถ แดงพลอย. (2532). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูและครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พรพิมล เพ็ญศรีทอง. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พรรณอร อุสุภาพ. (2527). การศึกษาทัศนคติของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในโรงเรียนของรัฐบาล เขตการศึกษา 3 ที่มีต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม..กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พิมศรี เปานิล. (2530). บรรยาภาสการเรียนการสอนใน: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามทัศนะของนิสิต และอาจารย์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2518). "ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิตนักศึกษา," ใน คัมภีร์มหาวิทยาลัย. หน้า 134.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทย์.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2524). การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ อินทริวิชา. (2517). หลักและวิธีการวัดทัศนคติ. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2540). คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2540. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยฯ.
- มันทนา แขวงโสภา. (2538). สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ กระทรวงสาธารณสุข ใน
ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา. ปรินทูนีพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- มาลินี แซ่เตื่อง. (2534). ทัศนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อวิชาชีพและสภาพแวดล้อม
ในการทำงาน. ปรินทูนีพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- มาลินี วงศ์นาม. (2527). เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาที่มีต่อวิชาชีพศึกษา. ปรินทูนีพนธ์
กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ยุพา วีระไวทยะ และคนอื่น ๆ. (2532). รายงานการวิจัยเรื่อง การประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว
ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่ง แก้วแดง (1). (2541). "ครูแห่งชาติ : เพื่อแก้ปัญหาครูไทยในอนาคต," ใน รวมบทความทางการศึกษา
การศึกษาไทยในเวทีโลก ในรอบปี 2540-2541. หน้า 217-221. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น.
- รุ่ง แก้วแดง (2). (2541). ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ลัดดา แพทย์จรัส. (2516). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนักเรียน
นายร้อยตำรวจ. ปรินทูนีพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร.
- ลิขิต กาญจนารณ์. (2541). สรุปคำบรรยาย INTRODUCTION TO PSYCHOLOGY. นครปฐม : โครงการ
ส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วชิระ ขาวหา. (2534). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบันของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินทูนีพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วรรณวิภา ทองงอก. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ในการ
เรียน และผลการสอนของนิสิตฝึกสอน วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก. ปรินทูนีพนธ์ กศ.ม. .
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วัชร ทรัพย์มี. (2323). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (1). (2530). งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2). (2530). อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา พัดเปี้ย. (2539). ทักษะต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วัลลี หลีสันติพงศ์. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วิไล ดังทัดสวัสดิ์. (2536). สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2519). "วิธีประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย," ใน วารสารครุศาสตร์ 6(4). หน้า 21-34.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ศิริรัตน์ ภูสกลเจริญศักดิ์. (2531). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามทฤษฎีของโรเจอร์ที่มีต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ศิริลักษณ์ มโนรมย์. (2527). บุคลิกภาพของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานต่างกัน. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2528). "ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน วารสารบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 6. หน้า 84-90.
- ส. วาสนา ประवालพฤษ. (2524). "ทัศนคติในแง่ของจิตวิทยา," ใน วัดผลการศึกษา 2(2). หน้า 1-6.
- สันต์ อ่องรุณ. (2530). สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาสุพรรณบุรีในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สัมพันธ์ บังผล. (2535). การศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2540). แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ : กองวิชาชีพครู สำนักงานฯ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี (1). (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข. กรุงเทพฯ : สำนักฯ. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกฯ.

- สำนักนายกรัฐมนตรี (2). (2540). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกฯ.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2520). จิตวิทยาเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพร เลาสถิตย์. (2526). การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- สุนัย ธีรดากร. (2525). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2533). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ วงษาไฮ. (2532). การศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2531. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. อุดลำนเา.
- โส พัฒนสระญ. (2529). สภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทัศนะของนักศึกษาและอาจารย์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- โสภณ ศรีสุวรรณวัฒนา. (2538). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- อบอวล หกสุวรรณ. (2517). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครูกับแพทย์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2541). ความจริงของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจี๊ยม โปรเชส.
- อรนุช ปุณยกก. (2526). การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของนิสิตชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- อรพิน แสงสว่าง. (2536). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. อุดลำนเา.
- อรรณพ คุณพันธ์. (2521). การสร้างแบบสำรวจจำแนกตามสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- อารี รังสิโยกฤษฎ์. (2513). เปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครู ป.กศ. และ ป.ป. ปีการศึกษา 2512. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อุดลำนเา.
- เอกภรณ์ สมุทธานนท์. (2537). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในวิชาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนเา.

- Allport , G. N.. (1940). *Handbooks of Social Psychology*. Massachusetts : Clark University Press.
- Astin , Alexander W.. (1968). *The College Environment* Washington. D.C. : American Council on Education.
- Beck , Carlton E. (1970). *Perspective on World Education*. Wisconsin : Wm. C. Brown Company.
- Bowman , Paul H. . (1965). "Family Role in the Mental Health of school," in *Mental Health and achievement*. New York : John Wiley and Sons.
- Cogan , Morris L.. (1975). "Studies of Teacher Behavior," in *The Journal of experimental Education* 26. p. 135-139.
- Cruze , Wendel W.. (1974). *Essential psychology*. New York : The Ronel Press Company.
- Dobbins , Loy Henderson. (1969). "Educational and Occupation Aspiration and Expectation of High School Senior Boys in Five Louisiana Parishes," in *Dissertation Abstracts International* 29(9). p. 2958-A-2959-A .
- Harold , Webster. (1964). "Personality Change in College Students," in *College and Character*. p. 233. New York : Nevitt Standford.
- Hillgard , Emet R.. (1962). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Brace.
- Isaacson , Robert L. and others. (1964). "Dimension of Student Evaluation of Teaching," in *The Journal of Educational Psychology* 55(6). p. 344-351.
- Kagan , Jarom and Haveman. (1968). *Psychology*. New York : Harcourt Brace and World Inc.
- Newcomb , Theodore M.. (1954). *Social Psychology* . New York : Dryden Press.
- Newcomb , Theodore M.. (1961). *The Acquaintance Process*. New York : Holt , Rinehart and Winston.
- Newcomb , Theodore M. . (1962). "Student Peer-Group Influence," in *Personality Factors on The College Campus*. New York : Social Science Research Council.
- Ryans , David G. . (1960). *Characteristic of teacher*. Manasha : George Benta Company.
- Shaver , Kelly G.. (1977). *Principles of Social Psychology*. Cambridge : Winthrop Publishers.
- Triandis , Harry C.. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Son Inc.
- ✓Tinto , Vincent. (1975). "Dropout from Higher Education : A Theoretical Synthesis of Recent Research ," in *Review of Educational Research* 45 (1). p. 89-125.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู

แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู

เรียน นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน

แบบสอบถามชุดนี้ต้องการทราบความรู้สึก และความคิดเห็นของท่านที่มีต่อวิชาชีพครู คำตอบของท่านจึงไม่มีผิดหรือถูก คำตอบที่ดีที่สุด คือ คำตอบที่ตรงกับความรู้สึก และความคิดเห็นตามที่เป็นจริงของท่าน คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับอย่างยิ่ง และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผลการเรียนแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบคำถามตามความเป็นจริงมากที่สุด และโปรดอ่านคำชี้แจงในแต่ละตอนให้เข้าใจก่อนตอบคำถาม และต้องตอบคำถามทุกข้อ

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 6 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพครู

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวชุลีกร โชติดี
นิสิตปริญญาโท (ภาคพิเศษ) วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามสภาพที่เป็นจริงของท่าน

		เฉพาะผู้วิจัย
		☐ ☐ ☐
1. เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง	☐
2. ชั้นปี	☐ ชั้นปีที่ 1 ☐ ชั้นปีที่ 2 ☐ ชั้นปีที่ 3 ☐ ชั้นปีที่ 4	☐
3. สาขาวิชาเอก	☐ การประถมศึกษา ☐ จิตวิทยาและการแนะแนว ☐ ภาษาไทย ☐ ภาษาอังกฤษ ☐ สังคมศึกษา ☐ เทคโนโลยีทางการศึกษา	☐
4. อาชีพของผู้ปกครอง	☐ รับราชการ ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานสถานประกอบการเอกชน ☐ ค้าขาย หรือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ☐ เกษตรกร ☐ รับจ้าง	☐
5. ความคาดหวังของผู้ปกครอง	☐ คาดหวังให้ประกอบอาชีพครู ☐ คาดหวังให้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ☐ ไม่คาดหวังให้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ	☐

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16PF

คำชี้แจง

1. อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเลือกคำตอบเพียง 1 คำตอบ ที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงสำหรับท่าน แล้วตอบลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบสอบถามตอนนี้มีข้อความ 187 ข้อ โปรดตอบทุกข้อ โดยในแต่ละข้อความ มีคำตอบ 3 คำตอบ ขอให้ท่านเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว คือ ก หรือ ข หรือ ค โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องใต้ตัวอักษรที่ท่านเลือก
3. ให้เวลาในการตอบแบบสอบถามตอนนี้อยู่ 50 นาที ดังนั้นอย่าใช้เวลาในการตอบคำถามข้อใดข้อหนึ่งนานเกินไป

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดย

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงมาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงปานกลาง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ห้องเรียนอึดอัด คับแคบ					
2	ท่านเข้าห้องเรียนก่อนอาจารย์					
3	อาจารย์มีวิธีการสอนที่ไม่น่าสนใจ					
4	ในห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก					
5	ท่านนั่งหลับในเวลาเรียน					
6	ในห้องเรียนมีโต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอแก่นักศึกษา					
7	ท่านเข้าเรียนทุกวิชาด้วยความกระตือรือร้น					
8	ท่านนั่งเรียนแถวหน้า					
9	ท่านคุยกับเพื่อนในห้องเรียน					
10	ท่านเข้าใจเนื้อหาวิชาที่อาจารย์สอน					
11	ท่านจดบันทึกวิชาที่เรียน					
12	ท่านไม่ชอบตอบคำถามที่อาจารย์ถาม					
13	ท่านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในห้องเรียน					
14	สภาพอาคารต่าง ๆ ในคณะศึกษาศาสตร์สะอาด เรียบร้อย					
15	ห้องเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักศึกษา					
16	บริเวณคณะศึกษาศาสตร์สวยงาม ร่มรื่น					
17	คณะศึกษาศาสตร์จัดบริการด้านอาหารเพียงพอและคำนึงถึงปริมาณ และคุณภาพ					
18	ท่านทำงานที่อาจารย์มอบหมายให้อย่างดี					
19	ท่านตั้งใจเรียน					
20	ท่านสนใจเรียนในห้องเรียน					
21	คณะศึกษาศาสตร์ให้ความสะดวกแก่ท่านในการติดต่อกับทางคณะ					
22	ท่านชอบเรียนวิชาที่ต้องปฏิบัติ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
23	ท่านไม่เข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์สอน					
24	อาจารย์อธิบายแผนการเรียนการสอนให้นักศึกษาเข้าใจก่อนสอน					
25	ท่านออกจากห้องเรียนด้วยความสบายใจ					
26	ท่านชอบแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน					
27	ท่านได้รับความรู้ใหม่ ๆ หลังจากจบบทเรียน					
28	คณะศึกษาศาสตร์จัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษาใหม่ในเรื่องระเบียบ และการปฏิบัติตนในคณะ					
29	ห้องน้ำ ห้องสุขา มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา					
30	คณะศึกษาศาสตร์ไม่มีบริการเรื่องทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นักศึกษา					
31	คณะศึกษาศาสตร์ไม่มีห้องหรือสถานที่ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ภายในคณะ					
32	บริเวณคณะศึกษาศาสตร์ไม่มีที่สังสรรค์ ในหมู่นักศึกษา					
33	ท่านชอบค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ					
34	ท่านไม่เข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์สอน					
35	คณะศึกษาศาสตร์อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในการจัด กิจกรรมนักศึกษา					
36	บริเวณคณะศึกษาศาสตร์มีที่นั่งพักผ่อนเพียงพอ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดย

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
	“อาจารย์” ในที่นี้ขอให้ท่าน หมายถึง อาจารย์ใน คณะศึกษาศาสตร์					
1	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบได้ง่าย					
2	ท่านเคารพรักอาจารย์ส่วนใหญ่					
3	อาจารย์ไม่ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
4	เมื่อท่านไม่เข้าใจวิชาที่เรียน ท่านจะถามอาจารย์					
5	อาจารย์ให้ท่านตัดสินใจด้วยตนเอง					
6	อาจารย์ให้ความสนทนากับท่าน					
7	อาจารย์เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องบุคลิกภาพ และวิชาชีพครู					
8	อาจารย์ไม่รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา					
9	อาจารย์ให้ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่สอน					
10	อาจารย์ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาที่สอนกับการนำไปใช้ได้					
11	อาจารย์ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน					
12	อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของคณะ					
13	อาจารย์ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการประเมินผลการเรียนการสอน					
14	อาจารย์ให้โอกาสนักศึกษาได้ประเมินผลการสอนของอาจารย์					
15	เมื่อท่านมีปัญหา ท่านไม่กล้าเข้าพบอาจารย์					
16	อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ให้เกิดรตินักศึกษา					
17	อาจารย์ไม่แนะนำแหล่งวิชาความรู้ให้นักศึกษาได้ค้นคว้าเพิ่มเติม					
18	อาจารย์เป็นกันเองกับนักศึกษาเมื่ออยู่นอกห้องเรียน					
19	อาจารย์ให้ความยุติธรรมในการตัดสินปัญหาความขัดแย้งของนัก ศึกษา					
20	ท่านชอบพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์					
21	อาจารย์เห็นชอบกับการทำกิจกรรมด้านวิชาการของท่าน					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
22	อาจารย์ไม่มีเวลาให้นักศึกษา					
23	อาจารย์มีเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ					
24	อาจารย์ไม่เตรียมการสอน					
25	ท่านไม่สามารถปรึกษาเรื่องการเรียนกับอาจารย์ได้					
26	อาจารย์ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ยุติธรรมในการประเมินผลการเรียนการสอน					
27	อาจารย์ยินดีให้นักศึกษาเข้าพบได้ตลอดเวลา					
28	อาจารย์ปรับปรุงวิธีสอนของตน					
29	อาจารย์ไม่แนะนำเอกสาร ตำราให้นักศึกษาได้ค้นคว้าเพิ่มเติม					
30	อาจารย์ไม่เห็นชอบกับการทำกิจกรรมนันทนาการ					
31	อาจารย์ไม่สนับสนุนให้ท่านทำกิจกรรมต่าง ๆ					
32	การสอนของอาจารย์ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา					
33	ท่านเชื่อฟังคำแนะนำ ดักเตือนของอาจารย์					
34	อาจารย์ชอบนักศึกษาที่เรียนเก่ง					
35	อาจารย์ให้คำแนะนำในการเรียนแก่ท่าน					
36	อาจารย์ดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด					
37	อาจารย์มีความลำเอียงกับนักศึกษา					
38	อาจารย์มีความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา					
39	อาจารย์มีความเมตตากรุณาต่อนักศึกษา					
40	ท่านไม่สามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับอาจารย์ได้					
41	ท่านไม่ได้รับความสะดวก เมื่อต้องการปรึกษาหารือปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์					
42	อาจารย์สนใจนักศึกษาเมื่ออยู่ในห้องเรียน					
43	อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการแต่งกายแก่นักศึกษา					
44	อาจารย์ไม่ชอบให้นักศึกษารบกวนเวลา หลังการสอน					
45	อาจารย์ไม่สนใจนักศึกษาเมื่ออยู่นอกห้องเรียน					
46	อาจารย์เป็นกันเองกับนักศึกษาเมื่ออยู่ในห้องเรียน					
47	อาจารย์ทุ่มเทเวลาให้กับการสอน					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความสัมพันธ์กับนักศึกษา กับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน โดย

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงปานกลาง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	เมื่อท่านมีเรื่องไม่สบายใจ เพื่อนจะช่วยให้กำลังใจแก่ท่าน					
2	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ					
3	เมื่อว่างจากการเรียน ท่านทบทวนบทเรียนกับเพื่อน					
4	ท่านรู้จักเพื่อนต่างสาขาวิชาเอก					
5	ท่านไม่กล้าพูดกับเพื่อนที่ไม่สนิท					
6	ท่านรู้สึกว้าใจกับเพื่อนสนิทที่ว้าใจได้					
7	ท่านไม่กล้ายิ้มกับเพื่อนที่ไม่สนิท					
8	นักศึกษาที่เรียนดีไม่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำแก่นักศึกษาที่เรียนอ่อน					
9	ท่านไม่ไว้วางใจในการปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อน					
10	เพื่อนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของท่าน					
11	ท่านกับเพื่อนช่วยกันทำงานกลุ่มที่อาจารย์มอบหมาย					
12	ท่านไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม					
13	เพื่อนของท่านเก็บความลับไม่ได้					
14	ท่านมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบภายในสาขาวิชาเอกของท่าน					
15	ท่านยิ้มแย้มแจ่มใส เมื่อพบเพื่อน					
16	เพื่อนรักและห่วงใยท่าน					
17	ท่านช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนเดือดร้อน					
18	ท่านกล้าแสดงออก เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน					
19	เพื่อนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของคณะ					
20	เมื่ออยู่กับเพื่อน ท่านมีความสุข					
21	ท่านกับเพื่อนให้เกียรติซึ่งกันและกัน					
22	เพื่อนสนับสนุนให้ท่านเข้าเรียน					
23	เวลาไปไหนมาไหนกับเพื่อนที่ไม่สนิท ท่านไม่มีความสุข					
24	รุ่นน้องในคณะส่วนใหญ่ไม่รู้จักท่าน					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
25	ท่านกับเพื่อนร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม					
26	รุ่นพี่ในคณะคุ้นเคยเป็นกันเองกับท่าน					
27	ท่านเข้ากับเพื่อนที่อยู่ร่วมหอพักไม่ได้					
28	ท่านเข้ากับเพื่อนที่อยู่สาขาวิชาเดียวกันได้					
29	ท่านคิดว่า เพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต					
30	ท่านชอบแยกตัวอยู่ตามลำพังมากกว่าอยู่กับเพื่อน					
31	ท่านรู้สึกอึดอัดใจ เมื่อต้องอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก					
32	ท่านรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไม่มีความสำคัญเวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน					
33	ท่านถูกเพื่อนเอาเปรียบในด้านการทำงาน					

ตอนที่ 6 ทักษะคิดต่อวิชาชีพครู
แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน โดย

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดของท่านน้อยที่สุด หรือไม่ตรงกับความคิดของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	เมื่อนึกถึงอาชีพครู ท่านคิดถึงเรื่องต่อไปนี้					
1	เป็นอาชีพที่มีเกียรติ					
2	เป็นอาชีพที่น่าเบื่อ					
3	เป็นอาชีพที่ต้องมีอุดมการณ์เพื่อการศึกษา					
4	เป็นอาชีพที่ต้องผสมผสานวิทยาการทุกแขนงไว้ด้วยกัน					
5	เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละ					
6	เป็นอาชีพที่ต้องกล้าคิดกล้าทำ					
7	เป็นอาชีพที่น่ายกย่อง					
8	เป็นอาชีพที่ไม่น่าภาคภูมิใจ					
9	เป็นอาชีพที่ต้องกล้าแสดงออก					
10	เป็นอาชีพที่มีระเบียบวินัย					
11	เป็นอาชีพที่ไม่มีใครง่ายๆ					
12	เป็นอาชีพที่ต้องอดทน					
13	เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง					
14	เป็นอาชีพที่ต้องรักนักเรียน					
15	เป็นอาชีพที่ช่วยแก้ปัญหาสังคม					
16	เป็นอาชีพที่ช่วยพัฒนานักเรียน					
17	เป็นอาชีพที่ต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ					
18	เป็นอาชีพที่มีผู้ให้ความสำคัญน้อย					
19	เป็นอาชีพที่ต้องพัฒนาตน					

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
20	เป็นอาชีพที่ไม่มีบทบาทในสังคม					
21	เป็นอาชีพที่ต้องมีความสุจริต					
22	เป็นอาชีพที่ต้องขัดเกลานักเรียนให้เป็นคนดี					
23	เป็นอาชีพที่เป็นที่นับถือของคนในสังคม					
24	เป็นอาชีพที่บั่นทอนสุขภาพจิต					
25	เป็นอาชีพที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์					
26	เป็นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีสติปัญญาปานกลาง					
27	เป็นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ไม่ทราบว่าประกอบอาชีพ อะไร					
28	เป็นอาชีพที่ซ้ำซากจำเจ					
29	เป็นอาชีพที่ทำงานท่ายาก					
30	เป็นอาชีพที่ไม่ก้าวหน้า					
31	เป็นอาชีพที่ต่ำต้อยกว่าอาชีพอื่น					
32	เป็นครูที่ดีเป็นไปได้ยาก					
33	เป็นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีสติปัญญาดำ					
34	เป็นอาชีพที่ทำงานสบาย					
35	เป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคม					
36	เป็นอาชีพที่ต้องมีเหตุผล					
37	เป็นอาชีพที่ไม่น่าสนใจ					
38	เป็นอาชีพที่ใคร ๆ ก็เป็นกันได้					
39	เป็นอาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง					
40	เป็นอาชีพที่ไม่ต้องมีความกระตือรือร้น					
41	เป็นอาชีพที่ท้าทายความสามารถ					
42	เป็นอาชีพที่ท่านอยากเป็น					
43	เป็นอาชีพที่ควรสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาต่อ					
44	เป็นอาชีพที่ต้องเข้าใจพัฒนาการของนักเรียน					
45	เป็นอาชีพที่ไม่ควรได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพ					
46	เป็นอาชีพที่มีความเครียดสูง					
47	เป็นอาชีพที่ควรได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการ					
48	เป็นอาชีพที่เป็นท่านครุฑ					
49	เป็นอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับท่าน					
50	เป็นอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของท่าน					
51	เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้กว้างขวางในสาขาวิชาที่ตนเรียน					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน โดย

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้าง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เมื่อคิดถึงวิชาชีพครู ท่านรู้สึกว่า ท่านไม่พอใจที่จะต้องทำตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	ท่านไม่อยากเป็นครู เพราะเงินเดือนน้อย					
3	ท่านพอใจที่ได้ศึกษาต่อทางวิชาชีพครู					
4	ท่านภูมิใจกับวิชาชีพครู					
5	ท่านอยากเป็นครู					
6	ท่านไม่ชอบทำงานกับนักเรียน					
7	ท่านสนใจในวิชาชีพครู					
8	ท่านเบื่อหน่ายต่อการเป็นครู					
9	ท่านพอใจที่นักเรียนสนใจเรียนวิชาที่ท่านสอน					
10	ท่านไม่ชอบวิชาชีพครู					
11	ท่านไม่ชอบนักเรียนที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้					
12	ท่านไม่ก้าวหน้า ถ้าประกอบอาชีพครู					
13	ท่านชอบเพื่อนร่วมวิชาชีพของท่าน					
14	ท่านภูมิใจที่โรงเรียนเลือกท่านให้เข้ารับการฝึกอบรม					
15	ท่านอยากให้นักเรียนทุกคนเรียนเก่ง					
16	ท่านไม่พอใจที่นักเรียนคุยกันในห้องเรียน					
17	ท่านพอใจที่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา					
18	ท่านผิดหวังกับการปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาชีพครู					
19	ท่านภูมิใจที่วิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับของสังคม					
20	ท่านภูมิใจเพราะเป็นที่เชื่อถือในสังคม					
21	ท่านภูมิใจเพราะเป็นบุคคลที่น่าไว้วางใจ					
22	ท่านไม่ชอบเพราะครูเอาแต่ใจตนเอง					
23	ท่านชอบนักเรียนที่กล้าแสดงออก					
24	ท่านชอบนักเรียนที่เรียบร้อย					

ค. ด้านโน้มน้าวที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของท่าน โดย

เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับการกระทำที่ท่านทำอยู่ทุกครั้ง
บ่อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำที่ท่านทำอยู่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำที่ท่านทำบ้าง ไม่ทำบ้าง
น้อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำที่ท่านทำน้อยครั้งมาก
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำที่ท่านทำอยู่น้อยมากจนแทบไม่ทำเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง
	ถ้าท่านเป็นครู ท่านจะกระทำสิ่งต่อไปนี้					
1	ช่วยเหลือนักเรียน เมื่อนักเรียนเดือดร้อน					
2	ทำงานกับนักเรียน					
3	ใช้อารมณ์กับนักเรียน					
4	เฝ้หาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง					
5	ทำงานไม่ตรงต่อเวลา					
6	สอนนักเรียนน่าสนใจ					
7	ยินดีเข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ					
8	หลีกเลี่ยงการเข้าประชุมของโรงเรียน					
9	ทำงานอย่างเต็มที่ โดยไม่คิดถึงความเหน็ดเหนื่อย					
10	เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้					
11	มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู					
12	เป็นคนที่เก็บความลับของนักเรียนไม่ได้					
13	ประมาทเวลาอยู่หน้าชั้นเรียน					
14	ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
15	ไม่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม					
16	หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ					
17	ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้					
18	ให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่นได้					
19	เป็นครูที่มีความรับผิดชอบต่อนักที่					
20	เป็นครูที่มีความเสียสละ					
21	ให้กำลังใจแก่ผู้อื่นได้					
22	เป็นครูที่ตรงต่อเวลา					
23	เป็นครูที่มีความลำเอียงกับนักเรียน					

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อย	บางครั้ง	น้อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง
24	ไม่ยินดีเข้ารับการฝึกอบรม					
25	ทำตามคำแนะนำของผู้บริหาร					
26	ตั้งใจปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้งานที่ดีที่สุด					
27	ปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียน					
28	เป็นครูที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
29	เป็นครูที่พูดมาก					
30	เป็นครูที่กระตือรือร้นในการสอน					
31	ทำงานด้วยความอดทน					
32	ยินดีเข้าร่วมการประชุม					

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการเรียน

ข้อ	t	ข้อ	t
1	2.22	19	6.81
2	3.20	20	6.47
3	4.49	21	4.14
4	2.76	22	2.97
5	3.02	23	2.54
6	2.72	24	3.21
7	5.52	25	4.51
8	4.20	26	3.31
9	3.03	27	4.24
10	2.15	28	2.45
11	3.70	29	3.13
12	2.77	30	3.85
13	3.83	31	3.86
14	2.46	32	2.07
15	2.73	33	2.80
16	2.29	34	3.56
17	2.28	35	4.08
18	4.29	36	2.47

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8543

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
1	4.91	17	3.58	33	5.16
2	5.53	18	3.75	34	2.36
3	6.96	19	3.40	35	4.91
4	2.83	20	4.52	36	6.57
5	5.22	21	2.37	37	4.46
6	4.84	22	4.75	38	5.90
7	3.56	23	4.99	39	6.17
8	4.77	24	3.31	40	1.92
9	4.00	25	3.39	41	2.51
10	4.21	26	6.59	42	3.78
11	4.41	27	6.92	43	5.40
12	4.44	28	4.88	44	6.04
13	4.06	29	5.37	45	6.95
14	4.02	30	5.53	46	6.55
15	2.67	31	3.84	47	4.67
16	3.74	32	2.58		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9299

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

ข้อ	t	ข้อ	t
1	3.54	18	2.19
2	5.20	19	2.11
3	3.16	20	3.95
4	1.92	21	4.76
5	3.45	22	3.30
6	7.64	23	2.47
7	3.55	24	1.85
8	4.54	25	2.22
9	4.11	26	2.79
10	4.96	27	3.30
11	4.26	28	3.71
12	4.50	29	2.89
13	2.17	30	5.01
14	2.58	31	2.65
15	2.81	32	4.20
16	3.70	33	4.23
17	4.78		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8678

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
1	3.20	28	4.62	55	4.59	82	9.17
2	4.04	29	1.94	56	4.77	83	4.57
3	3.64	30	4.17	57	4.22	84	6.65
4	4.07	31	6.13	58	5.28	85	7.94
5	3.02	32	1.90	59	4.47	86	6.77
6	6.80	33	4.85	60	3.63	87	5.29
7	5.67	34	1.85	61	4.91	88	2.46
8	1.84	35	8.27	62	2.04	89	3.39
9	4.89	36	4.74	63	4.16	90	5.62
10	3.22	37	7.07	64	6.09	91	5.49
11	2.20	38	2.05	65	3.97	92	3.90
12	3.47	39	3.09	66	4.16	93	6.59
13	2.17	40	4.23	67	2.08	94	8.77
14	6.16	41	5.06	68	3.42	95	6.50
15	4.70	42	4.23	69	2.52	96	6.11
16	3.76	43	3.07	70	6.11	97	4.39
17	4.49	44	5.04	71	6.76	98	3.90
18	2.65	45	3.70	72	3.96	99	5.73
19	5.24	46	2.92	73	4.00	100	1.93
20	3.29	47	3.97	74	5.12	101	5.00
21	4.31	48	5.91	75	2.58	102	3.96
22	4.45	49	4.83	76	3.33	103	2.02
23	6.14	50	5.62	77	3.58	104	3.27
24	4.48	51	4.20	78	2.72	105	3.86
25	4.25	52	3.30	79	7.69	106	5.80
26	3.89	53	4.34	80	5.05	107	4.62
27	6.26	54	5.22	81	7.34		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9530

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวชุลีกร โชติดี
วันเดือนปีเกิด	19 พฤศจิกายน 2515
สถานที่เกิด	อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	16/1 หมู่ที่10 ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนนารีวิทยา จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2538	ศศ.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2541	กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ